

LUMINATORII LUMII

SFANTUL MACARIE EGIPTEANUL

21 DE CUVÂNTĂRI DESPRE MÂNTUIRE

Carte apărută cu binecuvântarea

î. P. S. Nicolae CORNEANU,
Mitropolitul Banatului

Traducere și Introducere de Arhim.dr. Ioasaf POPA

2001

Cuvantarea I

Maretia si necesitatea crestinismului

A. Intrebare asupra Legii

Intrebare: Cum poate (Sfantul) Pavel sa spuna: "*Neamurile (etniile), care nu au lege, isi tin ele singure loc de lege*". Daca n-au lege fireasca, atunci cum isi sunt lorusi lege?

Raspuns: Acest cuvant are nevoie de lamurire. Omul launtric a fost nimicit; (in urma pacatului stramosesc); n-a fost insa nimicit (cu totul), caci (intr-adevar) a orbit, dar ochii i-au ramas in parte deschisi; a murit, dar, in acelasi timp, dupa fire era viu.

B. Necesitatea dovedirii

B-1. Nimeni nu poate intra in viata (cea intru Hristos), zice Domnul, decat prin multe incercari (ispite), printr-un lung sir de exercitii (nevoite), prin (rabdarea) multor ocari si insulte. Numai astfel strunita, firea (omeneasca) poate intra in Imparatia cerurilor. Fara antrenamente (staruitoare), nimeni nu patrunde intr-aceasta. De pilda, meseriasul ia un material foarte dur, il vara in foc, apoi il scoate de acolo si-l bate cu barosul, si iarasi il pune in foc pana ce devine mladios si abia dupa aceea il transforma intr-un vas prelios, folositor stapanului sau. La fel se procedeaza si cu ceara. La frig ea este foarte tare; dar cum este incalzita la foc, incepe sa se-nmoaie si devine maleabila, luand intocmai chipul pecetei (sau obiectului dorit).

B-2. Asa se petrece si cu sufletul. El are mereu trebuinta de o cat mai deplina formare, aceasta realizandu-se prin antrenarea in focul ispitelor si prin incercari, ca astfel sa ia amprenta chipului desavarsit al lui Hristos si pecetea cereasca. De asemenea si olarul vara vasele de argila in foc si in apa, punandu-le astfel la incercare, alegandu-le pe cele rezistente spre a fi folosite, in timp ce pe celelalte le sfarama spre a fi complet distruse. Tot asa este si cu cei care infrunta obstacole, antrenandu-se pentru lupta (spirituala si nevazuta). Li se-ntampla una din doua: ori ies biruitori din lupte, ori cad si pier; aceasta pentru ca se departeaza de Dumnezeu si se instraineaza de Viata (adica de Hristos, care este Viata Lumii). Dar cei care rezista incercarilor si nenorocirilor (din timpul luptei), cazand si ridicandu-se, zidind iarasi daca se surpa (uneori) zidirea, acestia sunt cei care primesc rasplata (de la Dumnezeu) si raman de-acum inainte neclintiti. Asa este si cu sufletul care se nevoieste (pe calea virtulilor): uneori cade, dar se ridica sau zideste chiar daca pe alocuri se mai surpa si asa mai departe, pana ce va dobandi biruinta finala.

B-3. La fel se desfasoara lucrurile si-n viata de toate zilele. Numerosi copii se duc impreuna la scoala; unii ies de-acolo nedisciplinati (adica derbedei). altii teatrali in comportare (adica fatarnici), unii niste scandalagii nereusiti, altii vanatori sau oameni de carte ori functionari (publici). Tot la fel si in manastiri: cei mai multi dintre ei traiesc impreuna, dar, din libera lor alegere, unii intra in viata (calugareasca), altii nu.

B-4. Si in lumea plantelor, aceleasi fenomene: cata vreme planta este frageda si in crestere, nu are tarie si nici nu poate sa se inradacineze in pamant, astfel incat, daca se abate peste ea o vreme neprielnica, se usuca; sau cand sufla vantul in ea, se clatina puternic si este trantita jos. Cand insa si-a infipt radacinile puternic in pamant, nici vremea (nefavorabila), nici iernile n-o pot vatama, fiindca este adanc inradacinata si puternica. La fel stau lucrurile si cu fraiti: cand sunt inca fragezi, fiind foarte mici, au nevoie de multa ocrotire (intru formarea lor). Cei care ucenicesc pentru Imparatia cerurilor au trebuinta de indrumatori, care sa-i calauzeasca pana ce se vor inradacina in har si vor deveni neschimbatori si neclintiti.

C. Crestinismul se situeaza in afara de lume

C-1. Intr-adevar crestinii sunt mai presus de patimi si de demoni, ei fiind stapani pe duhurile necurate, nuntasi ai (mirelui) Hristos, mostenitori ai lui Dumnezeu. Acestia au ajuns la desavarsirea lui Hristos, *"la (masura) barbatului desavarsit, la statura varstei depline"*. ***Nici suferinlele trupesti, nici frigurile sau demonii nu-i pot vatama; ei sunt stapani peste toate, incat si animalele veninoase li se supun.*** Caci primul om, el insusi era stapan al creaturilor si domnea peste patimi si peste demoni. Dar dupa ce a calcat porunca, a devenit sclavul patimilor, al demonilor, al focului si al sabiei de foc care pazea paradisul. Venind insa Hristos, oamenii. prin puterea Botezului, revin din nou la masura cea dintai a lui Adam, ajungand stapani peste demoni si peste patimi, dusmanul cel din urma, moartea, fiind asternuta sub picioarele Lui (adica a lui Hristos). De ***aceea crestinul trebuie sa stea in afara de traiectoria sagetilor rautatii si sa caute sa se mantuiasca, caci numai astfel isi primeste partea din intregul rasplatirii.***

C-2. Daca, avand cei doi ochi sanatosi si fata neatinsa, careva este infirm de maini si de picioare, inseamna ca cele doua (mai sus-mentionate) sunt bune, iar celelalte sunt bolnave. Or crestinul trebuie sa aiba toate membrele sanatoase si tefere. ***Armura si lupta crestinului, precum si unitatea armurii si specificul fiecarei lupte se gasesc in afara acestei lumi.*** De aceea multi dintre oameni nu stiu ce cauta. Ajung mesteri iscusiti in indeletnicirile pamantesti, dar nu privesc spre cer si nu cauta sa deprinda arta care-i suie la ceruri. Iar daca intalnesti adesea comercianti sau filosofi, vei constata ca si acestia sunt ai acestui veac. ***Taina crestinismului este mare.*** Iar cercetarea staruitoare a acestui adevar este doar pentru cei ce se afla in afara de lume (adica pentru adevaratii crestini).

C-3. Sa ne inchipuim o cetate mare si intr-aceasta toti ar fi nobili. toti imparati, toti preoti, toti bogati; daca s-ar intampla sa se imprastie toti cetatenii ei , fiecare intr-o patrie oarecare, atunci ei devenind locuitori ai acelor latitudini, cand s-ar intalni, s-ar socoti barbari si straini unii fata de altii. Si numai atunci se vor recunoaste (si stima) unii pe altii, cand vor observa ca sunt de aceeasi limba si din aceeasi cetate. ***Intr-adevar crestinii sunt ai altei lumi; sunt cetateni ai altei cetati, al aceleia a sfintilor; ai altui veac, intrucat toti cei ce sunt in Hristos constituie o noua zidire; ai altei intelepciuni; sunt partasi ai altui Duh, ai altei slave, ai altei bogatii, ai altei vrednicii, ai altei vointe, caci au alta gandire (adica minte sau ratiune), anume pe aceea a lui Hristos; ei sunt fiii luminii, fiii mirelui, fiii mangaierii, fiii Legamantului cel nou.***

C-4. Este adevarat, asadar ca (realitatea harurilor) netrecatoare din ceruri este necunoscuta multora dintre cei care nu tin cont de ea. Sa presupunem ca exista un imparat, care nu-i al acestui veac (adica al acestei lumi). Ca este retor sau filosof, dar nu-i din veacul acesta. Deci, daca este din acea alta lume, el stie limba acelei lumi si se impartaseste de acea alta filosofie. Caci starile acestei alte lumi (de limba si filosofie) nu pot fi cunoscute in realitatea si in lucrarea lor chiar daca inteleptii acestui veac ar studia si bolta cereasca si toate cele de pe pamant. Si aceasta pentru ca toate cele materiale sunt supuse imaginatiei mintii lor, precum si iluziei ochilor lor.

D. Raul dispare treptat-treptat

D-1. Si prin cate situatii trebuie sa trecem ca sa ajungem la Viata Prin multime de incercari. Caci cu adevarat nimeni nu poate sa intre in Viata, daca n-a parcurs calea cea aspra si trecatorile cele groaznice.

D-2. Dupa cum fumul cel intunecos acopera vazduhul, tot asemeni si puterea satanei a umplut inimile fiilor lui Adam, iar funinginea pacatului a acoperit toate vointele lor. Si totusi, unii au ramas prieteni ai adevarului, care, cu toata prezenta funinginei, se ostenesc sa se impotrivesca si sa lupte, dar fara sa dobandeasca indata partea cea buna, ci prin calatorie si lupta (inversunata). Acestia de

mai buna si mai vrednica stima sunt decat ceilalti care nu lupta.

D-3. Totusi, un mare numar (din cei din manastiri sau din lume) daca au ajuns la un scurt ragaz (in lupta) si au sporit in har se umfla-n pene si se-nfumureaza, socotind ca au ajuns la libertatea (cea launtrica) si se numesc (pe ei insisi) desavarsiti. Acestia insa, fara sa-si dea seama, au ajuns sa fie talhariti de duhul rautatii. Caci cu adevarat nimic n-a pierdut mai mult neamul crestinesc decat trufia. Caci pe Adam sarpele l-a ratacit de la inaintarea lui spre Dumnezeu, amagindu-l ca va fi ca Dumnezeu. ***Cu adevarat, ceea ce este dumnezeiesc se-mpotriveste intru totul mandriei.*** Iata ***adevaratele trasaturi ale caracterului crestin:*** acela pe care-l vezi infometat, insetat, obosit, sarac cu duhul, care se analizeaza neincetat pe sine insusi zi si noapte, unul ca acesta este cel ce sta in adevar. Iar daca vreunul este indestulat si socoteste ca n-are nevoie de nimic, acela-i supus greselii, precum scrie: *"Iata sunteti satui, iata v-ati imbogatit"*; si mai zice: *"Vai voua bogatilor, sclavii acestei lumi"*. Acestea sunt adresate celor care-si inchipuie deja ca sunt cinevaz. Iar noi sa dam slava lui Dumnezeu. Amin.

nota: Cf. Cuv. I, 2 si 3, din care se desprinde acelasi adevar, anume ca lumea cea de sus (supranaturala) nu poate fi cunoscuta decat de crestinii carora li s-a dat cu adevarat. Totusi pentru crestinii cu inimile curate cele vazute sunt simbolul realitatilor spirituale.

Cuvantarea II

Perseverenta intru dovedirea integrarii in Hristos

A. Victoria lui Hristos

A-1 . Lemnul care nu era o arma, o cruce fara taria fierului si un trup mort au biruit si au ucis pe diavolul si ingerii lui, ba chiar prin propria lui arma. Astfel Cel mai puternic a ucis pe cel puternic (pe diavolul), biruindu-l. Si acum El (*Hristos*) *vine catre orice suflet care-L cauta cu adevarat*. Si dupa ce S-a apropiat de suflet, zdrobeste si face sa dispara puterea intunerecului, care intemeiase si stapanise acel suflet.

nota: Datorita lemnului crucii, Hristos a biruit pe diavolul, care triumfase prin lemnul din paradis. *Aceasta arma puternica i-a ingaduit lui Hristos sa biruiasca prin blandete, fara sa foloseasca violenta sabiei.*

B. Sa fim partasi la suferintele lui Hristos

B-1 . La randul lui sufletul trebuie sa aiba aceeasi dorinta si aceeasi dragoste fata de Hristos, Care i S-a daruit, pe cat ar avea o femeie inteleapta care vazandu-l adesea pe barbatul ei in temnita pus in lanturi (pentru ea), s-ar gandii in sine ca-i pusa in lanturi alaturi de el si sa simta ca sufera impreuna cu el, ba si mai mult, sa simta ca-i chinuita mai mult decat cel intemnitat.

nota: aceste verbe, Sfantul Macarie le aplica intr-un chip simtit la compasiunea mistica a sufletului, mireasa lui Hristos Cel suferind.

B-2. Sa fie precum Maria, care stand in picioare langa crucea Domnului, plangea cu lacrimi din adancul inimii si parea ca si ea este rastignita langa Fiul ei. Asijderea si sufletul, care L-a iubit pe Domnul si in care Acesta a zamislit *dragostea fierbinte*, acel suflet - care se straduieste cu adevarat sa fie unit cu Insusi Mirele Hristos - *trebuie sa fie partas patimirilor Acestuia*. Sa aiba pururea inaintea ochilor si sa-si aminteasca de semnele cu care Domnul a fost infierat pentru el; cat a suferit Cel nepatimitor pentru acest suflet, cum a fost pedepsit pentru el Cel mai presus de orice pedeapsa si cum, fiind chip al lui Dumnezeu, *a luat chipul robului*; si asa, in toate va suferi si Domnul impreuna cu el, va fi pus in lanturi cu acest om si astfel (acest crestin) va fi impreuna slavit cu El.

C. Singuratatea morala a sufletului

C-1 . Precum odinioara, prin puterea lui Dumnezeu, piatra a fost rostogolita si indepartata de la mormant, si dupa cum Maria (Magdalena) L-a vazut pe Domnul, tot la fel, prin puterea si cercetarea Sfantului Duh, piatra care acopera sufletul, sau, altfel spus valul pacatului, este mototolit si azvarlit de acolo din suflet, iar sufletul se va invrednici sa vada fata lui Hristos si sa se odihneasca intru el Duhul Lui cel Sfant, fiindca a fost scos si eliberat de piatra pacatului.

C-2. Este adevarat ca orice suflet care iubeste pe Dumnezeu este impresurat de demonii cei rai care lupta impotriva lui, nelasandu-l sa inainteze spre Hristos Cel viu. I se intampla sufletului aceasta cu voia si ingaduinta lui Dumnezeu. Caci este supus ispitelor spre a se verifica daca acesta iubeste cu adevarat pe Domnul, daca ramane statornic in hotarare, fara a tine seama de grelele ostenele; daca nu cumva din trandavie acest suflet il va tagadui (pe Domnul) prin aceea ca refuza osteneala ceruta de cale si in chipul acesta fuge de razboiul impotriva duhurilor rautatii. Si incercarea aceasta este ingaduita, si dupa ce a staruit (in calea mantuirii) ani indelungati, timp in care s-au abatut asupra lui ispitele cele de la duhul rautatii, ca astfel sa se constate daca (in sfarsit) se hotaraste pentru Domnul, sau daca, dimpotriva, sufletul, din pricina delasarii lui, nu s-a invrednicit de nici un ajutor.

D. Intalnirea lui Hristos cu sufletul

D-1. La randul Sau Domnul, vazand curajul sufletului si rabdarea lui in vremea ispitelor si constatand ca a iesit biruitor din incercari, *i Se arata intru bunatatea Sa*, i Se face El Insusi vizibil, luminandu-l cu lumina Sa cea preastralucitoare. Apoi chemandu-l la sine ii zice: *“Vino in pace, tu cel mai ispitit al Meu”*. Iar acesta (sufletul) mergandu-i intru intampinare Ii zice: pentru ce, Doamne, m-ai parasit atata vreme lasandu-ma prada chinurilor si cumplitelor ocari ale dusmanilor? Cand te cautam, m-au intalnit strajerii Tai, care dadeau roata prin cetate, si mi-au facut neplaceri. *Domnul insa, plin de o lumina de nedescris, ii raspunde, dojenindu-l dar si incurajandu-l, prin aceste cuvinte: Ai dreptate! “Vino in pace prietene al Meu, porumbita Mea”*.

D-2. Apoi (Domnul) intra in discutie cu el, aratandu-i semnele cuielor si zicandu-i: Vezi semnul cuielor, vezi urmele biciurilor, vezi ranile?! Toate acestea pentru tine le-am suferit, pentru tine care ai fost ranit cu numeroase rani si tarat de multime de dusmani intr-o cumplita robie. *Dar Eu, din multa iubire de oameni, am venit pentru cautarea si eliberarea ta, fiindca dintru inceput te-am zidit dupa chipul Meu, ca sa-mi fii mireasa*. Pentru tine, Eu Cel nepatimitor, am patimit, Eu, Cel in afara de orice fapta vrednica de pedeapsa am indurat numeroasee invinuiuri pentru rascumpararea ta.

D-3. Iar tu, cel stapanit de atata rautate si afundat intr-un atat de adanc si mare intuneric, nu trebuia oare sa suferi si sa te mahnesti (pentru binele tau)? Asa, Domnul, intrand pasnic in discutie si dialogand cu sufletul, ii arata ca insasi puterea de a suporta necazurile avute El este Cel Care i-a dat-o, El este Cel Care l-a intarit si, tainuit, i-a dat curaj.

E. Progresul sufletului atat spre lumina cat si spre intuneric

E-1. Auzind toate acestea, sufletul a cunoscut ca nimic (din toate acestea) nu este de la sine insusi, ci ca toateinfaptuiri sunt ale Domnului, Preafrumosul sau Mire, iar sufletul, luand cunostinta din toata inima de cele propuse, de dragostea si vointa ce i-au fost acordate, Ii raspunde zicand: Vezi, Doamne, neprihanitul meu trup, uita-Te la curatul meu suflet, ia-ma cu totul la Tine, ascunde-ma de-a-dreapta Ta si odihneste-ma in sanurile Tale.

E-2. Iar Domnul i Se arata pe Sine in doua fete: cea a ranilor Sale si cea a slavei luminii Lui; sufletul vede patimirile rabdate pentru el, dar vede si preastralucita slava a luminii Lui; isi vede si propriul sau chip transformandu-se din slava in slava sub lucrarea Duhului Domnului. Asa ca inaintea intr-amandoua sensurile: in cel al patimirii si in cel al slavitei lumini, si uita, intr-un anumit fel, de propria sa fire, sesizand ca el este de la Dumnezeu, unindu-se si amestecandu-se cu omul el ceresc si cu Sfantul Duh., devenind el insusi duh.

E-3. Imaginati-va un cersetor oarecare, foarte sarac si mergand din poarta in poarta ca sa-si capete hrana cea de toate zilele. Dar deodata, de la o zi la alta ajunge imparat. In aceasta postura, fericirea din mainile lui il face sa uite de saracie. Tot cam in acest fel si sufletul, dupa ce s-a imbogatit cu cereasca bogatie, nu-si mai aduce deloc aminte de prima saracie. Precum Hristos, Care dupa fire era in chip de Dumnezeu, a uitat oarecum de demnitatea Sa, cand a luat chip de rob si a devenit asemenea oamenilor, cu atat mai mult sufletul, cand atrage la sine esenta, puterea si firea lui Dumnezeu, uita de prima lui stare rusinoasa.

F. Indemn la nadejde

F-1. Sa rugam, asadar, pe Domnul si sa-L ascultam, intelegandu-L, ca, in dragostea Lui, ni se arata si ne dezleaga de acum de intuneric. Tot astfel, la inviere, trupul nostru cel slabit, fiind luminat de

lumina care este in suflet, va fi si el slavit ca si sufletul. ***Domnul este aproape de noi, numai daca noi Il cautam cu inima intru adevar.***

F-2. Deci tot cel ce asculta cuvantarea aceasta sa nadajduiasca a primi Ipostasul Cuvantului si sa invete de la Acesta toata dreptatea. Vezi, asadar si tu, cel care m-asculti, cel care prin nadejde vei mosteni pe Dumnezeu, si ai sa observi ***sufletul amestecandu-se cu Duhul Domnului***. De aceea iti spun: la ce fel de putere si de vrednicie trebuie sa te asezi, (ca sa intelegi) cum trebuie sa-ti petreci viata si, cum trebuie sa te porti. Caci toate acestea iti stau in putinta sa le faci prin tine insuti, dar trebuie sa le demonstrezi (prin fapte). Amin.

Cuvantarea III

Crestinii sunt straini de lume

A. Diferite categorii de crestini

A-1. Exista o lume nedesavarsita si alta desavarsita. Multe insusiri are lumea cea nedesavarsita, iar unele se aseamana cu cele ale lumii desavarsite si vesnice. Exista in cea de aici un palat si un imparat imbracat in porfira si incununat cu o coroana din pietre pretioase, apoi slujitorii lui din care unii pazesc palatul, altii sunt nalti functionari imperiali sau titulari ai feluritelor functii publice si altii in alte demnitati, invesmantati insa si acestia in haine stralucitoare si de pret. Si in cer exista un palat imparatesc in care Imparatul Hristos este invesmantat in porfira imparateasca. Acolo ii slujesc curteni ai palatului, comiti si demnitari, imbracati si ei intr-o slava asemanatoare si purtand coroane de pietre scumpe, precum zice: "*Pus-ai pe capul sau cununa de pietre scumpe*".

A-2. Exista pe pamant razboinici si strategii (comandantii), care s-au comportat bine pe tot parcursul luptelor biruind in multe razboaie, iar dupa terminarea razboaielor au ridicat mii de trofee; si tot aici, jos, se gasesc multi barbati si razboinici care au biruit pe diavolul si ingerii lui si au fost avansati in rang.

A-3. Sunt in palatul vazut al Romanilor oameni de inalta cinste care s-au sustras de la orice fel de tulburare si de lupta, care n-au fost siliti de nimeni sa poarte arme ori sa participe la lupte. Acestia sunt cei care se numesc eunuci imparatesti, fiind onorati de orice om si iubiti de acel imparat. Unii poarta porfira si au ca sarcina sa-l investmanteze pe imparat; altii ii duc diadema sau alta insigna imparateasca.

Tot asemenea si in ceruri sunt barbati, care au fost onorati de catre imparatul ceresc; acestia-s adevarati eunuci, care au iesit fameni si curatiti din razboiul pacatului. Acestora le-au fost incredintate cetatile binecuvantate care au in stapanire pacea si odihna (linistea) avand in mana lor purpura imperiala si comorile ceresti. Acestia sunt intru totul scutiti de razboi, traind de-acum inainte fara griji.

A-4. Exista aici in exemplul nostru unii iscusiti in arte si intelepti. Sunt, de asemenea si intelepti, care s-au format in intelepciunea duhovniceasca de catre Atotinteleptul Hristos. Acestia au imbracamintea luminoasa si o bogatie duhovniceasca ce nu va trece niciodata. ***De aceea lucrarea (opera) crestinilor este mai valoroasa decat orice descoperire. Caci ei (crestinii) lucreaza o opera dumnezeiasca pe care lumea n-o cunoaste.***

B. Ratiunea curatita (de pacat) si ratiunea robita de trup

B-1. O ratiune se deosebeste de alta ratiune iar un om e mai de cinste decat altul. Si mi se pare ca toate realitatile vazute sunt opuse si straine fata de cele rationale. Si intr-adevar exista o minte care calatoreste si alearga pana la cer inaintand pe calea gandurilor curate si prin acestea atinge cararile si drumurile pregatite sfintilor in ceruri. Si exista o alta minte care inainteaza tarandu-se pe pamant si tavalindu-se pe caile mlastinoase ale poftelor trupesti. Exista o minte trupeasca, dar si-o minte duhovniceasca. Difera insa mult ratiunea duhovniceasca de aceea trupeasca.

B-2. Tot asa-i si intre vietuitoare. Cele inaripate zboara usor atingand vazduhul si despicandu-l printr-un zbor usor, aerul insusi usurandu-le, caci atunci, cand bat din aripi, ele atrag la sine un curent de aer care le sustine si le insoteste zborul. Dar aceste zburatoare, daca ar fi lipsite de aripi si tinute la pamant, chiar daca ar dori sa se-nalte in vazduh, n-ar reusi. Tot asa stau lucrurile si cu mintea care s-a curatit (de patimi) si-a primit aripi duhovnicesti; ea se ridica la cer cu tot elanul, fiind atrasa de aerul dumnezeiesc, pe cand mintea animala, salbatica si materiala nu poate sa

sesizeze o ratiune mai inalta si ordonata mai dinainte.

C. Puterea de a Indura a adevaratilor crestini

C-1. Sunt soiuri de pomi care nu leapada frunzele nici vara, nici iarna, ci in orice anotimp sunt investmantate si impodobite cu frunzele lor. Asa sunt, de pilda, maslinul, chiparosul si alti pomi asemenea acestora. Si, de asemenea, exista alti pomi care se dezgolesc, desfrunzindu-se iarna. Aceste exemple se potrivesc si crestinilor, caci astfel de pomi au fost mentionati si de Scriptura si acesti pomi nu-si pierd niciodata podoaba si maretia frunzelor, nici cand sunt clatinate de vanturi violente, nici cand sunt bantuite de seceta, ci totdeauna sunt investmantate in slava Duhului. Aceasta inseamna ce zice (psalmistul): "... care rodul isi va da la vreme si frunzisul lui nu va cadea". Sunt insa aliti cu mintea mai usuratica si care, cand se ivesc ispitele cu iernile si furtunile lor, se slabesc atat de mult, ca nu mai pot tine piept, nici sa mai stea neclintiti.

D. Necesitatea unei optiuni categorice

D-1. Asadar, cei induhovniciti la minte sunt dusmani ai problemelor materiale (lumesti). Sa observam ca vietuitoarele care traiesc si cresc in apa, nu-si pot duce traiul pe uscat, caci, de indata ce-au fost scoase din apa, mor, in vreme ce vietatile randuite (sa traiasca) pe uscat, acestea se feresc de mediul acvatic, caci ele detesta adancimea (apelor). Tot la fel si **crestinii, cand sunt afectati si atrasi in treburile acestui veac, atunci ei sunt lipiti de ele si par ca unui ce se ineaca**. Acesti oameni trupesti, cand parasesc cele materiale si vremelnice, indreptandu-se spre cele duhovnicesti, daca mai sunt inca prinsi de situatii (materiale) care ii tulbura, atunci sunt stramtorati si sufocati (de ele). De aceea sunt foarte rari acei barbati (viteji), care, cu rabdare, sa duca lucrarea pana la sfarsit. Acestora insa le trebuie multa indrazneala si putere de patrundere, mai ales in vremea de acum, ca sa-L roage pe Dumnezeu (spre a-i ajuta).

D-2. Dupa cum cele mai iuti dintre pasari, datorita zborului lor usor, se inalta mai presus de cursele (ce li se-ntind) si-si bat joc de initiativa vanatorilor, tot asa si acel (crestin) cu mintea vioaie si cu o rapida putere de patrundere a gandurilor, scapa de atacurile curselor intinse de diavoli. Intr-adevar multe duhuri (rele) napadesc asupra sufletului si atrag spre ele tot ce se misca pe pamant, apoi vatama mintea, o ocupa si-o tulbura. De aceea **crestinul trebuie sa fie ca un atlet si ca un luptator**.

D-3. Ia sa luam seama la un strain care nu cunoaste rostul cetatii si care a pribegit intr-o cetate mult framantata si foarte populata. Acesta, daca isi da seama de lipsa lui de experienta si de slabiciunea sa, bate drumurile sa caute un stapan experimentat, care sa fie in stare a indeparta aceasta violenta a gloatelor. Atata vreme cat el urmareste in drumul sau sa se arunce la picioarele unui protector isi tine drumul drept. Daca insa este atras de altceva, din pricina nepasarii lui, atunci se lasa tarat de multimea acelei cetati. Si astfel, departandu-se de scopul sau, se ratacesta si se lipseste de insasi siguranta lui. Dar daca dimpotriva, se straduieste, dispretuieste greutatile, si-si incinge mijlocul cu putere, el rupe incercuirea infiptuita de multime si se ataseaza de protectorul sau, beneficiind de siguranta lui.

D-4. La fel se-ntampla si cu sufletele oamenilor: ele au fost denumite cu termenul generic de cetati ale lui Dumnezeu. In cuprinsul acestora forfotesc mari aglomeratii de duhuri, in pietele mintii si ale inimii sunt numerosi cugetatori, discutand intre ei. Acestia insa au in fata lor ca stapan si aparator pe Insusi Hristos, **a Carui menire este de a impartii mari vrednicii**. De aceea sufletele acestea cugetatoare trebuie sa aiba multa indrazneala si un curaj de lupta ca al celui aflat in disperare, numai asa vor reusi sa imprastie si sa departeze zarva multimii care se imbulzeste asupra lor ca astfel sa le biruiasca, el revenind in sanul binecuvantat al lui Hristos, a Caruia este slava in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea IV

Saracia este adevarata intelepciune si traire in Hristos

A. Statornica salasluiere in cetatea care dureaza vesnic

A-1. Toti cei care au iesit din lume, care iubesc saracia si sunt straini de unirea trupeasca si de toate rautatile ce se vad in lume, cei care dispretuiesc slava si ceea ce pare a fi mare in aceasta viata, ramanand insa neclintiti in saracie si rugandu-se Domnului, toti acestia au prezenta in fata o buna viziune a lucrurilor, propunandu-si un scop foarte bun si prielnic virtutii. Acestia se sarguiesc deci sa intre in cetatea cea slavita a sfintilor, in cladirile si casele nefacute de omenesti maini. Si fiindca mintea acestora este indreptata spre realitatile din acele salase ceresti, ca si cum ar fi intrat de pe acum in ele si ar fi fost slaviti si facuti mostenitori ai acelor, asa sunt prezente in ei aceste realitati duhovnicesti, datorita planurilor lor frumoase si scopului urmarit, desi sunt inca in trup. Si aceasta pentru ca atata vreme cat petrec in veacul acesta, ei sunt insufletiti de aventurile ca de-acum au intrat in cetatea, *"al carui arhitect si ziditor este Dumnezeu"*.

A-2. Intr-adevar casele construite de oamenii acestui veac se-nvechesc si se ruineaza cu timpul, fiindca n-au o temelie solida si neclintita. Si aceasta intrucat la sfarsitul acestei lumi toate lucrurile si zidurile din lumea aceasta vor. fi distruse dupa cum s-a scris: *"Cerul se va infasura ca o carte (de pergament) si pamantul va trece"*. Asadar, unde va fi slava si unde maririle acestei vietii, atunci cand intr-o clipa toate se vor distruge? Strange-mi bogatia, aurul, argintul, bunurile, toate podoabele si statornicia care da bogatie si apuca-te sa zidesti un oras cu toate cele de trebuinta: intelepciune, slava, vrednicie, putere si toata fala lumii de aici, fa un fel de zid al cetatii. Cand vei termina toata cetatea, ai sa constati ca cetatea nu are nici o durata, nici nu-i trainica. Iata si temeliile si zidurile sunt surpate si se darama, si tot ce-i in cetate se descompune si dispare. Asa ca toata felurita stralucire a acestui veac este intr-un continuu proces de scurgere si disparitie.

B. Zidirea sa fie pe stanca, nu pe nisip

B-1. Dar voi faceti cum e bine, zidind constructii durabile care nu pot sa se prabuseasca, caci ati avut grija sa-i puneti temelia pe piatra, iar temelia cladirii asezata pe piatra nu cade niciodata. De aceea zice Scriptura: *"Imparatia cerurilor este ca un om intelept, care a sapat, a facur santuri adanci si a pus temelia pe piatra, iar cand suvoaiele s-au abatut peste ea, cand furtunile au lovit-o, ea n-a cazut, fiindca avea temelia pe stanca"*.

B-2. Dar cum sunt aceste constructii nefacute de mana omeneasca? Acestea dainuiesc in sufletele credincioase, care iubesc pe Domnul, caci sunt zidite de iscusitul Arhitect, de Iisus Hristos pe piatra care este Insusi Domnul, pe cuvantul Lui cel ziditor, pe dumnezeiasca Lui putere, pe Sfantul Duh. **Si care sunt pietrele?** Sunt cugetele curate si bune ale firii de la inceput, cea a lui Adam. Aceste cugete sunt asemanate cu piatra cereasca. Pe piatra aceasta si dupa masura ei, s-a intrebuintat la zidire si temeluirea acestor constructii. Ce ne spune Scriptura (in acest sens)? *"Pana ce vom ajunge la starea barbatului desavarsit, la masura varstei depline a lui Hristos"*.

B-3. Exista insa si-o alta constructie, aceea zidita pe nisip. Aceasta constructie sunt sufletele pacatoase, ratiunile omenesti, acele suflete care se afunda in patimile trupului. Aceste suflete sunt zidite pe temelia gandurilor rele, pe duhul diavolului. Si care-i sunt pietrele? Sunt gandurile rele, care iubesc placerile pacatoase.

C. Luptele si rasplatirile celor drepti

C-1. Sa ne referim mai departe la cei care-n timpul de fata bat la usa, incredintati fiind in cugetele lor ca exista, pe de alta parte, realitatile (duhovnicesti) care sunt mult mai de dorit. Acest fel de persoane vad cu ochii mintii cum se ruineaza si se desfac legaturile acestui veac: intuiesc, de asemenea, ca intr-o zi se vor desface si legaturile trupurilor; cugeta mai profund asupra ruinarilor si golirii omului de bogatia vazuta si ca urmare se dezgusteaza de toate cele vazute. Mediteaza, de asemenea, la oranduirea pacatosilor si la felurite pedepse ce li se vor da, stand mereu cu grija si cu teama, dar intarindu-si sufletele sa nu se prabuseasca in gheena si asa sa ajunga la chinuri.

C-2. Ba mai mult, isi schiteaza-n minte cetatea sfintilor, maretile ei, pe sfintii nostri, pe profeti, pe apostoli, pe martiri; privesc frumusetile ceresti si slava dumnezeiasca ce investmanteaza pe sfinti drept rasplata pentru consecventa lor hotarare (calauzitoare). Si, acestia, fiind inca in lumea aceasta, se bucura de aceste bunatati ca si cum s-ar afla acolo. Si in timp ce se indeletnicesc cu astfel de cugetari, lor li se pare ca sunt la Tatal lor cel ceresc, fiindca de cand ei sunt intru aceasta inaintare (in viata duhovniceasca), au amutit inlauntrul lor si cele bune si cele rele. Acestia inainteaza razboindu-se cu raul si cerand mereu arme de la Tatal lor cel ceresc. Caci datorita Acestuia ei s-au luptat, au castigat biruinta si *"au stins sagetile cele aprinse ale pacatului"*.

C-3. De aceea unde patrund acestia, ingerii doresc macar sa priveasca. Primesc pe capetele lor cununi de cinste, iar ingerii incep sa se intrebe intre ei: cine sunt acestia, care s-au invrednicit de atata slava si de asemenea cununi, caci au fost dusi in locuri mai de cinste decat noi?! Si-i lamureste pe ei Domnul: dupa dreptate sunt mai de cinste decat voi, caci acestia sunt cei care, pentru numele Meu si care, pentru porunca Mea au iesit din tumultul lumii acesteia, devenind saraci (cu situatia lor materiala), batjocoriti, luati in deradere de lumea de pe pamant; acestia au declarat razboi lui satana si s-au luptat impotriva ei, dar ei n-au putut fi biruiti: ei Mi-au slujit, nevoindu-se si avand ochii inlacrimati zi si noapte; ***acestia au purtat pe umerii lor sarcina cea grea a crucii si suferintele Mele in trupurile lor.*** Vedeti, asadar ca pe astfel de suflete le aduna Domnul in jurul Sau si le aduce Tatalui zicand: Iata, Iti inf'atisez fecioarele cele fara de prihana, care s-au supus poruncilor Tale; primeste-le in bratele Sfantului Tau Duh si in sanul luminii Tale celei binecuvantate. Caci in urma cu putina vreme am plecat la pamant genunchii mei si ochii Mi s-au umplut de lacrimi cand am zis: ***"Parinte Sfinte, sfinteste-i si fereste-i de cel rau, ca ei sa devina una cu noi"***. Si nu numai in clipa aceasta Te chem, si nu numai pentru ei Ma rog. ***Caci daca indelunga Ta rabdare a pastrat existenta acestei lumi, a facut aceasta pentru cei care aveau sa-Ti devina slujitori si sa le fii binevoitor; acestia vor plini Biserica cereasca si vesnica pace in Imparatia cerurilor.***

C-5. Iar Tatal Se bucura de acestia zicand: *"Mosteniti Imparatia cerurilor, care voua s-a pregatit"*.

Eu si Fiul Meu vom fi cu voi un singur Duh si o singura comuniune . Si

Tatal va conduce asemenea suflete la odihna, la slavitele tronuri si la fericire. Iar ceata ingerilor pazitori va marturisi pentru ei: ce conditii grele au avut cand se luptau, staruind in lupta, cand insisi ingerii prezentau Domnului rugaciunile lor, postirile si privegherile.

D. Nevoitorul crestin trebuie sa-si duca traiul in saracie precum Domnul

D- 1 . De aceea, daca veti petrece in saracie, atunci veti atrage spre voi bogatia (duhovniceasca). Invatand trupul vostru sa doarma pe ceva tare, sa-si plece genunchii la rugaciune, veti fi mult mai vrednici de cinste decat cei ce traiesc in purpura. Or, acei care petrec in purpura nu slujesc pe Domnul-Dumnezeu, pe cand voi, prin asprimea vietii si prin hrana voastra simpla, voi savarsiti un act de adorare si slavire a lui Dumnezeu. Vedeti insa, ca tot staruind in saracie si in lipsuri, sa nu cumva sa va pierdeti ravna. Sa aveti ca pilda si ca scop pe Insusi Domnul, care astfel a strabatut calea acestei vietii.

D-2. Cand suferi cu trupul si obosesti, adu-ti aminte de trupul Domnului, cum a fost lovit de Pilat si cum a obosit in calatoriile Sale. Cand iti lipseste ceva, aminteste-ti ca Domnul, Creatorul zidurilor, venind pe pamant, a zis: *“Vulpile au vizuini si pasarile cerului au cuiburi, iar Fiul omului nu are unde sa-si aplece capul si sa se odihneasca”*. Cand mergi pe jos, aminteste-ti ca si picioarele Domnului erau prafuite de mersul totdeauna pe jos, afara de o singura data, cand, spre a implini profetia, S-a asezat pe asint. Cand ti se umplu ochii de lacrimi, gandeste-te ca Domnul a plans caderea ta, rugandu-Se catre Tatal cu glas mare si cu belsug de lacrimi, ca tu sa fii izbavit din moarte. Cand rad de tine oamenii, aminteste-ti de palmele si scuiparile primite de El, ramanand astfel in smerenia ta launtrica. Sa stii insa ca daca te culci pe pamant acesta nu-i mai tare (pentru trupul tau), decat coroana ce I S-a pus Domnului pe cap.

D-3. Dupa cum la nunta unui bogatas din lumea asta, unde alearga poporul si toti din cetate, insotitorii roiesc in jurul mirelui si a miresei, tot asa alearga si biserica cereasca si toti ingerii si cetele sfintilor se bucura, si se suna cu trompetele, si se canta cu chitara, la vederea Mirelui si a miresei, adica a *sufletului care s-a unit cu Mirele ceresc*.

D-4. Dupa cum in timpul verii fiecare trage nadejde sa secere ceea ce a semanat inainte si sa primeasca de la pamant recoltele, tot asemenea, daca vreunul a agonisit ceva prin munca lui din timpul vietii, aceasta agoniseala merge inaintea lui in Imparatia cerurilor pentru ca exista crestini in cuvint (cei ce doar graiesc) si crestini prin lucrare (cu fapte bune). Sa ne rugam deci ca, toate cuvintele rostite de noi sa se indeplineasca in lucrare si putere potrivit cu deplinele lor sensuri. Caci experienta (lucrarii) este mult mai sigura si evidenta decat cea care se reduce la simple cuvinte. Slava indurarilor lui Hristos si milei Sale nesfarsite in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea V

Adevaratul crestin este un barbat duhovnicesc

A. Necesitatea schimbarii radicale a vietii

A-1. Animalul randuit spre hrana oamenilor trebuie sa fie intai junghiat, apoi jupuit de pielea paroasa si dupa aceea, despicandu-i-se prima despartitura a stomacului se scoate hrana rumegata dintr-acesta, se curata cu apa aceasta cavitate, se spala de murdariile de acolo; mult mai delicat dar si mai greu este insa cand trebuie sa se umble la a doua cavitate a abdomenului care contine si ascunde indoiturile, intestinele spre a fi curatate si de abia dupa toate aceste lucrari carnea pusa la foc devine placuta la gust si serveste stapanului ca hrana si dupa plac.

A-2. Tot astfel si crestinul care se retrage din lume si devine ca mort fata de prima si reaua lui viata; se dezbraca de lumea cea cu par si cu sange. In acelasi timp insa, el are inaintea reziduurile rau mirositoare care sunt cele mai fine si mai alunecoase, si, de asemenea, mai greu de inabusit.

A-3. Trebuie asadar ca, omul care indrazneste sa fie un bun crestin, sa se poarte ca un mort fata de relele acestei lumi, spre a se ingriji mai devreme de vieteuirea lui crestin, si dupa aceea sa se dezbrace pe dinafara de lumea aceasta ca de o piele paroasa, dovedind, prin retragere desavarsita, lepadarea totala; si, dupa aceea, odata cu deschiderea launtrica pentru a-l cerceta harul cel dumnezeiesc, el se curata pe dinauntru de reziduurile gandurilor rele, cuibarite in inima. Si aceasta (curatire) s-o aplice intr-amandoua directiile: asupra patimilor vazute si asupra celor subtile care aluneca (in toate parțile). Abia atunci, mistuit de cerescul foc al Sfantului Duh, el va lepada toata cruzimea vointei lui si va suferi intreaga si desavarsita transformare care-l va face placut si in stare sa se infatiseze la masa cereasca ca (astfel) sa fie pe placul Imparatului ceresc. Asa va deveni acesta mostenitor al Imparatiei cum s-a zis de Domnul in Evanghelie: *"Mancarea Mea este sa fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine si sa implinesc lucrul Lui"*.

A-4. Odinioara, in Legea veche se cerceta cu grija oaia. Si cand era gata junghierea si urma sa fie adusa jertfa, se ungea animalul cu grasimea lui topita la foc si astfel se aducea lui Dumnezeu ca o ardere de tot cu mireasma placuta. Acum, Hristos, mare Arhiereu ceresc, cerceteaza cu atentie sufletul care vrea sa se ofere pe sine insusi, impreuna cu trupul, ca o jertfa vie si sfanta placuta lui Dumnezeu; daca are grasimea Duhului Sfant, agonisita prin insusirea frumoaselor si bunelor legi ale invataturii harului si ale virtutilor; prin Hristos, adevaratul Arhiereu, trecand-o prin focul cel duhovnicesc, o infatiseaza realmente ca o ardere de tot si ca o jertfa vie, fiindca a socotit-o vrednica de a intra in stapanirea bunurilor vesnice.

B. Adevaratii indrumatori duhovnicesci

B-1. Trebuie, asadar, ca fiecare, in toata vremea si la tot lucrul, sa judece, si sa verifice daca acesta traieste dupa cuvantul adevarului si calca pe urmele Domnului sau mai bine-zis, daca accepta sa fie verificat de barbati induhovniciti. Va trebui (candidatul) sa caute mereu pe acei (indrumatori) care propovaduiesc cuvantul adevarului si-l poseda, cum zice Apostolului si in adevar.

B-2. Caci dupa cum, dandu-li-se oamenilor sa bea din multe potire, acelea amestecate cu un vin placut se deosebesc de cele care contin numai apa - caci acele amestecuri de vin dau gust, putere si veselie celor care le beau -, tot asa si atunci cand multi se adapa cu graiuri si inteligente felurite, singuri acestia se bucura sufleteste cu bucurie cereasca si aceasta ii duce la o buna prefacere; **indrumatorii adevarati** sunt cei care graiesc in Duhul Sfant si sunt placuti cu harul, facand sa rasune glasul viu al inimii, iar pentru a adapa multimea ei nu se dedau cu buzele la flecareli si

cuvantari desarte; numai unii ca acestia aduc in sufletele ascultatorilor puterea si bucuria cereasca, prefacandu-i astfel pe oameni si conducandu-i la o sfintenie asemanatoare (cu a lor), aceea care este reala rodire a harului.

B-3. De asemenea, trebuie sa se faca o cercetare temeinica, precum spuneam, ca (incepatorii) sa caute pe aceia care graiesc din Duhul Sfânt si din adancul unei inimi care traieste (cele invatate). De acestia sa se alipeasca, caci de la ei pot primi folosul cel adevarat si dupa Dumnezeu. Acestia sunt adevaratii intelepti, deoarece intelepciunea lor este in cele ale Domnului si nu in cele ale lumii. Despre acestia s-a zis: *“Daca vezi un intelept, mergi in zori ca sa-l gasesti si sa tocesti pragul de la usa casei lui”* caci cu timpul cei care li se supun pot sa li se asemene, daca staruiesc langa ei.

C. Bogatia aparenta si cea reala

C-1. Intr-aceasta lume sunt multi care detin o mare cantitate de aur, dar nu sunt vaditi tuturor, ci in ochii a cat mai multi cu putinta, ei duc o viata moderata, fara sa se trufeasca in vreun fel cu proprietatile lor, cu cladirile, cu mobilierul, cu casnicii-slujitori si cu cirezile de vite. In felul acesta ei pastreaza ascunsa comoara lor si in deplina siguranta. Dar exista multi, care n-au nici un fel de aur dar care, prin talentul lor de a descrie multe feluri de case si mobila din ele, lasa impresia ca au mult aur. In felul acesta zapacesc ascultatorii cu parutele lor bogatii considerandu-se ei insisi bogati, in timp ce ei sunt saraci si nevoiasi.

C-2. Tot asemenea stau lucrurile si printre crestini: unii au bogatia harurilor Duhului Sfânt lucrator intru putere, dar nu arata la toti, ci se tainuiesc pe ei insisi, purtandu-se foarte modest in toate, ca si cand n-ar vrea sa se stie cine sunt.

Exista insa si altii care intr-adevar au virtuti (daruri de la Dumnezeu) precum, postirile, vegherile, retragerea in liniste, avand cuvantul intelept, manifestand inca si prin practici (crestine) si o conduita asemanatoare. Acestia vor sa fie perceputi ca duhovnicesti, dar le lipsete lucrarea in putere a Duhului Sfânt.

C-3. Daca vreunul, care tine ascunsa averea s-apuca sa dea la iveala o mica parte din comoara lui si apoi cu aceasta ar incerca sa cumpere toata averea de la cel ce o face pe grozavul, consideradu-se bogat, dar, in fapt, neavand nimic, multi ar fi stupefiati si s-ar umple de gelozie contra lui; cum deodata, asa, brusc a adunat atata avere de vreme ce toti il socoteau saracl? De acum (legiuitorii) il pun la taxe pentru servicii publice si la numeroase poveri (fata de stat). Mai mult, hotii si banditii il vor pandi zi si noapte sa-l omoare si sa-si insuseasca ei bogatia. Astfel, vor aparea din toate partile primejdii, pagube si suparari neprevazute. Si toate acestea pentru ca el nu primise inca de la Imparatul, adica de la Sfântul Duh demnitatea si puterea.

C-4. De aceea, omul chibzuit, care ascunde o mare cantitate de aur, dar care n-a primit incredintarea oficiala, acesta isi tainuieste bogatia cu cea mai mare grija, de teama sa nu fie cunoscuta celor multi, sa starneasca gelozia si astfel sa fie atacat, pierzandu-si odata cu bogatia si propria viata. Daca insa el a primit din mana imparatului demnitatea stapanirii acesteia sau puterea (asupra acestei bogatii), un astfel de om nu mai are a se teme, chiar daca i s-ar da pe fata bogatia comorii sale. Mai mult, el s-ar slavi cu aceasta, agonisind terenuri intinse si ridicand cladiri impunatoare si elegante, dobandind inca, prin aceasta comoara, multime de slugi si mii de animale felurite. Nu mai are a se teme de atacurile banditilor, deoarece a primit de la Imparatul puterea sabiei impotriva uneltitorilor si raufacatorilor; astfel, datorita demnitatii sale, el aduna si mai multa bogatie peste bogatie, iar datorita tuturor acestor bunuri el aseaza aur peste aur pana devine un foarte mare bogat, putand ajunge la un belsug nemaiauzit.

D. Prin tainuirea darurilor, se poate ajunge la dragostea desavarsita

D-1. Asa-i si cu crestinul care a descoperit in sine un dar duhovnicesc si se bucura launtric de mangaierea pe care i-o aduce acest dar. Acest crestin sa ascunda cu grija in sine mangaierea Duhului Sfânt sau cunoasterea tainelor ceresti. Caci daca se va fali sau o va face pe grozavul fata de apropiatii lui, acesta se va expune invidiei din partea rautatii, iar talharii nevazuti il vor jefui pe ascuns (nu intereseaza din ce cauza) pentru ca nu a chivernisit cum se cuvine darul primit si timp de luni de zile nu va mai fi randuit sa i se incredinteze chivernisirea de la imparatul ceresc a unei demnitati duhovnicesci. Caci, chivernisitorii tainelor lui Dumnezeu care pot cu adevarat sa ajute sufletele si au fost insarcinati de Duhul Sfânt (in acest scop), aceia cu toate ca sunt in posesia bogatiei ceresti si propovaduiesc cu autoritate, fac acest lucru fara laudariosenie si fara slava desarta. „De aceea noi vorbim, spune Apostolul Pavel, nu asa ca sa placem oamenilor, ci lui Dumnezeu Care incearca inimile noastre”; si mai zice (inca): „Noi vorbim inaintea lui Dumnezeu, intru Hristos”.

D-2. Deci, cu o astfel de mare smerenie trebuie sa se grabeasca crestinii spre cele mai bune si mai mari daruri ale Duhului Sfânt, aflandu-se plini de o pofta nesatula pentru bogatia cereasca, caci numai asa vor fi infometati si insetati de ***dreptatea, care este insasi desavarsita si neschimbatoarea dragoste***. Fericitul Pavel indeamna si incurajeaza pe cei care au mari daruri sa nu se opreasca la acele daruri pe care le-a dobandit de la Duhul Sfânt, ci sa se trudeasca spre a dobandi acel mare dar, chezas, impotriva oricarei caderi, ***care este dragostea desavarsita si nepieritoare a Duhului Sfânt***. Caci, intr-adevar acest (dar) cuprinde in sine toate darurile, iar Apostolul a descoperit ucenicilor sai ca ***dragostea este totodata calea cea intru totul superioara***.

D-3. Caci, pentru cei care-au ajuns la acest stadiu, patimile rautatii sunt desfiintate; (cum adevereste Apostolul: ca „*dragostea nu pizmuieste, nu se trufeste, nu se poarta cu necuviinta, nu cauta ale sale, nu gandeste raul...*”). Dintr-acestia tasneste fara intrerupere si fara oprire izvorul cel viu al Duhului Sfânt care vine din adancurile Dumnezeirii, dupa cum zice: „*Cel care va bea din apa pe care i-o voi da, se va preface-n el intr-un izvor de apa, tasnind spre viata vesnica*”, care va duce continuu mintea (sufletul) spre negraitele taine ceresti si-l va inalta din slava in slava, din lumina in lumina, din taine in taine, din puteri in puteri, din odihna in odihna de negrait, din virtuti in virtuti, din lumini supralumesti in lumini supraceresti.

E. Nu te saturi niciodata de adevarata dragoste pentru Dumnezeu

E-1. Ocupata intru totul cu cele dumnezeiesti si sublime, gandirea (discursiva) a unui astfel de suflet se gaseste mereu arzand de o dragoste duhovniceasca si de o dorinta sublima pentru inaltele frumuseti ale slavei si ale luminii Duhului Sfânt; aceasta gandire este ranita de o dragoste care nu se sfarseste fata de Mirele ceresc si - ca sa zic asa - ***o dragoste nepasatoare fata de realitatile inferioare***, caci ea de-acum inainte pastreaza dorinta stabila catre realitatile superioare si dumnezeiesti pe care cuvantul (omenesc) nu le poate spune si care nu poate fi lamurita prin gandire.

E-2. Si este asemeni unui fiu de imparat sau unei fiice crescuta in rasfatare si care arunca obiectele pretioase de la parinti si incepe a cauta ceea ce este de si mai mare valoare. De exemplu, in loc de-o farfurie de argint vrea una de aur; in loc de-o haina stralucitoare si de o roba pretioasa de matase se ingrijeste acum de vesminte impodobite cu pietre pretioase si brodate cu aur; in loc de un vin vechi si foarte bun pofteste unul si mai vechi si mai de pret. In dorinta ei de ceea ce-i mai bun, ea dispretuieste si ceea ce-i de mare pret, gasindu-l pe acel lucru dinainte ca pe unul obisnuit si cerand parintilor sa-i dea ceea ce-i de si mai mare valoare.

E-3. Tot asa ***sufletele intr-adevar imparatesti***, cand s-au invrednicit sa dobandeasca Duhul imparatesc si maret au primit in ele ***puterea neschimbatoare si vesnica a dragostei***. Fiind ranite de o desavarsita dragoste, pentru Mirele ceresc si nu le mai intereseaza patimile rautatii, deoarece prin

multa osteneala si tarie cu lungi amanari si dupa o lupta dusa cu credinta pana la sfarsit au fost eliberate de patimi de Insusi Duhul Sfânt si se gasesc neincetat miscate spre tainele ceresti ale aceluiasi Duh. Aceste sufletele sunt atrase intru totul de diversitatea frumusetii dumnezeiesti cautand cu toata dorinta ceea ce este si mai bun si mai înalt. Aceasta pentru ca Dumnezeirea Duhului Sfânt are frumuseti diferite si infinit nuanate, de negrait si de necugetat, pe care le destainuie sufletelor vrednice ca sa le încante si sa le daruiasca bucurie, viata si odihna. Aceste (frumuseti) întorc de la pamant sufletele sfinte, hranite de iubire îndreptandu-le totdeauna mai intens si mai aprinse catre Mirele ceresc, ele daruindu-se cu totul dragostei pentru El.

E-4. Sufletul creștin, devenind partas la har, nu trebuie deci, sa se opreasca si sa se declare pe deplin multumit, ca si cum ar fi dobandit ceva, ci sa-si atinteasca privirile la scopul de care vorbeste Apostolul si la care am facut referire. Acest suflet trebuie sa se straduiasca constant printr-*o mare lupta si grea truda dusa cu credinta, spre a dobandi dragostea desavarsita* care ne este fagaduita si care „*inlatura frica*” cum a spus-o Ioan. Acest suflet trebuie sa fie totdeauna „*flamand si insetai de dreptate*” si sa considere in toata vremea ca abia a pus inceputul. Aceasta din pricina necuprinsei bogatii a Duhului Sfânt fagaduit credinciosilor. Si atunci, sufletul evlavios are o asa de mare dorinta de bunatatile superioare, ca nu va pierde ceea ce a dobandit, ci va primi pe cele ce nu le are inca. Creștinul nu trebuie (sa fie) ca un mercenar sau sclav, pândind ocazii de a fugi de munca, ci sa se poarte ca fiu si mostenitor, slujind Tatalui cu tot devotamentul si cu toata ardoarea lui pana la sfarsit. Numai astfel va dobandi bunatatile parintesti.

F. Creștinismul superficial si adorarea in duh si adevar

F-1. Caci toate in veacul acesta par sa se bucure de viata de la imparat pana la cersetor si fiecare este convins ca vietuieste. De compari insa trairea in desfatatare a bogatilor cu cea a saracilor, ai sa gasesti o mare diferenta, in raport cu placerea si scumpetea feluritelor mancaruri, a vinurilor, a celor de îmbracat, a aurului si a argintului si a tuturor celorlalte bunuri (in care vietuieste bogatul) vei constata ca saracul ti-apare ca un mort. Si aceasta pentru ca bogatul nu pipaie cu mainile decat aurul, face socoteala banilor de aur, pe cand saracul, daca scormonind intr-un morman de gunoi, n-ar gasi decat un banut de arama, nu se rusineaza sa-l sarute si sa-l adune, deoarece este in mare mizerie. Daca pui alaturi viata saracului cu cea a bogatului, vei gasi ca (parca) nici nu exista in raport cu cel din urma.

F-2. *Tot asa se-ntampla si pe plan spiritual. Toti isi inchipuie ca sunt creștini daca au marturisit credinta in Hristos si au cateva virtuti marunte; putini sunt insa adevaratii creștini, si anume aceia care sunt bogati in Duhul (Sfânt), aceia care se bucura de cereasca pofta a Duhului Sfânt si ale caror suflete sunt împodobite cu odajdiile harismelor ceresti, aceia pentru care creștinismul nu-i doar marturie in cuvinte si o simpla credinta (doar de fatada), ci creștinism inseamna puterea si lucrarea Duhului Sfânt; sunt aceia care, fara încetare pipaie cu mainile sufletului aurul ceresc (adica acea cunoastere a tainelor Duhului Sfânt); acestia sunt adevaratii creștini.*

F-3. Caci, comparand stadiul ratiunii lor si viata sufletului lor cu cea a altora, vei gasi multa deosebire, ca între cei vii si cei morti. Asa-zisii „*morti*” se gasesc intr-o teribila saracie specifica duhului lumesc, lipsiti de bogatia cereasca, intr-o deplina invalmaseala mintala din cauza patimilor, abia putand sa-si mai gaseasca in ei niste cugete bune printre multimea celor rele. Acestia lancezesc atunci cand sunt stapaniti de aceasta saracie (a celor bune) si se multumesc cu haina saracacioasa a catorva maruntele virtuti, fara sa aiba in stapanire feluritele lucrari ale Duhului Sfânt, care sunt dumnezeiestile virtuti. Astfel Domnul va arata cat este de *mare deosebirea între adevaratii*

inchinatori si multimea care pare ca adora pe Dumnezeu, inchinandu-se Lui doar superficial si cu totul la aratare, fara, sa i se-nchine in duh si Adevar, insusi Domnul zice: „Intr-adevar; vine ceasul si acum este, cand adevaratilor inchinatori se vor inchina Tatalui in duh si adevar; caci astfel de inchinatori cauta Parintele (ceresc). Duh este Dumnezeu si acei care I se inchina trebuie sa i se inchine in duh si adevar.”

El (Hristos) face, astfel, deosebire intre (membrii) curatiei ceresti, asadar cei care sunt bogati in Duhul Sfânt si cei care trandavesc in groaznica nenorocire a pacatului, dar care cugeta ca sunt in viata (cea crestina) datorita marturisirii de credinta in Hristos, cu toate ca nu poseda bogatia sigura a vietii si nici puterea lucrarii Duhului Sfânt.

G. Boala vazuta si profunzimea raului

G-1. In ceea ce priveste functionarea vazuta a trupului toti o vad la fel, dar, la unii acesta este sanatos si fara vreun cusur, iar la altii este suferind si cu rani. Ba mai mult, chiar intre cei bolnavi trupesti se constata o mare diferenta: unii sufera de vatamari la vedere, pe cand altii, fara vatamari vizibile, au in organismul lor tremuraturi inspaimantatoare, care nu le ingaduie sa se miste. La prima vedere organismul pare sanatos, dar suferintele si tulburarile de functionare arata ca raul (boala) este mult mai periculos si mai anevoie de vindecat decat al bolnavului cu rani vazute. Cel cu rani vazute, daca merge la medic are o grabnica vindecare, pe cand afectiunile ascunse ale trupului, toate, sunt mult mai periculoase si mai greu de vindecat decat vatamarile vazute.

G-2. Tot asa se intampla si cu crestinii. Toti cred ca sunt sanatosi (duhovniceste) datorita catorva virtuti, in timp ce launtric sunt prada unor groaznice patimi ascunse; altii, sclavi ai unor pacate vazute sunt osanditi si dispretuiti de un mare numar de insi cum era vamesul dispretuit de fariseu. Dar daca cei (de felul vamesului) se indreapta spre adevaratul medic, adica la Hristos, apropiindu-se de El, acestia primesc indata ca si primul (vamesul), asa, cum zice Domnul ca vamesul s-a intors indreptat, iar nu fariseul.

G-3. Intr-adevar, cei (asemanatori vamesului) nu sunt in omul dinlauntru ca cei bantuiti de patimi ascunse, precum semetia, ingamfarea, infidelitatea, orgoliul, laudarosenia, ipocrizia, slava desarta, lasitatea, ganduri rusinoase si tot ce se aseamana cu aceste (patimi). De altfel si sta scris: „*Omut se uita la fata. Dumnezeu priveste inima*”.

Rezumand, voi spune ca se asteapta de la noi ca omul asa sa fie pe dinlauntru dupa cum este pe dinafara, cu ajutorul dumnezeiescului har si cu lupta sustinuta de insusi liberul sau arbitru. Atunci este vrednic sa devina mostenitorul imparatiei intru Hristos Caruia ii este slava si puterea in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea VI

Dreptatea interioara este chip al lui Hristos si reintoarcerea la Dumnezeu

A. Noul Testament este legea Duhului Sfânt

A-1. Noul Testament, Legea Duhului, cea inscrisa in inima, aceea care mai dinainte a fost vestita de profeti, aceasta este legea datorita careia sufletul poate da roadele dreptatii si traieste intru Dumnezeu vietii vesnice.

B. Renasterea din Duhul (Sfant)

B-1. Daca cineva n-a primit de la Dumnezeu harul (adica energia dumnezeiasca) si daca n-a nadajduit si nici n-a primit darul Sfantului Duh, acela a zadarnicit planul lui Dumnezeu si a tagaduit lucrarea intregii (Sfintei) Scripturi. Daca n-a invederat energia (harul divin), acela este prada inchipuirilor, este instrainat de cereasca biserica a celor intai nascuti, n-a ajuns in comuniune cu sufletele dreptilor si a celor ce s-au desavarsit, nu s-a unit cu Ierusalimul cel de sus. Acesta nu se inchina Tatalui in duh si adevar. Acela in care (inca) nu locuieste Dumnezeu, nici nu-l cunoaste pe Dumnezeu, caci zice Domnul: „*Aceasta este viata vesnica, ca sa te cunoasca pe Tine unicul si adevaratul Dumnezeu*”, sau „*Ceea ce este nascut (Sfantul) Duh, duh este*”; si iarasi: „*nasterea cea de la Dumnezeu*” pazeste „*pe acela si cel viclean nu se atinge de el.*”

B-2. Aceia insa care nu au nasterea de sus vor sa puna acoperis casei, fara sa aiba temelie. Fara mama un fiu nu se naste pe lume si fara (unirea barbatului cu femeia) nu se pot naste fii; tot asemeni fara nasterea de la Duhul Sfânt nimeni nu devine Fiu al lui Dumnezeu, si, nefiind fiu al lui Dumnezeu nu intra in viata vesnica. „*Caci cati se lupta (exerseaza) in Duhul lui Dumnezeu, aceia sunt fii ai lui Dumnezeu*”. O casa care se zideste are nevoie de temelie. Nimeni nu zideste pe nisipul simplu, ci mai intai se inlatura tot nisipul si se sapa in adancime, iar apoi se asaza temelia pe stanca asa fel incat cladirea sa ramana neclintita cand iarna vor veni furtunile, valurile (marilor) si suvoaiele apelor. Iar cei care zidesc doar pe nisip, se ostenesc in zadar.

B-3. Astfel sufletul iubitor de adevar, vrand sa-si zideasca casa a lui dupa cuvantul Domnului, nu va zidi pe nisipul relelor rationamente (socoteli) ale pacatului, ci va sapa si va adanci, taind ratiunile nisipoase si primejdioase ale relelor, pe cat este cu putinta, pana ce va gasi ratiunile solide si de neclintit ale credintei lui Hristos, pana ce-l va gasi pe Hristos. Stanca cea adevarata pe care portile iadului nu o va birui. Si astfel zideste datorita buniei lui vietuiri, caci are inima curata, constiinta buna, credinta nefatarnica, cum spune Apostolul. Asa acel suflet va termina zidirea duhovniceasca a casei lui Dumnezeu, care este curata pe dinlauntru si cu-atat mai curata pe dinafara.

C. Dreptatea (sfintenia) sa fie launtrica

C-1. Intr-adevar, la inceput, inainte de a se fi descoperit Duhul lui Hristos, inainte de a fi venit acesta, toata podoaba dreptatii (sfinteniei) era cea de pe dinafara; asa au fost Legea, taierea imprejur, curatirea, jertfele, ofrandele si cultul in intregul lui. Dar cand a aparut Cuvantul mantuitor al lui Hristos si de cand a trimis pe Duhul Sfânt in inimile oamenilor, cuvantul cel nescris cu cerneala, toate se descopera in interior: inchinarea interioara din constiinta curata. Jertfa launtrica, cum canta Psalmistul: „*Ridicarea mainilor mele esre jertfa, cea de seara*”; in general (Dumnezeu) cauta curatia interioara si podoaba sufletului; astfel si exteriorul poate, de asemenea, sa fie numit, intr-adevar, curat, precum graieste Domnul: „*Fariseu orb, curata partea cea dinlauntru a potirului*

si a blidului ca, de asemenea, sa fie curata si pe dinafara". Cel care a facut partea dinauntru a facut si partea dinafara. Odinioara dreptatea (sfintenia) Legii (vechi) impodobeia oamenii lipsiti de curatia launtrica, dar, de cand sufletul a fost curatit de intuneric prin aceea ca are in el pe Adevaratul Hristos, din acel adevar trupul insusi este si mai sfintit si mai impodobit.

D. Chipul lui Hristos sa fie purtat ca un margaritar imparatesc

D-1. Unui margaritar atat de frumos si de valoros incat poate sa fie numit cu adevarat imparatesc, perfect potrivit pentru coroana imparatului, nu-i lipseste decat imparatul, caci numai un singur imparat poate purta un astfel de margaritar, altcineva n-are dreptul. Tot astfel, daca cineva nu s-a nascut de la Duhul Cel imparatesc si dumnezeiesc daca nu devine coborator ceresc si imparatesc si chiar fiu al lui Dumnezeu, dupa cum sta scris: „*Tuturor celor care L-au primit le-a dat putere sa devina fii ai lui Dumnezeu*”; acesta (care nu implineste aceste conditii) nu poate arbora perla cea cereasca si de mare pret, chipul luminii celei adevarate care este Domnul (Hristos); deoarece nu s-a nascut fiu al lui Dumnezeu. Dar cei care au acest margaritar si-l poarta vor trai si vor imparati cu Hristos in veci, caci acesta este intelesul cuvantului rostit de Apostol: „*Dupa cum am purtat chipul omului pamantesc, asa vom purta chipul Celui ceresc*”.

D-2. Hristos este Cel pe Care il poarta sufletul in lumina de nespus. El nu-i cunoscut cu adevarat decat de cei ce-L poarta si nu este vazut decat cu ochii sufletului. Celui neinitiat (in dumnezeiestile taine) ii este cu neputinta sa cunoasca realitatile (Sfantului) Duh, sau macar sa primeasca credinta pana ce nu s-a conturat in el chipul ceresc al lui Hristos; atunci abia va cunoaste intr-adevar prin traire bunatatea Domnului.

D-3. Slava celui ce atat de mult a iubit neamul omenesc, incat l-a invrednicit sa fie partas la fiinta Lui, cum graieste Petru: „*ca sa devenim partasi dumnezeistii Fiinte*”. Fiindca ne-au fost fagaduite bunatati asa de inalte si harisme dumnezeiesti, sa ne straduim sa cerem sa fim si noi de asemeni partasi, cum zice Apostolul: „*Copiii mei, pe care eu v-am nascut din nou, pana ce Hristos va lua chip in voi*”. Vai de acela care n-a cautat si n-a gasit duhovnicestile si negraitele bunatati, fiindca, nefiind nascut din Duhul (Sfant), nu va putea intra in (Cereasca) imparatie cum a declarat Domnul.

E. Cand sufletul s-a salbaticit, iarasi trebuie imblanzit

E-1. La inceput, omul, fiind plasmuit de mainile lui Dumnezeu, era intr-o mare curatie si multa bunatate. Dar cand a calcat porunca lui Dumnezeu, a cazut sub pedeapsa. Stapanit de cel rau, el a ajuns la salbaticia instinctelor, iar tot neamul care s-a nascut din el s-a gasit stapanit in salbaticie si instreinare, nesupunandu-se jugului dreptatii. De aceea, cand Cuvantul cel datator de viata il cauta ca sa-l cheme la sine, invecitata lui salbaticie il lasa cu greutate sa revina la jugul cel bun si lesnicios.

E-2. Un bou luat dintr-o cireada salbatica ca sa fie injugat si sa are pamantul, se razvrateste si refuza jugul; apoi, dupa ce-a fost pregatit si imblanzit de vacar, treptat-treptat, langa un bou domesticit, acest bou (naravas) ajunge in cele din urma sa primeasca jugul fara a se mai impotrivi, si sa are ogorul.

E-3. Tot la fel, sufletul care crede in Domnul (Iisus Hristos), atata vreme cat este sub stapanirea pacatului si instrainat, se revolta impotriva adevaratului jug, dar daca este injugat alaturi de sufletele sfinte, deprinse sa lucreze adevaratul pamant, acel suflet este, pana-n cele din urma, imblanzit prin harului Duhului (Sfant) si condus treptat-treptat spre adevar, pana ce se imblanzeste deplin si-si duce cea placuta povara sub jugul cel usor al Domnului, lucrând (de acum inainte) pamantul inimii ca sa dea roadele Duhului. In stadiul acesta, chiar daca este imboldit si biciuit amarnic de ispite, el se osteneste si mai sarguincios si mai cu silinta sa lucreze lucrul cel dumnezeiesc.

E-4. De pilda, un cal, traind in pustie impreuna cu alti cai salbatici, este salbatic si nesupus fata de om. Daca insa este despartit de cireada salbatica si supus la felurite constrangeri salbatice se imblanzeste. De data aceasta i se pune (in gura) o zabala trainica pana se obisnuieste sa mearga cu prestanta dupa randuiala cailor domestici. Apoi il dreseaza un calaret iscusit ca sa devina capabil de lupta. Il imbraca apoi cu hamul sau cu armura si cu tot ce-i necesar si-i arata zabala leganand-o inaintea ochilor lui spre a se obisnui cu ea, sa nu se sperie de ea. In felul acesta fiind instruit de calaret, il invata sa lupte contra inamicilor, caci fara calaret si fara armura un cal nu poate lupta. Si odata ce s-a deprins si s-a obisnuit cu lupta, de indata ce miroase si aude zgomotul pregatirii de lupta, se-ndreapta el insusi spre inamici, si chiar ii ingrozește pe luptatori printr-un singur nechezat.

E-5. Tot la fel si sufletul, de la calcarea poruncii este salbatic si nesupus; este ratacitor in pustiul acestei lumi, intovarasit cu fiarele salbatice, adica duhurile rautatii, ducandu-si traiul in slujba pacatului. Dar cand a auzit cuvantul lui Dumnezeu si a crezut, fiind tinut in frau de Duhul (Sfant), se descotoroseste de naravurile salbatice si de gandurile lui trupesti sub indrumarea cavalerului sau, Hristos. Deci, sufletul intra intr-o faza de mahnire, de supunere, de framantare in asteptarea incercarilor. Prin lucrarea Duhului Sfant el se obisnuieste treptat-treptat, pe masura ce pacatul se micsoreaza si dispare. Si astfel sufletul imbracat in zava dreptatii si cu coiful mantuirii, cu scutul credintei si cu sabia Duhului, invata sa lupte cu dusmanii. Si asa inarmat de Duhul Domnului, se razboieste contra rautatilor si stinge sagetile cele aprinse de cel rau. Caci fara armele Duhului Sfant nu poate fi distrus pacatul. Or, sufletul, avand armele Domnului, de indata ce aude si simte violenta luptelor, el se avanta, scotand strigate de razboi, cum a zis Iov, caci dusmanii (diavolii) sunt doborati la glasul rugaciunilor. Si asa, dupa ce (sufletul) a luptat si a castigat razboiul, datorita Duhului Sfant arboreaza, cu mare siguranta cununile victoriei si asa se uneste cu imparatul ceresc pentru veacurile veacurilor. Amin.

Cuvantarea VII

Adevarata asceza este cea duhovniceasca

A. Statornicia experimentelor duhovnicesti

A-1. In lumea vazuta, cei care au parcurs vremurile prin incercarile viepi nu si-au pierdut nadejdea nici cand a fost foamete, ca si cum lumea avea sa piara, si nici cand a fost recolta imbelsugata nu si-au inchipuit ca nu va mai fi foamete, ci asteptau intotdeauna, cand era belsug, lipsa din timpul foametei, si cand era lipsa, belsugul. Astfel de oameni sunt pururea egali cu ei insisi.

A-2. Tot la fel este si in lumea duhovniceasca si nevazuta si in lucrarea de indrumare a harului Duhului (Sfant): cei care au fost educati de-a lungul timpurilor prin incercare nu-si pierd nadejdea cand vine peste ei vreun necaz din pricina pacatului, ca si cum n-ar mai dobandi harul, dar nici cand sunt linistiti si bucurosi cu duhul, nu se mai lasa prada nepasarii si arogantei ca si cum n-ar mai veni necazuri (peste ei), ci dimpotriva, ei sunt pururea aceiasi, ramanand (statornici) in ei insisi, fara sa sufere vreo schimbare, fiindca sunt bine intemeiati si puternic intariti, avand ca scop desavarsirea si asteptand eliberarea prin duhul infierii, adica dezlegarea intru totul de omul cel vechi.

A-3. Fericitii sunt cei care au trecut inspaimantatoarele intinderi ale intunericului, ingrozitoarea noapte, clima secetoasa si rea a pacatului, cei care au intrat in odihna si bucurie.

B.Primejdii si exigente in slujba duhovniceasca prin cuvânt

B-1. Sunt altii (slujitori ai cuvântului dumnezeiesc) mai tineri, inteligenti, evlaviosi, fiindca ii insoteste harul. Acestia incep de-acum a vorbi cuvântul si cuvântul lor este frumos (desi harul nu le-a curatat inca adancul sufletului raul avandu-l in inteligenta lor). Cei care-i asculta, fiind sensibili, incep sa-i laude, sa-i admire si sa-i cinsteasca, fiindca graiesc cuvântul lui Dumnezeu. Altii inasa, chiar daca vorbesc cu har, raul este inca prezent in mintea lor si le sugereaza iubirea de slava desarta si placerea de laude, ca sa-i impinga in pacatul slavei desarie.

Chiar daca cineva se intoarce de la pofta trupeasca si rezista (atacurilor) acesteia, trebuie de asemenea, si cu ratiunea si cu gandurile sa se impotrivesca slavei desarte. Si chiar daca vorbeste cu har, fiind fortat de imprejurari sa propovaduiasca, trebuie sa se dezgusteze si sa fuga ca de foc de (parerea de sine), impotrivindu-se in sufletul sau si tinand departe o astfel de parere, ca nu cumva tocmai prin a cuvanta sa cada in slava desarta.

B-2. Si Moise, cel devotat Domnului, silit sa vorbeasca si sa predice cuvânt lui Israel, a refuzat spunand: „*nu sunt in stare sa vorbesc*”. La fel a fost constrans si Ieremia, cu inima lui arzatoare ca focul, s-a impotrivit zicand: „*ca sunt mai tanar si nu pot sa accepte aceasta ca nu cumva din profetie sa-mi vie slavire si laude (de la ascultatori)*”. Si Pavel: „*Daca fac aceasta de voie, am dreptul la rasplata; iar daca-i impotriva vointei mele, este o sarcina ce mi s-a incredintat*”.

B-3. Dupa cum in lumea vazuta arhitectul face un proiect, faurarul si argintarul vara materia prima in foc si modeleaza un obiect, iar constructorul duce la bun sfarsit lucrarea, tot la fel si oamenii lui Dumnezeu sunt intru totul pregatiti sa graiasca, nu ca sa fie laudati si slaviti de oameni, ci ca predica lor sa-si atinga scopul. Ei nu rostesc pur si simplu un cuvânt gol si nefolositor, ci ca sa foloseasca sufletele, ca sa lumineze mintile scufundate si cazute in rautati, calauzindu-le si ducandu-le la bune moravuri si la o laudabila conduita; ei ii pregatesc sa mearga spre viata.

C.Sa se duca lupta impotriva tuturor patimilor

C-1. Sunt asadar multe fortaretele raului: mai intai pofta trupeasca si iubirea de arginti (avaritia). De aceea este necesar ca, ascetul, precum se impotiveste placerii celei din cugete, tot la fel, si impotriva iubirii de arginti. Caci se intampla ca vreunul, sarac si lipsit pe dinafara, sa se desfateze in sufletul lui cu bogatia (imaginara) si in felul acesta sa fie printre cei bogati. Daca se intampla ca cineva sa-i lase averea ca testament, el o respinge. Sa se caute deci modul de viata din care sa lipseasca iubirea de arginti, ca, daca se intampla sa-i vina vreo bogatie, sa se dezguste mai bine de ea, s-o deteste, sa fuga de ea ca de foc. Odata biruita aceasta patima, exista alte redute: cele ale slavei desarte si mandriei. Trebuie sa se poata sfarama aceste divizari si sa se surpe peretii despartitori. Se impune ca nevoitorul (crestinul) sa aiba in suflet munca, lucrari, foame si sete.

C-2. Se intampla ca unii sa se fi lepadat (de lume) si sa vietuiasca in saracie si in post. Dar cum ei savarsesc aceste nevointe cu ardoare, ar dori ca oamenii sa-i cinsteasca si sa-i laude. Exista insa altii care, datorita mangaierii de la Domnul, isi gaseasc placerea si odihna in saracie si in nevointe trupesti mai mult decat ar face-o cel care-i bogat, care se bucura si se indestuleaza de bunurile pamantesti. Si daca il vei sili sa se departeze de trairea in lipsuri, acesta se va intrista mai mult decat bogatul pe care l-ai sili sa traiasca in saracie.

C-3. Ceea ce numim osteneala launtrie (zdrobire a inimii), foame si sete, acestea nu sunt numai de la specificul firii, ci, pentru cea mai mare parte, se produce de la puterea dumnezeiasca. Si doar cei care au intrat in navodul harului pot avea zdrobire a inimii si teama, foame si sete, caci, fara dumnezeiescul har ei nu pot avea nici zdrobirea inimii si nici teama, intrucat n-au intrat in navodul harului, intr-adevar multi intra in navod: unii potrivindu-se harului, se izbavesc si intra in viata; altii se intorc (din navod) si merg spre pieire.

C-4. Afara de aceasta, harul nu are un singur fel de a lucra si nici o metoda unica. Unii il cunosc in zdrobirea inimii sau in foame si in sete, iar altii in frica si cutremur. Sunt insa si altii care totdeauna se odihnesc in har, in dragoste, in bucurie si in (mare) veselie, continuand sa se cutremure, precum zice: „*Shujiti Domnului cu frica si va. bucurati de ei cu cutremur*”. Cu adevarat timpul acesta este al zdrobirii de inima si al lacrimilor, iar acela al vesniciei este al rasului si al bucuriei; timpul de acum este al crucii si al mortii, timpul cel de dincolo al eliberarii si al nespusei placeri. Timpul de aici este cel al caii inguste si aspre; timpul de dincolo este al odihnei si al pacii. Si de asemenea, (timpul de acum) este al arvunei Duhului si al mangaierii in suferinta, ce insoteste intr-acest veac pe cei care sunt in necazuri, iar odihna si rasplata desavarsita se gasesc acolo in veacul care va veni.

C-5. Vei gasi pe unii care s-au lepadat (de lume) avand sufletul bolnav si ratiunea tot bolnava, care sunt de parca ar pluti in vazduh, ratacitori, nestatornici. Trebuie ca mintea lor si omul dinauntru sa fie robust, sa aiba inima hotarata, gandirea si vointa barbatoase si voinice, asa cum sunt armele la razboi, ca sa porneasca la lupta cu barbatie, sa fie curajos si antrenat in lupta pe un astfel de teren, ca sa aiba musculatura si suflet de atlet. Toate acestea au loc in omul cel dinauntru; acestea sunt miscarile sufletului spre a avea o inima vie. Sunt intr-adevar unii care poarta chipul cel dinafara, dar inteligenta lor descompusa rataceste fara intoarcere. Trebuie dobandita o inima noua, o minte cereasca in omul cel dinauntru, un suflet dumnezeiesc in sufletul (omenesc), un trup (duhovnicesc) in trupul (cel de carne), ca astfel omul sa devina dublu. Incredintandu-te (lui Dumnezeu), El ti se va incredinta, iubindu-L, El te va iubi, cunoscandu-L, El te va recunoaste, caci omul primeste de la firea lui ceva care-i este strein, ceva ceresc, devenind astfel dublu.

Cuvantarea VIII

Harul si slabiciunea firii umane

Experienta binelui si raului

A. Harul nu inlatura slabiciunea firii

A-1. Intrebare: Atunci cand are loc prefacerea in omul cel nou, din ce pricina vechiul din el nu se preface intru totul? Caci se-ntampla ca unul sa se manifeste cu mare simplitate (datorita supunerii fata de credinta, n.n.), fiind totusi sub o foarte vie miscare divina, dar staruind inca in el unele trasaturi (proprii firii firesti, care vadesc slabiciunea acestei firii).

(Pentru Macarie, harul nu inlatura slabiciunea fireasca, suferintele si moartea; Hrisos insusi s-a supus legilor firii.)

A-2. Raspuns: Dupa ingaduinta (lui Dumnezeu) si pentru educatia intru credinta, caci si Apostolii in orice cetate intrau faceau mari minuni incat si umbra lor alunga bolile si ridicau mortii. Deci, daca se-ntampla ca cineva sa moara in acest oras, de ce harul, care-l insotea si ridica pe cel mort, nu putea sa ridice pe toti mortii? Tot asa, cand cei cu diferite boli ajungeau la ei (la Apostoli) se-ntampla ca unii sa dobandeasca vindecare, iar altii nu dobandeau, caci Apostolii nu le-o dadeau. Aceasta pentru ca ei Apostolii nu faceau cate voiau.

A-3. Tot la fel si cu Pavel; cand purtatorul de Dumnezeu a fost coborat intr-un cos nu putea oare sa sfarame zidul prin (dumnezeiasca) putere care-l insotea, rostind doar un cuvant: lasa-ma sa trec? Dar aceasta nu s-a intamplat, ca astfel sa fie vadita si puterea de alegere a credinciosilor si slabiciunea firii lor. Deci s-a intamplat ca nu toti sa dobandeasca ce cereau ca sa dovedeasca limpede cei care aleg raul si cei care voiesc sa fie buni.

A-4. Fariseii ziceau Domnului: „Coboara-te de pe cruce”, dar El n-a coborat. Caci aceasta slabiciune, dupa iconomia {taina divina} ingadua sa se arate cei hotarati pentru credinta si dovedirea daca sunt neclintiti, ori daca se scandalizeaza si cad iarasi in slabiciuni dupa cateva izbanzi. Si aceasta pentru ce? Ca atunci sunt puternici cand sunt slabi. Caci crestinismul este piatra de poticnire si stanca de sminteala. De asemenea, cei de sub har sunt insotiti de comoara Lui si de harul Sau. Si la un moment dat, El se retrage, ca aceia sa fie ispititi si gata sa lupte.

B. Dumnezeu educa pe om prin experienta binelui si a raului

B-1. Intrebare: De ce oare in acelasi spatiu, cand harul lucreaza, lucreaza si pacatul?

Raspuns: Pentru ca, in chipul acesta, sufletul sa cunoasca prin experienta dulceata binelui. Sufletul aceluia care a gustat din har rasufla si se odihneste printr-o traire straina acestui veac. Si iarasi, daca mintea se lasa putin abatuta fie la discuti (cu cineva), fie sa faca altceva, ea este iarasi umpluta de pacat, ca impovararea sa-l invete prin experienta amaraciunea (pacatului). Prin urmare, aceasta (amaraciune) urmareste sa-l faca sa se despozareze cat mai grabnic de pacat, cautandu-si mangaierea si odihna aceea de negrait.

B-2. Si iarasi (crestinul) atinge (scopul), prin aceea ca a gustat pujin timp usurarea si odihna. Dar daca neglijeaza inca o data, rautatea va gasi o stare favorabila (ei) si va mahni si mai cumplit pe om, harul ingaduind aceasta, ca (crestinul) sa cunoasca din propria lui experienta dulceata, odihna si mangaierea harului, precum si amaraciunea, durerea si mahnirea pacatului. In situatia aceasta el va fugi cu sprinteneala de pacat, daca intr-adevar va voi sa se izbaveasca si sa se alipeasca intru totul de har, daruindu-se si supunandu-se Domnului in toata vremea. Prin acea amaraciune, rusine si

mahnire el este invatat sa doreasca si mai mult si mai cu ardoare dulceata, sarguinta, odihna si bucuria harului. Prin insasi experienta celor doua realitati (a binelui si a raului) sufletul care a gustat de un mare numar de ori amaraciunea pacatului si dulceata harului va deveni mai receptiv (la har) si mai atent sa fuga intru totul de rau, atasandu-se totalmente de Domnul, pana ce va deveni un singur duh cu El.

B-3. Intr-adevar, daca sufletul ar avea totdeauna dulceata, linistea si lucrarea harului, el n-ar cunoaste deosebirea, nu ar constientiza ceea ce a agonisit si de ce a ajuns mai nepasator, nu ar tine seama de superioritatea binelui si de bunatatea Domnului, n-ar cunoaste bucuria, chiar daca a dobandit-o, n-ar sti ce a castigat; n-ar cunoaste imensitatea mahnirii si infatisarea duplicitatea a pacatului, ar ignora statornica lui perversitate. Si de aceea negraita intelepciune a lui Dumnezeu randuieste in asa fel lucrurile, ca sa-l faca pe suflet sa-i cunoasca propria Lui bunatate prin asemanarea si comparatia cu amaraciunea pricinuita de rau si astfel sufletul sa primeasca un indoit folo. Numai astfel isi da seama de amaraciunea si dezgustul pacatului, dupa ce mai intai gusta din bunatatea Domnului.

B-4. Acest suflet, care cu toata puterea lui a evitat raul si in toata vremea s-a grabit spre bine, dorindu-l cu ardoare, a incetat sa mai ramana nestiutor ca un copil, necunoscand binele si raul; dar in acelasi timp dobandeste o desavarsita cunoastere si a binelui si a raului, pentru ca le-a experimentat, le-a indurat si le-a resimtit urmarile. Fiind astfel educat si drumuind pe calea desavarsirii cu multa osteneala si dorinta pentru bine, acest suflet are simturile desavarsit antrenate „*la discernerea binelui si a raului*” precum sta scris. De aceea va primi cununa desavarsirii, va ajunge la masura varstei duhovnicesti si va fi facut mostenitor al imparatiei, in felul acesta se desfasoara lucrurile. Daca sufletul nu gusta decat putin cate putin din bunurile imparatiei, aceasta (se intampla) pentru ca el iubeste pe Domnul din toata vointa sa si din toata puterea lui de alegere, vadind liberul sau arbitru fata de Cel la Care a aderat si pe Care-L respecta. De aceea, pe dreptate, el devine mostenitor al imparatiei si, dupa ce s-a luptat si a alergat din toate puterile sale, are o mare indrazneala fata de Domnul intru nesfarsitii veci ai vecilor. Amin.

Cuvantarea IX

Libertatea sufletului induhovnicit

A. Crestinii ies in evidenta prin asezamantul (Testamentul) Duhului

A-1. Crestinii vrednici ai lui Hristos nu propovaduiesc si nu vorbesc din scrierile (omenesti), ci toate le propovaduiesc de la Duhul lui Dumnezeu, precum zice Apostolul: „Nu *in cuvintele invatate din intelepciunea omeneasca, ci in cele invatate de la Duhul Sfant*. Caci Testamentul (alianța) lor, Legea si cartea lor este de la Duhul, dupa cum graieste Duhul prin profetul: „*Si va fi in zilele cele din urma... voi incheia legamant nou*” cu casa lui Iacob, „*nu dupa legamantul pe care l-am incheiat cu parintii lor*”, ci „*acest legamant pe care il voi incheia cu casa lui Israel, ca voi pune legile Mele in gandul si in inima lor, scriindu-le intr-acestea*” si cele scrise in continuare.

A-2. Caci, precum cei vechi citeau din vechea alianța literale concrete cu ochi trupesti, tot astfel si crestinii citesc cu ochii (launtrici) ai sufletului si se invata (pe ei insisi) din alianța Duhului, vorbesc cu o limba noua launtrica si asculta cu urechile launtrice (ale sufletului).

Tot asa a procedat si Domnul cand a ales Apostolii, barbati nescoliti si nestiutori de carte; i-a umplut de Duhul Sfant; inteleptiti fiind ei de Duhul, vorbeau si invatau pe intelepti si pe cei care scriau. Caci ziceau: „*chiar daca acestia vor tacea, pietrele vor striga*”. Acestea le-a prezis si Domnul ca atat apostolii, cat si toate sufletele care-I slujesc, chiar daca-i acopera greaua piatra a pacatului, cand se ridica, ei sa strige si sa laude pe Dumnezeu.

B. Piatra cea stearpa si piatra aducatoare de viata

B-1. Dupa cum atunci (cand Iisus si-a dat duhul), pietrele s-au despicat, vazandu-L pe Domnul si mormintele s-au deschis, tot asemenea, cand fata Lui cea buna, adica a Domnului Iisus Hristos va straluci si va apare in suflet, atunci aceasta va sfarama piatra cea grea a pacatului spre a face loc Stapanului, ca El sa intre si sa locuiasca inlauntrul (acelui suflet); asadar, cand (sufletele), asemeni pietrelor, vor vedea fata atat de dorita a lui Hristos, atunci vor striga. Si dupa cum dintr-un munte care nu are in el nici o locuinta, ci este un (bloc) de piatra, un barbat destoinic cioplitor in piatra poate ajunge sa construiasca in el locuinte foarte frumoase, tot la fel si Hristos, Adevaratul si destoinicul Artist, vine la sufletele pe care le iubeste, taie si scoate din ele duhul pacatului si-si pregateste palate si numai intru acestea locuieste, rodind. Si striga aceste suflete precum pietrele cand Domnul isi arata fata Lui.

C. Supunerea fata de Duhul (Sfant)

C-1. Si despre apostoli (sta scris) ca au strigat si cand L-au vazut si cand nu L-au vazut. Asa cum flautul cand se sufla in el, dupa cum vrea suflatorul asa canta, tot la fel si apostolii si cei asemenea lor, nascuti de sus, dupa ce au primit pe Mangaietorul Duh, acest Duh vorbea in ei ceea ce El voia. Caci Domnul, explicand lui Nicodim despre nasterea cea de sus, zice: „*Vantul sufla unde vointe si tu auzi glasul !ui, dar nu stii de unde vine si unde se duce*”. Nimeni nu cunoaste casa de unde sufla vantul si-ncotro se duce sau unde inceteaza puterea lui si nici nu poate sa-l stapaneasca, ori sa-l masoare sau sa-l opreasca si tot la fel nimeni nu poate sa devieze sau sa intrerupa curgerile fluviilor.

C-2. La fel stau lucrurile si cu sufletul; nimeni nu poate sa se-mpotrivesca procesului de gandire, nici sa puna stavila curgerilor mintii, nici sa opreasca ori sa cunoasca izvorul gandurilor mintii, de unde provin, unde se opresc si incotro se indreapta ele. Caci unde se gaseste sufletul? El este vizibil (intr-o anumita masura), prin trup, iar mai departe prin minte si gandire, pana in laturi departate. Daca, deci, lucrurile de aici sunt pipaibile cu mana, dar si tainice (zice Scriptura), cu atat mai tainica este starea celui nascut de sus si care a primit duhul cel ceresc al Domnului, acea putere a omului

launtric, zidita odata cu omul (in integritatea lui). Si in aceasta plamada, unde anume este sufletul sensibil?

Acolo unde el vrea, iata-l ca se si gaseste. Cand el este aici jos (insufletind pe om). Duhul Cel ceresc si dumnezeiesc vine sa-l calauzeasca spre sferele ceresti si acolo sa-l invete. Acest suflet este intru totul mai presus de simturi. Slava maretiei Aceluia (Domnului) in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea X

Experienta Sfantului Duh si adevarata dragoste a lui Hristos

A. Calea dreptatii (sfinteniei) este stramta

A-1. Ceea ce zice Domnul in Evanghelie: „*Cat de stramta este (poarta) si ingusta este calea care duce la viata, si putini sunt cei care o strabat*”, trebuie inteles mai intai ca se refera la virtutea cea sublimesa, datorita naturii sale de a impune stramtorare, pentru ca fiecare o castiga nevoindu-se si luptandu-se. Si tot asa ingusta este pentru cei care nu voiesc sa calatoreasca pe ea, este ingusta pentru dusmanii Sai (ai Domnului), pentru cei care nu pot sa calatoreasca pe ea, dupa cum sta scris: „*Cat de aspru este jugul pentru cei neinvatati, iar cei fara de inima nu vor sub el*”. Caci trebuie multa constiinta si intelepciune, supunere si credinta, ca sa poti sa atingi sigur fara risc, fericita si divina cale a dreptatii.

B. Trebuinta de aripile Duhului Sfant

B-1. Sa ne inchipuim un munte foarte inalt si rapos. Printre crapaturile stancilor suie cararea foarte ingusta, doar cu o deschizatura de pas. De aceea animalele, fie patrupede, fie altele, n-au cum sa mearga si sa treaca printre acestea, ci doar pasarile, trecerea fiindu-le usurata de propriile lor aripi (care le ajuta sa se desprinda de terenul stancos). Tot asa este si cu maretele porunci ale Evangheliei. *Calea lui Dumnezeu este ingusta pentru oamenii acestei lumi, care nu se impartasesc din Duhul lui Dumnezeu. Acestora le este cu neputinta sa mearga vreunul pe ea, adica nu pot s-o gaseasca decat cei care se supun fara vreo greseala poruncilor Evangheliei; ceilalti n-au agonisit aripile Duhului.*

(nota: Caci Sfantul Duh este principiul spre mantuire si desavarsirea rugaciunii, al cunostintei, al hranirii sufletului, ca obiect al fagaduintei lui Dumnezeu. El da putere credinciosului sa implineasca poruncile in mod firesc, spontan si desavarsit. El usureaza greutatea poruncilor, cum scrie Sfantul vasile cel Mare)

B-2. (Cei care le-au dobandit inasa), ajunsi usurei prin Sfantul Duh pot parcurge usor calea cea dreapta a Evangheliei spre a fi judecati vrednici sa intre in viata, precum a graita Domnul: „*Jugul Meu este bun si sarcina Mea usoara*”. *Ei atunci vor cunoaste ca poruncile lui Iisus nu sunt grele, cand, zburand ei prin Duhul Sfant, vor parcurge calea stramta pentru ceilalti oameni cu multa usurinta si bucurie. Caci fara sfintele aripi ale Duhului este cu neputinta cuiva sa parcurga acest drum — adica sa implineasca poruncile Domnului in mod curat, desavarsit si fara vreun repros - si astfel sa se invredniceasca sa ajunga la poarta imparatiei cerurilor.*

C. Pedagogia harului

C-1. Tinand cont de progresul, cresterea si durata de timp, harul Duhului (Sfant) randuieste, in multe si felurite chipuri, ca sufletele supuse harului intru toate sa vina la masura desavarsita a curatie.

C-2. Unele din pasari, temandu-se de fiarele care dau tarcoale pe pamant, isi fac cuiburile lor in locuri deosebite si inalte, pe un acoperis sau pe un pom inalt. Mama zboara intr-o parte si intr-alta ca sa duca la puisori hrana aleasa si fina ca ei s-o poata asimila, fiindca sunt foarte mici. La un moment dat, inasa, ea le-aduce hrana mai consistenta pe masura ce puisorii cresc cu varsta. Dar in acelasi timp, le-au iesit aripile si se maresc, ei antrenandu-se mai intai in jurul cuibului, apoi in preajma coroanei copacului, din creanga in creanga si chiar putin mai departe, pana ce ei devin

varstnici, cu aripile robuste. De-acum ei zboara din colina in colina si din munte in munte, lesne si fara osteneala, cu o mare usurinta.

C-3. La fel stau lucrurile si cu fiii lui Dumnezeu, cei care nasc pe Duhul Sfânt prin însasi puterea Acestuia, întâi, în perioadele începătoare, li se da ca hrana laptele cel duhovnicesc, plin în inima de dulceața și pofta cerească, cum zice Apostolul: „*Caci v-am adaptat cu lapte iar nu cu hrana vartoasa*”. La fel și Petru spune: „*Ca niste prunci de curand nascuti, sa doriti laptele cei duhovnicesc iar nu pe cel falsificat*””. Apoi, pe masura progresului, a creșterii și a reinnoirii sufletului, i se da hrana mai vartoasa a Duhului. Și, în același timp, aripile harului (adică puterea Duhului) cresc în suflet prin înaintarea în fapte bune. Apoi harul dumnezeiesc (adică mama cea buna și cerească) învata mintea mai întâi să zboare în preajma cuibului din inima și din cugete, adică să se roage lui Dumnezeu fara răsândirea (mintii) și cu putere duhovniceasca.

C-4. Apoi cu cât este mai vartoasa hrana pe care sufletul o primește de la dumnezeiescul Duh, cu atât și mai sus și mai departe de el va putea zbura, calauzit și susținut de Duhul (Sfânt). Și, mai târziu, când sufletul (creștinului) a devenit barbat și a ajuns la masura vârstei lui Hristos¹³, acesta va zbura ușor (cu cugetarea) din colina în colina și din munte în munte (adică din universul de aici în universul cel de sus și din lumea aceasta spre lumea cea fericita, nepieritoare și nemarginita), va zbura lipsit întru totul de griji și cu mare pace, fiindcă (un astfel de suflet) este dus și calauzit de aripile Duhului spre vederi și descoperiri a tainelor cerești, spre duhovnicești privelisti de negrait pe care limba acestui trup nu poate să le gâiască.

D. Imposibilitatea comunicării dintre realitățile spirituale și lume

D-1. Într-adevar copiii lui Dumnezeu (creștinii) devin superiori și mai presus decât rautatea (patima), caci, fiind întăriți de Duhul (Sfânt) și având petrecerea în ceruri, nu se mai tem de cruzimea duhurilor necurate. După cum zburatoarele, când au ajuns în puterea vârstei și le-au crescut desăvârșit penele, nu se mai tem de fiarele salbatice sau de oameni, fiindcă ele își duc viața cel mai mult în aer și, precum nimeni dintre oameni nu cunoaște obiceiurile zburătoarelor, tot la fel celor nedesăvârșiti nu le este în putere să cunoască limba Duhului (Sfânt), caci sunt plini de duhul lumii. Numai fiii Duhului harului cunosc limba mamei lor, după spusa Apostolului: „*...celor duhovnicești noile explicam (lamurim) realitățile duhovnicești. Omul pamantesc nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu caci sunt o nebunie pentru el*”. După cum glasul (adică ciripitul sau cântul) rândunelelor, ori al altor pasări este străin (adică de neînțeles) oamenilor, tot așa oamenilor trupești le sunt străine (neînțelese) cuvintele duhovnicești. Așa cum și celor duhovnicești le sunt o nebunie cuvintele celor trupești, adică înțelepciunea acestei lumi. Este adevărat că oamenii duhovnicești studiază ca să le cunoască, dar le și resping, ca pe niste neroade, cuvinte ale desertăciunii lumesti.

E. Nevoia de a ne folosi de comparații

E-1. Toate cele de până aici le-am istorisit, folosindu-mă de lucruri materiale: de pasări, de animale, de toate cele ce se vad, caci este imposibil să exprimi sau să explici altfel realitățile duhovnicești. Și Domnul a vorbit de cele mai multe ori în pilde, luând exemple din lumea văzută, comparând împărăția (cerurilor) cu un grâu de mustar, cu aluatul, cu comoara. Caci zice: „*Deschide-voi în pilde gura mea, spune-voi cele ascunse de la Intemeierea lumii*”. Realitățile duhovnicești sunt de negrait și nu pot fi exprimate prin cuvânt omenesc, exceptând situația când Duhul însuși prin lucrarea Lui pragmatică, învata pe sufletul demn și credincios. Nasterea de înnoire duhovniceasca creștina și desăvârșirea (creștina) sunt cu neputința de exprimat cum trebuie, ori să crezi că Dumnezeu a făcut pe oameni, după ce a luat felul de viață al acestora. Asadar, convorbirile duhovnicești sunt de neînțeles pentru oamenii lumesti.

F. Imposibilitatea de a cunoaste lumea Duhului fara practicarea acestor principii

F-1. Caci precum pestii marii stiu toate cele ce se afla intr-aceasta: cararile, adancurile ei, lucruri pe care omului, fiarelor sau altor animale nu le este ingaduit sa le descopere sau sa cunoasca ce se afla unde locuiesc ele, fiindca ar pieri inecate, tot asa este cu neputinta celui care nu-i nascut inca duhovniceste din aceasta lume, sa descopere care sunt realitatile lumii de dincolo si sa stie adancurile lui Dumnezeu si cararile Duhului imparatiei (cerurilor), caci aceasta o pot numai aceia a caror purtare este calauzita de insusi Duhul lui (Dumnezeu), care vietuieste din el, participand la Acesta si umbland dupa ceea ce s-a spus de Apostolul: „*Dar pentru noi cetatea ne este in ceruri*”. Si iarasi zice: Nimeni nu cunoaste „*cele ale lui Dumnezeu decat numai Duhul lui Dumnezeu*”, iar noua Dumnezeu ni le-a descoperit prin Duhul Sau. Si mai zice inca: „*Duhul patrunde pana in adancurile lui Dumnezeu*”. Astfel ca, este cu neputinta ca omul care are duhul lumii si nu s-a nascut de la Duhul Sfânt sa stie prin insasi experienta sa ca exista ceva din cele ale Duhului, desi in mod evident se bucura de existenta lor. Si chiar daca ei s-apuca sa le cunoasca, raman doar niste ingamfati in desert, din pricina mintii lor trupesti.

F-2. Dar sprijinindu-se acestia pe intelepciunea lumeasca si pretinzand ca pot intelege adevarurile duhovnicesti numai prin ratiunea lor, fara venirea si descoperirea Duhului (Sfant), astfel de insi nu ajung la nici un rezultat cu toate ca sustin cu tarie ca ar avea temelia adevarului. Or, aceasta temelie este insusi Domnul (Iisus Hristos) prin care cei vrednici (de El) primesc toata cunostinta duhovniceasca. Mintea acestora ajunge la concluzii nesigure, imaginandu-si nu stiu ce aiureli, din cauza ca gandesc sa primeasca cunostinta duhovniceasca prin propria lor ratiune si putere. Astia, chiar daca ar spune pe de rost toate Scripturile, ei nu le cunosc sensul (adica insemnatatea si puterea) ideilor despre care vorbesc.

F-3. Dupa cum cei care merg la scoala invata de la dascal texte ale retorilor vestiti si recita cu gura lor cuvintele inteleptilor, dar fara sa cunoasca totusi cuvintele nici sa inteleaga ce citesc si ce recita, si aceasta pentru ca sunt copii; tot asa cei care rostesc din memorie textele Scripturii si cugeta la ele, daca acestia nu primesc din partea barbatilor duhovnicesti adevarata explicare pe care aceste texte o contin, si daca ei insisi nu au glasul plin de viata (adica nu au puterea divina care a inspirat Scripturile), acesti insi nu au tras din acest prilej folosul care ar fi trebuit. Ei sunt inca imbracati in omul cel vechi, cu duhul lumii, adica in legea pacatului, care lege duce razboi impotriva legii mintii.

G. Nasterea din nou in lumea Duhului (Sfant)

G-1. Dupa cum cel care nu s-a nascut inca nu se afla in lumea de aici, dar odata nascut, el exista in aceasta lume, tot la fel cel care inca nu s-a nascut de la Duhul Sfânt, nu este in veacul Duhului si nici nu poate ajunge acolo. Deci, daca el nu a primit de-aici de jos nasterea noua si cereasca (adica nasterea care consta in faptul ca sufletul nascut din Duhul in aceasta lume, s-a hranit de aici, a crescut si a ajuns desavarsit in Duhul), acest suflet nu ajunge in lumea veacului viitor. Asa a fost dogmatizata aceasta hotarare de Domnul, cand El a voit si apoi a grait: „*Daca cineva, nu se va renaste de sus*”, nu va intra „*in imparatia cerurilor*”. Caci „*cel nascut din duh, duh este*”, dupa cum „*cel nascut din trup, trup este*”. Caci Duhul (Sfant) a voit sa se amestece cu sufletul, ca sa-l curateasca de pacatul care este in madularele sale, ca astfel cu acest suflet sa devina un singur duh cu Duhul dumnezeiesc, ca sa se infatiseze inaintea acestuia ca un mire curatit si fara prihana.

Slava Celui care astfel l-a creat pe suflet dupa chipul Sau, l-a slobozit din imparatia intunericului si l-a mutat in imparatia luminii vietii.

H. Increderea in fagaduintele Domnului

H-1. Asadar, noi sa-L chemam staruitor pe Dumnezeu si sa-L rugam ca sa ne nasca pe noi din Duhul Sfânt si sa ne elibereze de duhul lumii si sa ne introduca in dumnezeiasca lume a Sfantului Duh inca din viata de acum. Caci, altminteri, moartea (care este) duhul lumii si pofta carnii ne va tine sub stapanirea ei si vom fi dati focului vesnic. Atunci nu ne va fi de nici un folos cainta, fiindca atunci cand am avut prilejul, n-am cerut libertate si mila de la El (Dumnezeu). Si totusi, daca I Se cere, daca se bate staruitor la poarta, El (Dumnezeu), in bunatatea Sa, implineste fagaduintele Sale, caci credincios si adevarat este Cel Care a fagaduit sa daruiasca har si viata celor care-I cer cu credinta. De aceea totdeauna sa fim recunoscatori fata de Domnul, Adevaratul Datator de viata, Care, numai El singur, prin venirea Sa, elibereaza sufletele noastre de dusmanii nevazuti, adica de patimile de necinste. Sa ne asiguram de o purtare neintinata si neimputabila (ceea ce este posibil), daca practicam toate virtutile.

H-2. Sa nu fim ca femeile depravate, care, detestandu-si barbatul, cand el revine obosit ca sa se odihneasca in locuinta sa unele ca acestea isi lasa casele lor si pleaca umblând brambura.

Or insusi **Hristos doreste mult sa se odihneasca in propria lui casa, in trupurile si sufletele noastre**, fiindca El, Bunul si Unicul barbat, Hristos, care mult s-a ostenit pentru noi si ne-a rascumparat cu propriul Sau sange, **bate pururea la usa sufletelor noastre ca sa-I deschidem sa poata intra spre a se odihni in sufletele noastre si la noi sa-si faca salas**, iar noi, dimpotriva, ne dovedim invartosati fata de El.

I. Noi Il gazduim prin rugaciune si prin fapte bune

I-1. In Evanghelie Domnul il osandeste pe cel care nu L-a spalat nici nu l-a inmiresmat picioarele si nu l-a multumit. De altfel, Domnul zice: „*Iata, stau in picioare la usa si ciocanesc; daca vreunul imi deschide. Eu voi intra la el si Ma voi odihni cu el si el cu Mine*”. Noi insa ne indepartam de Domnul, necinstindu-L de-a dreptul, **desi El se apropie totdeauna de sufletele noastre, ciocanind si cautand sa intre si sa se odihneasca la noi**. Caci, intr-adevar. El a rabdat mari suferinte, dandu-Si propriul trup la moarte, scotandu-ne din robia intunericii; si aceasta **pentru ca sa intre in fiecare suflet si acolo sa-si faca salas si acolo sa se odihneasca**, El care atat a ostenit pentru noi". In bunatatea Sa, a voit sa locuiasca si sa umble in noi.

I-2. Caci Domnul, atunci la Judecata (cea de apoi) Se va adresa celor de-a stanga, ce vor fi trimisi de Domnul in gheena cu diavolul: „*Strain am fost si nu M-ati primit; gol si nu M-ati imbracat, bolnav si nu M-ati cercetat; flamand si nu Mi-ati dat sa mananc, insetat si nu Mi-ati dat sa beau, in temnita si n-ati venit la Mine*”.

Se va adresa atunci (si celor de la dreapta sa) in primul rand celor care savarsesc fapte bune la aratare, fiindca **Domnul tine seama de orice slujire facuta robilor Sai**. Dar (aceasta binecuvantare data celor drepti) se refera si mai adevarat si mai profund, la starea omului launtric din fiecare (adica fapta ajutorarii mantuitoare catre aproapele sa porneasca din adancul inimii, dintr-o constientizare interioara a savarsirii ei, din credinta ca facand bine slujesti pe Insusi Hristos n.1, p.196-197). Aceasta pentru ca adevarata hrana a Domnului, bautura, imbracamintea, acoperisul si odihna Lui, acestea toate sunt sufletele noastre. El vrea ca sufletul sa primeasca in el pe Domnul (Hristos) in **comuniune** cu Duhul (Sfant) ca asa sa devina un singur duh cu El, si inima sa fie innoita si transformata, patimile sa se distruga si sa se stinga, (intr-un cuvânt) sa se constate in noi lucrarea Sfantului Duh si lucrurile virtutilor. Aceasta-i adevarata hrana si bautura pe care o dam Domnului. Asadar, exista o foame si o sete a sufletelor noastre, caci El este strein si bolnav printre noi si n-are inca nici odihna nici salasul Sau in noi. De aceea, El ciocaneste pururea (la poarta sufletelor) sa intre la noi si sa Se odihneasca in noi. De aceea, in vederea acestui scop, El Se ocupa de noi cu toata grija.

I-3. *Sa-L primim, deci, cu multa credinta si dragoste luandu-L inaustrul nostru, gazduindu-L, dandu-I sa manance si sa bea, imbracandu-L, punandu-ne in slujba Lui cu toata bunavointa, supunandu-ne cu placere vointei Duhului (Sau), ori mai degraba sa ne hranim si sa ne adapam noi din Duhul Sau, imbracandu-ne noi cu insusi Domnul.* (Si aceasta) pentru ca El ne este hrana, bautura si imbracaminte, comoara, mostenire si stapanire, odihna si salas, intr-un cuvant. El insusi ne este viata vesnica. *De aceea, orice suflet care nu L-a primit de acum inaustrul sau, care nu L-a mangaiat prin roadele credintei si n-a inceput sa traiasca in viata Duhului), un astfel de suflet n-are mostenire cu Sfintii imparatiei cerurilor si nu poate intra in cereasca imparatie a celor intai nascuti.*

I-4. Caci, intr-adevar, daca Domnul, venind langa smochin si negasind roade in el, l-a blestemat si pomul indata s-a uscat cand i-a zis: „*De acum sa nu mai rodesti in veac*”, este si mai cu neputinta a spune la ce osanda si chin va fi supus sufletul care nu i-a oferit Domnului ca hrana nici rodul alegerii sale, nici semne de indreptare (a purtarii): la ce chin si la ce pedeapsa vesnica va fi supus, se vede din ceea ce spune Apostolul: „*Caci daca s-a adevérit cuvantul rostii prin ingeri si toata calcarea de porunca si orice neascultare si-a primiti dreapta rasplatire, cum vom scapa noi daca vom fi nepasatori fata de astfel de mantuire?*”.

Rodul cel bun, pe care Domnul il asteapta de la noi este buna noastra deliberare (alegere) pentru bine si toata vointa noastra de a-L iubi din tot sufletul. Atunci El va lua drept cea mai buna hrana, „virtutile sufletelor” noastre, iar noi vom purta statornicele si adevaratele roade ale Duhului (Sfant), dumnezeiesti si pline de viata vesnica.

J. „Roadele” personale omenesti si „roadele Duhului (Sfant)”

J-1. Si precum atunci, cand Domnul cauta roade in smochin, nu era inca vremea rodirii acestuia, tot asa Domnul soseste acum, inainte de venirea (spre impartasire) a Duhului (Sfant), cautand sa gaseasca la suflet rodul unei bune deliberari. Privind prin prisma lumii vazute, aici se refera la poporul lui Israel, in sensul ca acesta nu va da Domnului roada vrednica, fiindca a refuzat sa creada in El. Dar aceasta relatare (a Evangheliei) semnifica, de asemenea, ca in fiecare suflet, inaintea lucrarii harului in el si inainte ca sufletul sa poarte roadele Duhului, **Domnul cauta rodul propriului suflet** (adica virtutile specifice fiecarui crestin n.n.). Aceasta inseamna insasi vointa (acelui suflet), puterea sa de decizie, credinta si toata dragostea pe care trebuie sa o puna la dispozitie acel suflet, cat si raspunsul imediat la savarsirea faptelor bune, atat cu interiorul cat si cu exteriorul fiintei sale, pe cat este cu putinta. **Aceasta asteapta Domnul de la noi, o tindere neincetata spre EL.** Cand El vede aceasta buna deliberare a sufletului, statornica lui indreptare spre Domnul, atunci ii daruieste harul, prin aceea ca vine sa locuiasca in el, atunci ii da sufletului puterea de a ajunge la vremea rodirii si de a purta, cum zice Apostolul, „*roadele Duhului*” (adica dragostea, bucuria, pacea, indelunga-rabdare, bunatatea, facerea de bine, credinta”).

J-2. Si, intr-adevar. Domnul face inconjur fiecarui suflet, cauta (sa observe) acolo roada spre **a intra si a Se odihni**, caci El (Hristos) a murit pentru toti si astfel intregul neam al lui Adam a fost rascumparat prin moartea Sa. De aceea, tot sufletul este dator sa moara fata de el insusi si sa traiasca pentru Domnul, pentru Hristos, primindu-L, gatindu-se si amenajandu-se pe sine insusi pentru El in loc de casa, si de asemenea, si propriul sau trup. In felul acesta Domnul va putea intra si gasi odihna in bunele rezultate ale lucrarii propriei noastre alegeri. El (Domnul), hranit, cu setea potolita, imbracat si intarit prin virtutile sufletului nostru, ne va zice atunci: „*Veniti binecuvantatii Parintelui Meu, de mosteniti imparatia pregatita voua de la intemeierea lumii, caci am flamanzit si Mi-ati dat sa mananc, insetat am fost si Mi-ati dat sa beau*” si celelalte.

K. Orice am porni sa facem, trebuie sa raportam intai la Domnul (Hristos)

K-1. Asadar, avand o asemenea asteptare si o astfel de speranta a venirii Domnului si a odihnirii Lui intru sufletele noastre, dar mai ales odihna sufletelor noastre in Domnul, fiecare in parte trebuie sa traga un folos duhovnicesc, datorita ochiului mintii si puterii de a alege binele, luand aminte la ceea ce se petrece in lume. De exemplu: daca vezi bogatiile pamantesti, du-te cu mintea la bogatiile duhovnicesci, ca sa le doresti. Daca vezi bucurii in lume si praznuiri, sa zici catre tine insuti: cand oare sufletul meu va fi gasit vrednic sa praznuiasca sarbatoarea duhovniceasca a harului. Asadar, cand se va intalni omul nostru launtric cu sfintii ingeri si cu puterile ceresti?

Si tot asa in orice imprejurari asemanatoare, cand esti atent la cele vizibile, indreapta-ti dorinta la realitatile nesticioase si nevazute, ca sa tragi folos din incesi lucrurile vazute si nu paguba. Or, asa ceva realizezi daca stii sa-ti indrumi gandirea prin ochiul mintii, retragandu-l de la cele vazute si indreptandu-ti atentia spre bunurile ceresti.

K-2. Sa ne straduim, asadar, ca sa placem Domnului prin credinta noastra neincetata, sa mentinem in noi asteptarea harului, adica sa avem o purtare desavarsita ca sa putem crede cu toata inima in nespusa fagaduinta a Domnului, caci adevarat este Cel ce a fagaduit. (Si o astfel de stare este necesara) ca sa-L iubim si sa ne ostenim in toate chipurile, prin toata virtutea si rugaciunea, cu barbatie si staruinta, pentru a primi fagaduinta Duhului Sau, in intregimea si plinatatea Lui, Duh pe Care insusi L-a fagaduit, ca astfel sufletele noastre sa primeasca viata (vesnica) cat suntem inca in trup. Caci daca sufletul nu primeste din aceasta lume sfintenia (Sfantului Duh), ca urmare a belsugului de credinta si rugaciune, daca nu s-a facut partas dumnezeiestii firi, amestecandu-se cu harul care-i va da puterea de a implini toate poruncile, atunci este nedestoinic pentru imparatia cerurilor. Fiindca binele pe care-l vom agonisi in lumea de aici, acela va fi viata noastra in cea de dincolo.

L. Sa cerem neobosit pe (Sfantul) Duh

L-1. Sa ne straduim deci, rugandu-L pe Domnul cu o credinta lipsita de indoiala, sa dobandim Duhul fagaduit, caci acesta-i facatorul de viata al sufletului. Daca cersetorul, ca sa-si capete painea pentru trup, nu se rusineaza sa bata la poarta si sa cerseasca staruitor, iar cand nu primeste, intra in curte si cu mai multa nerusinare cere paine, o haina sau o pereche de sandale pentru usurarea {trebuintelor trupului}; cata vreme n-a primit nimic, el nu pleaca, chiar de l-ar alunga. Cu cat mai mult noi care cerem sa primim painea cea adevarata si cereasca spre imputernicirea sufletului, noi care dorim sa ne imbracam in vesmintele ceresti ale luminii si sa poftim sa incaltam sandalele Duhului pentru linistirea sufletului nemuritor, noi, deci, in ce chip se cuvine oare ca neincetat, cu indraznire, cu credinta, cu dragoste si indelunga rabdare sa ciocanim la dumnezeiasca poarta a lui Dumnezeu si sa cerem cu toata staruinta sa ne invredniceasca de viata vesnica?

L-2. In acest sens Domnul a rostit o parabola ca trebuie sa ne rugam „neincetat”, adaugand la parabola aceste cuvinte: „cu atat mai mult Tatal vostru Cel Ceresc va face dreptate celor care catre El striga noaptea si ziua”. Si iarasi despre prieten spune ca: „chiar daca nu i-ar da, pentru ca-i este prieten, dar pentru curajoasa lui indrazneala se va scula si-i va da” cat ii este trebuinta. De aceea zice (mai departe): „Cereti si vi se va da, cautati si veti afla, bateti si vi se va deschide”. Si in continuare adauga: „Daca voi, rai fiind, stiti sa dati daruri bune fiilor vostri, cu atat mai mult Tatal vostru Cel Ceresc va da Duhul Sfant celor care-L cer”. De aceea, Domnul ne indeamna sa cerem totdeauna, neincetat si cu staruinta, sa cautam sa batem mereu, caci El insusi a fagaduit sa dea celor care cer, care cauta, care bat, iar nu celor care nu cer. Caci numai cerandu-l, chemandu-l si iubindu-l consimte sa ne dea viata vesnica.

M. Ruga fierbinte

M-1. Asadar, sa ne apropiem de El, usa cea duhovniceasca, sa batem ca sa ne deschida, sa cerem painea vietii, zicandu-i: *Da-mi Doamne painea vietii ca sa viez ca, fiind groaznic constrans de foamea rautatii, ma sfarsesc. Da-mi haina cea luminoasa a mantuirii, ca sa-mi acopar rusinea sufletului, caci gol fiind, sunt lipsit de puterea Duhului (Tau) si lipsit de bunul simt din pricina rusinoaselor patimi.*

M-2. Si daca-ti va spune: Aveai un vesmant, ce-ai facut cu el? raspunde-I zicand: Am cazut in mainile talharilor care m-au ranit cumplit, m-au lasat aproape mort, m-au dezbracat, luand totul de la mine. Da-mi incaltaminte duhovniceasca, caci maracinii si ciulinii mi-au strapuns (talpile); ratacind prin pustie, nu pot sa mai merg. Da-mi vedere inimii ca iarasi sa vad; deschide ochii inimii mele, caci vrajmasii nevazuti m-au orbit, acoperindu-ma cu valul intunericului si nu mai pot privi cereasca fata Ta, atat de dorita. Da-mi urechi duhovnicesti ca mi-a surzit mintea si nu mai pot auzi si intelege dulcile si placutele Tale convorbiri (cu mine). Da-mi untdelemnul veseliei si vinul bucuriei duhovnicesti, ca sa-mi bandajez ranile si din nou sa-mi reiau lucrul. Tamaduieste-ma si-mi da iarasi sanatatea, caci dusmanii mei, talhari inversunati, m-au lasat legat si aproape mort.

M-3. Fericit sufletul care se roaga cu *staruinta* si cu credinta, ca unul foarte sarac si ranit, ca va fi lipsit de invinui si i se va pregati vesnica insanatosire si vindecare, dar se va si razbuna pe vrajmasii lui, adica pe patimile pacatoase, caci credincios (de incredere) este Domnul, Care a fagaduit, El Care ne va da ceea ce am cerut. Slava bunatatii Lui.

N. Hristos, Judecatorul sufletelor dusmanilor

N-1. Intr-o cetate un magistrat se urca in scaunul de judecata, pornit impotriva raufacatorilor si uneltitorilor. Si daca vine la el vreunul dintre cei talhariti sau furati si-i zice: Te rog, vino-mi in ajutor, dusmanul m-a luat de gat, m-a jefuit, m-a ranit si mi-a facut cutare si cutare (rau), magistratul se-aseaza pe scaunul de judecata, afla indata pe dusman si pe raufacator si dupa ce-l gaseste, ii pune intrebari si-l supune la chinuri. Tot astfel oamenii pot sa dobandeasca ajutor si izbanda de sus, apropiindu-se de Domnul (Hristos), prezentandu-I plangerea si rugandu-L staruitor.

N-2. Caci El (Domnul) poate aduce usurare pamantului duhovnicesc al sufletului, invaluit de marea involburata starnita de crudele patimi ale intunericului, de puterile rele, apoi sa-l ridice mai sus decat marea, daca acel suflet face dovada credintei in fagaduintele facute de El, Il iubeste, Il cheama intru adevar si asteapta pururea ca Duhul (Sfant), in nemarginita Sa dragoste, sa lucreze in el eliberarea desavarsita de patimi. Slava maretiei Sale in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea XI

Despre indurare (mila) si despre adevarata dragoste

A. Impotriva nerabdarii

A-1. Cei care isi fac locuinta inimii pe nisip si, pe terenul stancos al inimii lor invartosate primesc cuvantul, aceia nu au in ei insisi adevarata temelie, nici nu pot indura ispitele in necazurile pricinuite de diavolul, in schimb suporta cu nerabdare toate necazurile ce se abat asupra lor. Ei nu pot face fata atacurilor si ispitelor pe care relele duhuri le pornesc asupra lor, cand (astfel de inisi) cauta imparatia (lui Dumnezeu). Se intampla asa pentru ca delibereaza zicandu-si fiecare in sinea lui: daca nu primesc indata harul Duhului (Sfant), imi vad de treaba, caci imi este cu neputinta sa rezist si nici nu mai pot sa starui multa vreme. Cand o sa-l primesc, atunci raman (pe aceasta cale). Unul ca acesta nu va putea duce povara necazurilor, fiindca nu s-a pregatit pentru astfel de situatii. (nota: Aici (ca si in alte locuri) Sfantul Macarie precizeaza ca Dumnezeu nu-i dator sa dea harul perceput cu simturile, la un anume moment.

B. Sa-L slujim pe Dumnezeu pentru totdeauna

B-1. Oare dupa ce unul s-a impartasit de har, nu se mai razboieste, nu mai are necazuri?; oare valurile ispitelor de la cel rau nu se mai ridica?! Abia de-atunci incercarile sunt si mai multe, abia atunci (sunt necesare) marile nevointe pana la sudoare, abia atunci marile impotriviri (fata de rau). Dupa o astfel de sporire a sufletului in har, se ridica si ispitele celui rau, dar acestea numai cat ii este cu putinta sufletului sa reziste. Dar nevoitorii ce pretind harul inainte au venit in slujba Domnului doar ca sa fie platiti (cu leafa, ca naimitii), ca niste necunoscuti si straini si care nu si-au propus, precum slugile credincioase si care tin cu casa, sa se osteneasca a deveni placuti si a lucra in casa stapanului lor. Dimpotriva, ei, inainte sa lucreze pretind rasplata; desi ar trebui ca, in calitatea lor de datornici si de slugi, sa fie devotati si credinciosi Domnului (Dumnezeului) lor, caci ei nu au calitatea sa puna randuiala in slujba lor buna si de cinste a ascultarii poruncilor lui Hristos, ci doar sa se sileasca a placea neincetat lui Dumnezeu in tot lucrul, fie ca au primit o parte din dar, fie ca n-au primit inca.

C. Sa se multumeasca lui Dumnezeu

C-1. Ar trebui mai bine sa judece in felul acesta: Sunt dator cu intreaga mea bunavointa sa-I slujesc si sa-I fiu totdeauna placut. Fie ca mi se da sau nu mi se da harul Duhului (Sfant), eu nu voi lasa calea si nici slujirea Lui atat cat imi sta in putinta. Nu voi parasi nadejdea in Domnul - caci Cel Care a fagaduit este Adevarat; nu voi inceta de a-I multumi pentru bunatatile cu care m-a rasplatit, anume ca de la El am primit existenta, faptul ca Se preocupa de mine si m-a invrednicit de toata purtarea Sa de grija, ca prin harul Sau am venit aici (in obstea duhovniceasca n.n.) si datorita Lui duc aceasta viata de nevointa. El este in stare sa ma umple de har - caci Credincios si Adevarat este - si ceea ce a fagaduit si aduce la indeplinire, daca *staruiesc* pana la sfarsit in credinta si in practicarea tuturor virtutilor, pe cat imi sta in putere.

D. Sa-L slujim pe Dumnezeu pana la moarte

D-1. Am sa-mi mai spun mie insumi si aceasta: cine sunt eu si cu ce sunt vrednic eu, ca numele Lui sa fie invocat asupra mea, cel care nu-s bun de nimic? Asadar, daca voi statornic si voi implini cu ravna pana la sfarsit ce-I place Lui, prin aceea ca Li voi sluji cu toata osteneala si voi practica toate virtutile, El, Care este bun si drept, Isi va implini fagaduintele cand va vrea El, cunoscut fiind ca El nu poate minti. *Si chiar daca ar voi sa ma dea gheenei, ca acolo sa fiu pedepsit pentru pacatele*

mele, eu nu am sa ma despart de El si nu voi inceta sa-L iubesc, cum zice fericitul Iov: „Chiar daca ma vei ucide, nu te voi parasi si nu ma voi departa de naivitatea mea fata de Tine”.

D-2. Intr-o astfel de stare trebuie sa fie crestinul, ca sa fie numit sluga credincioasa si bun iconom (chivernisitor), care si-a dovedit devotamentul numai fata de Stapanul Sau, desi a trecut prin multe osteneli si necazuri, si n-a lasat nimic neimplinit din *nobila sa slujire* intru toate virtutile. Unul ca acesta, pe drept si dupa cuviinta va deveni mostenitor al vietii, intrucat nu pentru rasplata a venit sa-I slujeasca si sa-L multumeasca, ci din bunavointa a ales sa se dea pe sine insusi, spre a placea si a fi multumitor Stapanului Sau. Si aceasta pentru ca s-a socotit vrednic de a dobandi infierea Duhului (Sfant) si a deveni mostenitor al imparatiei. La o astfel de persoana, care se lupta pentru imparatie si-si mantuieste sufletul, se refera Domnul zicand: „*Pastorul cel bun isi da viata pentru oi, devorat fiind pana la moarte*”; „*iar cel platit (naimitul), care nu-i pastor, cand vede lupul ca vine*” -adica atunci cand incercarile si ispitele vin {asupra lui), el dezerteaza „*si fuge*”- din slujba lui Dumnezeu si de la paza inimii lui privind sfintele porunci.

D-3. Sa ne ostenim, asadar, cu nadejde, cu credinta si cu toata taria de a ne da pe noi insine intru totul Domnului, pazind toate poruncile, calauziti hotarator prin toate poruncile si echipati cu tot felul de bine (virtute). Fiindca El isi va implini numaidecat toate fagaduintele, (caci nu este mincinos), dar cu conditia ca noi insine sa implinim tot ce-I place Lui, folosind libera noastra vointa printr-un efort neincetat, ca niste slugi casnice si credincioase. In felul acesta, fiind noi socotiti vrednici de har si avand deja castigata atat temelia cea adevarata in insasi inima noastra cat si puterea Duhului Sfant, vom putea fi rabdatori (si rezistenti) fata de toate ispitele si necazurile, si asa ajungand fara prihana prin Duhul (Sfant), ne vom invrednici de bunatatile cele vesnice in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea XII

Imposibilitatea fiintei umane de a intelege pe Dumnezeu si sufletul

A. Imposibilitatea de a intelege pe Dumnezeu

A-1. Cel care a vazut pe stapanul casei a descoperit si tot ce este in casa lui. Tot in acest chip, cel care cauta si-L descopera pe Domnul a descoperit si toate bunurile cerute caci in El „*sunt ascunse toate comorile intelepciunii si ale cunostinte*”. Dar ce sa mai zicem? Unde este Dumnezeu care nu se vede? Oare pe pamant? Cumva in ceruri? Sau sub noianul marii? Poate sub pamant? Poate cineva sa-L atinga si sa-L vada? Nimic din toate acestea! El nu-i una dintre creaturi. ***El Se da spre atingere sufletului credincios si care-L iubeste, precum si El iubeste aceasta creatura care este sufletul.***

B. Taina sufletului

B-1. Cine poate sa vada sufletul si sa-l atinga? In ce fel este acest suflet? Nu-i vizibil, insusi omul nu se cunoaste pe sine insusi pana cand Domnul nu I s-a descoperit. Unde nu este (omul) cu gandurile lui?, dupa cum graieste inteleptul: „*Adancui inimii cine-l va cerca*” (spre a-l cunoaste exact); inca si Psalmistul zice: „*Adancul cheama adanc*”. Asadar Dumnezeu singur poate sa adune gandurile si sa le tina in propria Sa vointa. ***Sufletul atrage pe Dumnezeu (cum am spus) prin dragostea ce o arata catre Domnul, caci Domnul, din bunavointa Lui, S-a facut sa poata fi atins de sufletul credincios, iar Dumnezeu atinge sufletul in adancul lui si-i indruma toate gandurile si i le desparte de duhul lumii cu care (sufletul) s-a amestecat.***

(nota: Caci cautarea lui Dumnezeu numai cu ratiunea nu duce la nici un rezultat sigur. De aceea, este mult mai important sa recunoastem ca Dumnezeu ne-a iubit pe noi. Tot asemenea si noi il putem iubi pe El)

C. Sa luptam fara incetare impotriva raului

C-1. Intr-adevar, de la calcarea poruncii de catre Adam tot neamul omenesc a primit in firea lui (adica in suflet si in trup) amara otrava a mortii, a intunericii, a pacatului, cand (diavolul) l-a sfatuit sa pacatuiasca. Si (de atunci) nimeni n-a mai putut sa se mai ocupe de umanitate, s-o elibereze si sa omoare moartea noastra decat numai Duhul lui Dumnezeu. De aceea zice: „*Iata Mielul lui Dumnezeu Care ridica, pacatul lumii*”. Stiind raul (adica diavolul) din om cine-i Acela care poate sa-l omoare, a stors vlaga din firea (omului) si i-a molesit mintea, indreptand-o spre lucrurile lumesti sau spre alte preocupari obisnuite, cu unicul scop de a-l devia de la aceasta cautare si nevointa. EI (diavolul) stia ca, daca cineva cauta ceea ce omoara, el insusi va pieri fara zabava. Deci, in cele din urma, lupta prin orice chip sa-i trandaveasca puterea de deliberare si sa-i strecoare ganduri inselatoare ca acel (nevoitor) nu numai sa se departeze de ele, ci chiar sa se intoarca spre ele si sa se lase incantat nu de ceea ce cauta, ci de ceea ce omoara, adica de pacat.

C-2. Dar noi, preaiubitilor, sa avem intotdeauna inainte scopul, lupta si osteneala noastra, nedand ragaz in nici o indeletnicire, nici oprindu-ne la sfatul celui rau, caci daca voim putem sa instauram in noi aceasta lucrare duhovniceasca si sa alegem ceea ce ucide rautatea din noi. Fiindca mii de vorbe nu folosesc ta nimic, ci dimpotriva trebuie o lucrare duhovniceasca si substantiala. Caci una este cuvantul auzit de care pe moment te bucuri si alta este cuvantul in care se simte lucrarea puterii dumnezeiesti prin care este omorat pacatul. Una-i efectul aceluia si alta-i rodirea binefacatoare a acestuia. ***E bine sa asculti, dar cel care poate simti (energia) dumnezeiasca, acela se apropie si intra in comuniune cu firea dumnezeiasca, dupa cum s-a scris: „ca sa deveniti partasi firii celei***

dumnezeiesti", avand in el insusi samanta lui Dumnezeu, devenind partas Duhului Sfant", asa cum, dealtminteri, este fiul adevarului.

D. Sprinteneala sufletului

D-1. Asadar numai Dumnezeu poate da puteri sufletului si sa-i adune gandurile (cum am spus mai sus), iar altcuiva ii este cu neputinta sa faca aceasta. Unde se afla sufletul? Iata-l ca-i intreg in trup si tot intreg este in afara de trup. Gandeste la cele viitoare si reflecteaza la cele ce se deruleaza in prezent. Este pe pamant prin trup, iar in cer prin cugetare demna si credincioasa. De asemenea si sufletul pacatosului este pe pamant prin trup, iar in cele de afara prin locurile cele mai indepartate, prin relele savarsite. ***Dar sufletul drept, care-i pe pamant prin trupul sau, petrece in ceruri prin cugetarea lui. Iar Domnul, Care este in ceruri Si-a pus chipul Sau in trupul unui asemenea suflet.*** Slava maretiei Celui Care asa a iubit neamul omenesc.

E. Sufletul trebuie sa se statorniceasca in Dumnezeu

E-1. Caci cine poate sa unifice si sa inchege laptele fluid? Si tot asa cine poate usura sufletul de gandurile imprastiate, creaturi fiind cu firea, ca sa-l indrepte spre cer si sa-i dea stabilitate cugetelor sale, tarie si unitate, daca Duhul lui Dumnezeu nu devine pentru suflet ca (un fel) de aripi, nu-l indreapta si nu-l inalta mai presus de natura si nu-i aduna gandurile sale intr-o singura gandire indumnezeita? In acest sens si Profetul zice: „*S-a inchegat ca un lapte inima lor*”. In acest verset el (Profetul) cugeta la doua feluri de inchegari: (intai) la sufletele inchegate (intarite) in Dumnezeu si inradacinate in har si-n lumea cea de sus, (al doilea) la sufletele inradacinate in rautate (pacat) si stabilite in aceasta lume ce sfarsesc prin a ajunge una cu raul. Intr-adevar, dupa cum acestia (ultimii cugetatori) s-au stabilit si s-au (inchegat) in rautate, tot asemeni ceilalti (din prima categorie) s-au inchegat in Domnul.

F. Lumea pacatului si lumea luminii

F-1. Dupa cum pamantul are vazduhul ca locuinta a zburatoarelor, la fel se intampla cu gandurile si cu mintea pacatosilor, care sunt in toata vremea prada duhurilor rele, caci (pacatosii) isi traiesc viata intr-un mediu intunecat si mohorat, laolalta cu duhurile rele, in acel mediu miscandu-se si traind. Tot asemenea mintea (inteligenta) si cugetele celor drepti petrec in pamantul vietii, in pamantul luminos al Duhului (Sfant): acolo umbla, acolo petrec inca din vremea de acum locuind intodeauna in bune si ceresti cugetari.

G. Aceasta-i noua creatie realizata de Hristos

G-1. Este ce-a zis Domnul: „*Si lucruri mai mari va face*” Fiul, „*ca voi sa va mirati*”, lucruri nemuritoare ale vietii, care nu vor trece. El (Fiul) le va implini pentru sufletul si inteligenta credinciosilor Lui, si-ntr-acestea vor umbla si pe acestea se vor sprijini gandurile lor. El (Fiul) a pregatit noul pamant al luminii si noul cer al Duhului (Sfant), rezumand (voi zice): o lume noua si o imparatie vesnica. Din pamantul muritor si intunecat al duhurilor raului unde salasluiesc gandurile lor. El (Fiul) va duce sufletele, care L-au dobandit si care L-au iubit, intr-un pamant al vietii si al luminii unde salasluiesc Sfintii. Intr-acesta se vor stabili pasii, iar mintea si gandurile acolo se vor plimba, fiindca au fost mutati din moarte la viata vesnica. Aceasta inseamna deci, ca Domnul a fagaduit sa faca lucruri si mai mari, care inca nu existasera, desi toate cele vazute din lume fusesera in intregime randuite (organizate), muntii, norii, cerul, soarele, stelele, luna, oamenii, animalele, apele, marea, fluviile existau cu intreaga randuiala de a fi a acestei lumi. Asadar, El gandeste la noile si vesnicele lucrari, la schimbarea si la insanatosirea sufletului, la vesnica lui vindecare si la locasurile cele vesnice, zidite de Duhul (Sfant), pe care le-a daruit sufletului credincios si vrednic (de acest dar). Asadar, sa-L rugam pe Domnul si sa-L asteptam cu credinta neindoielnica, ca sa

produca in noi, cu adevarat, lucrarea Sfantului Duh care omoara pacatul. Si asa, fiind curatiti si sfintiti de-aici de jos, vom fi atunci vrednici de cereasca imparatie, intru Hristos Iisus. Domnul nostru, a Caruia este slava si puterea in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea XIII

Sufletul, cetate duhovniceasca

A. Sufletul, cetate a lui Dumnezeu

A-1. Cu adevarat mare si valoroasa creatura este sufletul inaintea lui Dumnezeu. Intr-un anumit fel vom avea unele apropiieri, aproximative privind alcatuirea lui, datorita comparatiei (care urmeaza). Sa presupunem o cetate in care se gasesc strazi largi, marginite cu arbori, asezaminte ale carmuirii obstesti, cladiri publice, strazi, cartiere, palate si numeroase alte constructii. Exista locuri potrivite pentru reunirea mai-marilor cetatii si a tuturor grupelor de cetateni. Este apoi scaunul judecatorului care face dreptate si pedepseste raufacatorii, banditii, hotii, escrocii, desfranatii si uneltitorii (impotriva sigurantei cetatenilor). Judecatorul a primit in cetate putere de la imparatul, adica sigiliul imperial si pecetile (necesare). Numai asa, datorita imputernicirii date poate sa judece si sa execute pe raufacatori. Tot la fel este si in marea cetate nemateriala a lui Dumnezeu, sufletul (fiind judecatorul), iar straturile cetatenilor sunt gandurile. Daca sufletul, datorita credintei si puterii lui virtuozitate, primeste puterea venita de sus, adica sabia Duhului, chipul dumnezeiesc al lui Hristos si pecetile ceresti, luminoase si duhovnesti, atunci el poate sa execute si sa condamne pe dusmanii, raufacatorii, uneltitorii si banditii care-o locuiesc, adica pe duhurile celui viclean.

B. Hristos este Mantuitorul sufletului

B-1. Dar, se poate potrivi Domnului, de asemenea, si o alta comparatie: Era o cetate fara judecator si guvernator, coplecita de dusmani si raufacatori. Dar, unul din locuitorii acelei cetati s-a dus la rege pentru a gasi un astfel de guvernator, iar regele i-a dat acestuia toate bunurile sale si i-a incredintat insasi puterea. Apoi, (cel numit guvernator) reintorcandu-se, i-a arestat si executat pe toti dusmanii si raufacatorii din cetate. Tot in felul acesta. Domnul (Iisus), al doilea Adam, a fost singurul din neamul lui Adam care s-a gasit sa-si dea propriul sau trup pentru intreg neamul omenesc. El a primit stapanirea, imparatia si puterea si a distrus toate puterile tiranice ale vicleanului. „*El, depozand (de putere) incepatoriile si stapaniile, le-a facut de ocară, in vazul tuturor, tintuindu-le pe cruce*”. Caci luandu-si propriul Sau Trup, prin el a biruit cu adevarat pe dusman si l-a osandit prin trup, apoi, inaltandu-se la ceruri si acolo sezand, este adorat de toate fiintele din cer, de pe pamant si din iad. Si, astfel El trimite, de-acum inainte, la cetatile Sale cele nemateriale - adica la sufletele care-L cauta, care-I sunt ascultatoare si doresc ca El sa imparateasca peste ele (trimite) chipul luminos si dumnezeiesc al Duhului Sau, pe Omul cel ceresc, ca Acesta imprimandu-se si amestecandu-se in ele, acestea traiesc in pace, bucurie si veselie de negrait. In felul acesta dusmanii sufletului sunt indepartati prin venirea judecatii cerute, iar cetatea cea cugetatoare primeste o mare pace.

C. Hristos judeca si condamna duhurile raului

C-1. Cel care nu a primit puterea imparatesca, sabia si pecetile, acesta nu poate nici sa judece nici sa starpeasca raufacatorii, ci este asemeni tuturor. Si, de asemenea, daca sufletul n-a primit in sine insusi *chipul ceresc al lui Hristos*, vesmintele luminii celei negraite si pecetile ceresti care sunt *darurile Duhului*, acest suflet nu poate sa starpeasca si sa condamne pe dusmanii sai care uneltesc impotriva lui. Si anevoie intelegand scrierea stapanirii ceresti, se bucura si se veseleste, pe cand dusmanii lui, duhurile raului, sunt cuprinse de groaza, de cutremur si de lipsa de curaj.

C-2. Cand un guvernator vine intr-o cetate ca sa stapaniasca si sa judece pe talharii si raufacatorii care se gasesc acolo, locuitorii cetatii il felicita, iar dusmanii sunt cuprinsi de frica si de spaima si cand sunt in fata guvernatorului se rusineaza si tremura, pe cand cetatenii sunt plini de mare incredere si de-o nespusa bucurie, pentru ca cetatea a fost curatita de raufacatori, de dusmani si de

uneltitori. Tot asa cand Guvernatorul Cel adevarat si ceresc, Hristos, isi face intrarea si aparitia in cetatea sufletului, acesta manifesta o mare siguranta si o la fel de mare bucurie cu tot grupul de cetateni, care sunt propriile sale ganduri; uneltitorii si dusmanii inasa, adica relele patimi, sunt in mare neliniste, coplestiti de incurcatura si de teama.

C-3. Sa ne rugam asadar, tot la fel si noi, ca sa dobandim harul ceresc al Duhului si sa omoram in noi patimile straine ale raului ca sa-I fim placuti si sa implinim fara nici o greseala poruncile Sale si sa devenim vrednici de imparatia Sa, intru Iisus Hristos Domnul nostru Caruia slava si puterea in vecii vecilor Amin.

Cuvantarea XIV

Puterea Duhului (Sfant) si noua creare

A. Puterea Duhului si noua creare

A-1. Asa cum Tatal iubeste pe Fiul, si Insusi acest Tata il invata toate, tot la fel, pe crestinii care iubesc pe Domnul, timpul, lucrarea si Domnul ii invata cereasca invatatura si stiinta.

A-2. Dupa cum in viata, cel ce are aur, argint, averi si multe bogatii, vrea sa nasca din insasi firea lui copiii ca sa mosteneasca bunurile parintesti, iar, daca nu are mostenitori, se intristeaza si se necajeste; tot asa si Domnul (Dumnezeu), creandu-l pe Adam, i-a construit ca locuinta acest pamant si cerul si l-a asezat imparat al tuturor creaturilor, i-a pregatit si mostenirea ca sa devina prieten si frate al lui Hristos (Adam cel ceresc), mire si partas al Sfantului Duh. Tot asijderea si voi sa iubiti pe Domnul din toata inima voastra, ca astfel sa fiti ca niste straini (fata greutatile vietii) si sa duceti (suportati) necazurile asa cum si Domnul (Iisus) ne-a iubit din toata inima si a suferit si a fost pironit pe cruce ca sa-i introduca pe oameni in insasi mostenirea Sa si in (propria-I) viata, caci pentru pacatosi a coborat (la noi). Iar Domnul (Hristos), Tatal cel ceresc Se intristeaza daca nu naste copiii din insasi Firea Lui si daca nu le da mostenire, adica imparatia cerurilor pe care le-a pregatit-o.

(nota: Creat de Dumnezeu dupa chipul si asemanarea Sa (Fac. 1, 27) si plasmuit din pamant omul devine fiinta vie prin suflarea de viata a Domnului Dumnezeu (Fac. 2, 7) adica sufletul ii devine nemuritor si locas al chipului lui Dumnezeu. In acelasi timp insa, acest suflet devine „mireasa a Sfantului Duh”, iar dupa traditia ortodoxa „Hristos este Mirele sufletului”. De aceea, unirea (sufletului) cu Hristos este „impartasirea (comuniunea) Sfantului Duh”)

A-3. Intr-adevar, toti cei „drepti” care au existat, erau oameni ca si ceilalti, imbracati cu trup, dar ei indeplineau pe pamant o lucrare superioara fata de aceea a altor oameni; ei imparateau peste creatie si peste moarte.

Moise se adreseaza apei si aceasta se preface in sange, vorbeste pamantului, iar acesta da din sine broaste, spune mortii: sa nu intri pe usi si moartea i se supune si face voia lui Moise, caci moartea cunostea viitorul, anume ca de acum inainte nu va mai imparati, din care pricina s-a spaimantat de porunca lui Moise si i s-a supus. (Acestea s-au petrecut asa) fiindca pe fata lui Moise era pecetea slavei luminii celei dumnezeiesti, pecetea cu care Adam, inainte de calcarea (poruncii), era imbracat. Intr-adevar, Adam insusi era imbracat cu slava lui Dumnezeu si cu un vesmant dumnezeiesc. Asadar, pana la Moise nimeni n-a mai avut acest semn pe fata decat singur Moise. Si ca urmare (moartea) a fost lovita de groaza vazand acest semn, intrucat de la Adam pana atunci nimeni n-a mai avut semnul acesta. Despre insusi acesta s-a profetit ca va imparati si va stapani peste neamuri. Si, intr-adevar, Adam cel ceresc S-a vadit tot la fel, caci prin cruce a condamnat moartea, S-a coborat in morminte si S-a aratat profetilor si dreptilor care murisera mai inainte. Cum erau ei intristati, gandind ca n-au dobandit plinirea fagaduintelor. Domnul i-a ridicat din morminte si i-a imbracat in slava dumnezeiasca. Iar aceia s-au aratat in cetatea Ierusalimului si au vazut pe prieteni si parintii lor, apoi, iarasi au adormit (somnia cel de veci). Atunci Domnul a sfaramat legaturile si lanturile celui rau si l-a omorat pe diavolul.

B. Puterea lui Ilie

B-1. Ilie, cu puterea cea data lui, a legat camarile cerurilor si n-a plouat. Cum a putut el s-o faca? S-a apropiat de Dumnezeu, a crezut in El si L-a iubit. Nu-ti mai spun ca a ridicat mainile spre cer, nici ca el, prin propria putere, a facut sa cada foc din cer si sa arda jertfelnicul si pe falsii profeti, iti spun

doar ca prin dragostea si credinta lui, conlucra cu dumnezeiasca putere la tot ce savarsea (desigur) prin aceea.

Un alt drept zice doar un cuvânt si soarele se opreste. Altul inchide gura leilor.

C. Minunile lui Hristos

C-1. Vezi cum dreptii sunt imparatii celor create iar toate cele create alearga intru intampinarea lor. (Femeii) careia ii curgea sange si care nu putuse fi vindecata, nu cumva Domnul (Hristos) Se-ndreapta spre ea? Oare nu este ea cea care „*s-a atins de poala hainei Lui*”? Dar orbul din nastere n-a strigat mai intai el? Zahau, nu acesta este care s-a suit mai intai in pom? Iar acum oamenii viind, sunt (totusi) morti si Domnul vine in cei ce cred si se salasluiește in sufletele lor si le-ajuta inimile sa se desprinda de pietrele si de mormintele duhurilor necurate, indumnezeind sufletele lor inviindu-le din starea de moarte spirituala. Precum cei dintai drepti au crezut in Domnul si au alergat la El, deci, si noi, de asemenea, trebuie sa-L iubim pe Dumnezeu din toata inima, sa credem si sa I ne supunem, ca in felul acesta El sa vina in gandurile noastre si in radacinile cugetarii. De aici (din camera sufletului) El sa sfarame toate planurile lui Satan, cu legaturile si intrigile lui, sa ne curateasca de lepra pacatelor, sa ne invieze din moartea (spirituala) si sa ne lumineze mintea de orbire.

D. Noua creatie

D-1. Toate creaturile pe care Dumnezeu le-a facut existau de cand au fost tacute: fluviile, muntii si colinele, animalele si izvoarele. Ce mai era (de ispravit) acum de a trebuit sa vina Domnul (Iisus), sa Se-mbrace in trup si sa savarseasca o lucrare si mai mare?. Celor existente nu le lipsea nimic atunci cand le-a creat. Ce talc au cuvintele: „*Tatal Meu pana acum lucreaza si Eu lucrez*”, si iarasi: „*Eu savarsesc lucrari mai mari decat acelea de atunci*”, (de ce le mai spune acum, de vreme ce exista pamantul insamantat, plantele, cerurile, luna si soarele?). Dar este limpede ca El vine sa savarseasca o opera mai mare decat cele vizibile, care nu este vazuta de ochii trupesii. ***El vine sa refaca (in forma initiala) inteligentele tainuit stricate de Satan si sa semene in pamantul sufletului samanta cereasca***, precum si in lumea aceasta vazuta agricultorul insamanteaza pamantul.

D-2. Oare Domnul (Iisus) a injugat boii? N-a facut asa ceva. A sadit El o plantatie vazuta? Nicidecum. Caci sufletul este vie pentru Dumnezeu (si Dumnezeu pentru suflet). ***El sadeste (in acest suflet) radacinile dragostei si dulcile bucurii, dar face si izvoare care curg in inima, inca si ceruri noi si un pamant nou, ba si luminatori noi.*** Caci, daca El imbraca cu asa slava florile de pe pamant si cu purpura acopera violetele, cu atat mai mult va slavi sufletul inzestrat cu ratiune, va infrumuseta cu podoaba duhovniceasca si-l va invesmanta cu hlamida Duhului (Sfant). ***Caci asa a hotarat El, aceasta-i lucrarea savarsita de El in suflete pentru ca sufletul sa fie alipit Duhului ceresc st sa aiba loc amestecul si comuniunea celor pamantesti cu cele ceresti.***

Toata aceasta (lucrare) insa cu o singura conditie, ca ne iubim unii pe altii si sa credem in Dumnezeu, iar daruindu-ne din partea Lui, mostenirea. Caci EJ insusira stinge tocul (cel dogorator) din noi, noi fiind de-ajuns sa-L iubim. Si aceea ce nu putem sa facem, vine El insusi si nimiceste moartea din noi. Nici zidurile lerihonului n-au putut fi daramate de oameni, ci ele au cazut prin puterea dumnezeiasca.

D-3. Daca un magistrat are cu el sigiliul si pecetea, datorita acestui sigiliu pe care-l poarta inaintea sa, poate avea dreptul deplin sa condamne la moarte talharii si nesupusii. Deci daca efigia, asa neinsufletita cum este, insufla o asa teama, cu atat mai mult chipul cel ceresc si puterea cea vie a lui Dumnezeu, cu atat mai mult pecetea cereasca, daca acestea sunt inscise in inimi, vor distruge si vor ucide puterea intunericului, tainuit amestecate cu inima. Aceste (puteri dumnezeiesti din inima) vor

nimici puterea vrajmasului. Slava maretiei si nesfarsitei Sale milostiviri pentru veacurile veacurilor fara de sfarsit. Amin.

Cuvantarea XV

Hristos, temelia pe care se zideste Biserica

A. Biserica se zideste pe Temelia- Hristos

A-1. Domnul nostru Iisus Hristos, Acesta este temelia. El este insasi plinatatea, piatra cea din capul unghiului. Aceasta pentru ca Domnul este si de pe pamant si din cer: din cer vine ca Dumnezeu, pe om il ia de pe pamant si se amesteca negrait cu omul. Iata de ce El este din cer si de pe pamant, iata de ce El este temelia si piatra cea din capul unghiului. El a binevoit sa faca asa, iar celor care sunt de pe pamant, le-a trimis din cer pe Duhul Sfânt, ca sa faca din cei de sus si din cei de jos o singura Biserica, unind Dumnezeirea cu omenirea. Cand tu auzi (cuvantul) temelie, sa intelegi ca-i vorba de Domnul, caci El s-a masurat pe Sine ca Temelie, iar pietrele folosite in construire sunt de aceeasi masura ca si Temelia, ca zidirea sa devina unic ansamblu, nici din pietre prea scurte nici din pietre prea lungi care sa nu se poata armoniza, ci egale cu temelia, ca sa se potriveasca bine (in zidire).

Astfel si Hristos, fiind temelia cea adevarata si piatra din capul unghiului, a chemat pe toti oamenii sa ajunga la masura desavarsirii lui Hristos. Aceasta a spus-o si Apostolul: „*Pana ce vom ajunge toti la statura barbatului desavarsit, la masura varstei deplinatatii lui Hristos*”; si intr-alt loc: „*ca sa facem pe tot omul desavarsit in Hristos*”. Si iarasi: „*Ca voi sa va umpleti de toata plinatatea lui Hristos*”. Pentru a ajunge la aceasta masura a chemat Hristos neamul oamenilor, l-a pofcit la aceasta zidire, care este intocmai dupa temelia Lui, care este insusi Domnul Slava maretiei Lui.

B. Primatul inrauririi celor nevazute

B-1. Intreaga lume este randuita spre o nevazuta lucrare, iar cei care sunt robi ai lui Dumnezeu au ei insisi nevazuta, lucrare de taina si pe care oamenii n-o stiu. Ca, precum firea ingereasca, fiind nevazuta, slujeste intru totul celor nevazute, lui Dumnezeu Cel nevazut, de asemenea sufletul, fiind duh, tot in mod nevazut slujeste lui Dumnezeu cel nevazut. Si diavolul fiind duh, se razboieste si el nevazut in adancul inimii. Dar cei care acum se indeletnicesc cu o lucrare duhovniceasca isi duc lupta, dupa spusa Apostolului „*nu impotriva sangelui si a trupului*”, ci impotriva incepatoriilor, impotriva stapaniilor, impotriva stapanitorilor intunericului acestei lumi. Aceasta este puterea Dumnezeirii ca (aceasta), desi este nevazuta, a creat lumea vazuta. Tot la fel si sufletul: fiind nevazut, a creat o lume neperceptibila (cu simturile), in acelasi chip si cel viclean, prin puterea lui nevazuta a supus (lumea) spre activitatile vazute ale faradelegii.

C. Puterea binelui si puterea raului

C-1. Intrebare: Ce-nseamna ca, dupa ce diavolul fusese intrebat (de Dumnezeu) „*De unde ai venit*” el i-a raspuns: „*Am cutreierat pe sub bolta cerului (adica pamantul in sus si-n jos, in lat si-n lung) si (acum) sunt prezent*”.

Raspuns: Cele mai multe din aceste (intamplari) sunt cu neputinta de rezolvat, eu inasa inteleg dimpotriva ca magicienii au demoni in subordinea lor si se-ntampla cateodata ca 20 sau 30 dintre ei, folosind descantece, spre a face rau, cheama in aceeasi ora pe aceiasi demoni. Si fiecare dintr-acestia, aflandu-se in latura apuseana sau rasariteana, se grabesc sa apara tuturor in aceeasi ora si lucreaza spre rau. Asadar, astfel se grabeste Cel Rau sa se supuna in aceeasi clipa, si deci, cu-atat mai mult puterea cea buna va putea sa se arate si sa ajute tuturor celor care o invoca! Dar cea mai mare parte din aceste (intrebări) depasesc slabiciunea noastra.

D. Fauritorul ceresc

D-1. Dupa cum, cand se fabrica un vas imparatesc, nu se ispraveste dintr-o data, ci se baga de mai multe ori in foc si abia in starea aceea (incandescenta) este batut cu ciocanul pana i se da o forma variat infrumusetata, devenind un vas de cinste pe masa imparateasca, tot la fel si sufletul este felurit impodobit si *devine un vas de cinste al imparatului ceresc.*

E. Cel dintai scop (in viata crestina) este tinerea stricta a datorii religioase

E-1. Este un anume ins care poseda multe virtuti ale vietii (religioase), ca (de pilda): conditiile saracacioase de trai, postiri, vegheri, dar, fiindca practica acestea pentru slava omeneasca si nu pentru Dumnezeu, acesta va primi rasplata de-aici de jos, deoarece oamenii care-l slavesc, aceia ii sunt dumnezei. Exista insa un altul (care, cand practica aceste fapte de nevointa) vrea sa le tina ascunse fata de oameni si sa placa doar lui Dumnezeu. Unul ca acesta practica aceste (nevointe) fara sa cugete asupra propriei vrednicii si intr-un mod oarecum indiferent (adica foarte simplu) cu toata incredintarea, pentru Dumnezeu, si este placut lui Dumnezeu mai mult decat cel care se nevoieste pentru slava cea de la oameni.

F. Singur Hristos este Cel Ce chezasuieste o constructie trainica

F-1. Fiindca tu esti fiu al Aceluia Care a infrant pedeapsa calcarii poruncii, in mod necesar, - tocmai pentru ca tu esti fiul Sau, iar intunericul ingroasa panza de paianjen- care te infasoara si starea ta de nesupus face ca sabia sa atarne atat asupra ta cat si asupra tuturor fiilor tai - trebuie sa te indepartezi de inspaimantatoarea si impovaratoarea comuniune cu pacatul si dupa aceea sa primesti familiaritatea, purtarea si caracterul duhovnicesc al Celui de-al doilea Adam ceresc si sa dobandesti mintea lui Hristos ca asa sa devii si mostenitor. Intr-adevar toata Legea, profetii, apostolii, ingerii si venirea (Domnului) au fost indreptate impotriva raului care plutea si imparatarea (in lume), pentru a suprima raul si a triumfa asupra lui - cu toate ca legile romane tineau si ele de asemenea sa inabuse raul (dar in ceea ce-l priveste pe Satan, nici profetii, nici apostolii, nici Scripturile nu-s in stare de-al stapani). In acelasi timp insa, vezi relele care se unesc ca sa asupreasca lumea, (vezi) pe cei care se complac in moartea (adusa de pacat) si sunt retinuti acolo, (vezi) si raritatea binelui, intr-atat incat dintr-un mare numar prea putini sunt care se mantuiesc.

F-2. *Este necesar, asadar, ca noi, cei care ne apropiem de Dumnezeul Cel viu printr-o petrecere in virtuti, sa ne armonizam si sa ne unim cu El, fiindca El este Capul, margaritarul si temelie. Si daca cineva nu a dobandit temelie aceasta, acela nu stie in ce loc sa zideasca. Caci, chiar daca cineva s-a stabilit in locuri pustii si-si duce viata intr-o desavarsita stapanire de sine, daca nu zideste pe temelie Domnului, acela zideste pe nisip, pe o realitate subreda. Dupa cum atunci cand se desparte capul de trup, celelalte madulare nu pot sa mai traiasca impreuna, ci indata se dezleaga si se strica, tot asa este cu neputinta ca sufletul sa vieze fara Cap (adica fara Hristos), la fel cum un peste nu poate trai fara apa. Intr-adevar, cel care are temelie ca pe piatra acela este cel care zideste lucrul pietrei (adica intru Hristos). Slava milostivirii Sale in vecii vecilor. Amin.*

Cuvantarea XVI

Adevarata cunoastere a lui Dumnezeu

A. Dumnezeu este cu neputinta de inteles

A-1. Certurile asupra cuvintelor si increderea in stiinta nu aduc nici-un folos sufletului, ci numai joc de cuvinte si paguba. Si cei care sunt sclavi unor astfel de lucruri (discutii) se aseamana cu omul care mananca iarba in loc de paine, neputand sa aiba vreo placere sau vreo putere in trup. Sau (se aseamana) mai degraba cu un om desenat pe perete, al carui chip lasa impresia ca-i viu si are toate madularele, dar nici nu merge si nici nu misca.

A-2. Cu adevarat insa ca toate ereziile de la inceput aici si-au gasit temeiul de plecare, caci nu s-au increzut in Apostolul care zice: „*O, adancul (dumnezeiestii) bogatii*”. Si asa vrand sa sesizeze (si sa cuprinda) in cuvinte intelepciunea lui Dumnezeu, s-au ratacit: „*O, adancul bogatiei si al intelepciunii si al stiintei lui Dumnezeu. Cat sunt de necercerare judecatile Lui si cat de nepatrunse caile Sale! Caci cine a cunoscut gandul (mintea) Domnului*”. Asadar, nici aceia care au cautat prin studii, sa sesizeze cu exactitate pe Dumnezeu n-au putut sa-L descopere si nici invatarii n-au dat incredintari. Icusiti fiind ei in invatatura despre Dumnezeu, n-au putut sa exprime nimic sau sa sesizeze in mod evident ceva. Adevarul depaseste atat toate stiintele, cat si invaturile de credinta, dar nici unii nici altii nu-si dau seama ca se inseala (afirmand ca stiu ceva).

A-3. Caci daca invatatorul iti spune ca Dumnezeu este foc (cum sta scris) „*Domnul Dumnezeul tau este foc mistuitor*”, vei descoperi ca El devine apa vietii. Daca-ti spune ca El apare si Se arata ca un rege, vei descoperi ca El Se face vazut unuia ca o umbra, altuia ca un sarac, unora ca Dumnezeu, altora ca un om smerit (de rand). Daca-L vei cauta in ceruri, Il vei gasi pe pamant, daca-L vei cauta pe pamant, El Se muta in ceruri. Si inca, intru intampinarea unora, li Se descopera in necaz, survenit dupa economie (adica tactul Sau) iar altora ca o usurare.

De aceea, (vorbind despre Dumnezeu) se cuvine sa lepadam vorbariile excesive, desarte, caci acestea nu pot duce la nici un rezultat. Caci facand asa, noi judecam si ne exprimam dupa cunoasterea naturala proprie fiecaruia, neprimind cuvantul lui Dumnezeu.

B. Dumnezeu face sa fie cunoscute darurile Sale

B-1. Lasand, asadar, deoparte acestea (aratate pana acum), sa aratam cum poate omul sa vina si sa se apropie de Dumnezeu, invatand de la El si primind in inima lui o realitate straina de veacul acesta (adica pe Dumnezeu, care isi are locul in inima credinciosului n. n). Sa dam crezare Celui Care a zis: „*Nimeni dintre oameni nu stie cele ale omului decat duhul omului cel din el*”.

Deci daca omul, semenul tau, nu poate sa-ti cunoasca si sa-ji priceapa intentiile, cum oare niste oameni stricaciosi vor putea sa cerceteze cu amanuntul si sa patrunda **planul lui Dumnezeu**? Si „*nimeni dintre oameni nu stie cele ale lui Dumnezeu, decat numai Duhul lui Dumnezeu Cel dintr-insul*”. Iar noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul Cel de la Dumnezeu ca sa cunoastem darurile harazite noua de Dumnezeu, caci despre aceste daruri va vorbim.

B-2. Sa cautam deci pe Domnul si El insusi ne va calauzi si ne va invata sa putem cunoaste tainele lui Dumnezeu, atat cat pot fi cunoscute omului, sau ce este Dumnezeu (in fiinta lui). Al nostru este, deci, sa stim cum se naste omul din Duhul, cum trebuie sa se impotrivesca duhurilor vicleniei; de asemenea, sa invatam a cere ajutor de la Domnul si sa purtam razboi impotriva celui potrivit. Caci se bucura Domnul de sufletul curat al omului si El va sui in Imparatia Sa pe cei care se apropie de Dansul cu frica si cu neintinare.

(nota: Sfantul Macarie insista si mai mult in aceste comparatii pentru a arata ca nici una nu I se potriveste. Dumnezeu scapa oricarei imagini sau notiuni prin care cineva ar voi sa-L circumscrie. In felul acesta sfantul ramane la imaginile Sfintei Scripturi)

C.Prefacerea savarsita de har

C-1. Si inca pot sa-ti mai spun ca omul care cauta pe Dumnezeu primeste puterea Duhului Sfant si fiinta lui se elibereaza de greseala si de teama, caci a primit de sus (din cer) hrana, adica firea focului celui sfant.

C-2. Sa privim un trunchi desfrunzit, uscat, nefolositor, care, desi are numeroase craci, nu-i bun de nimic, ci oamenii se aseaza pe el numai pentru a-si sterge noroiul de pe sandale. Dar, daca este aruncat si bagat in foc, ajunge sa se transforme in carbune, ramanand totusi un lemn, in mijlocul focului si nimeni nu mai poate sa-l atinga si sa stea pe el. Sa-ti imaginezi tot astfel cele intamplate cu firea noastra dupa calcarea poruncii: stearpa si uscata, avand crengile incarcate cu duhurile rele si necurate. Dar aceasta (firea umana), fiind schimbata prin puterea lui Dumnezeu, se aprinde in flacara si lumina. Iar daca demonii dupa vechiul lor obicei se apropie de suflet ca sa-i faca rau, ei sunt arsi de foc (acel foc dumnezeiesc) si fugariti de lumina care tasneste si invaluieste sufletul. Aceasta este transformarea ce se petrece din momentul in care omul insusi simte si-si da seama ca nu mai are infierbantata pornire a gandurilor trupesti. Si aceasta se petrece pentru ca firea sufletului ia infatisarea lui Dumnezeu.

D.Dumnezeu voieste sa se uneasca cu sufletul care-L cauta cu simplitate

D-1. Dupa cum o mama care are un copil, il iubeste, il imbratiseaza cu multa caldura, ducandu-l la san, tot asijderea Duhul (Sfant) vine in suflet, si il strange la pieptul Sau cu multa liniste si bucurie. Prin lucrarea acestei dumnezeiesti puteri, un astfel de om este absorbit de Duhul (Sfant), inaltat si totodata, facut rob, dar intr-o robie cereasca si de taina. In starea aceasta indumnezeita se formeaza sufletul sau si atunci (Duhul Sfant) scoate afara din el toti idoli patimilor care lucrau in sufletul si trupul lui si-l rapeste invartindu-l, ***iar acest (suflet) ajunge ca beat de dragoste, de bucurie si de multa smerenie.***

D-2. Asadar, cati au renuntat la desertaciunea cuvintelor si au venit sa caute intru simplitate pe Dumnezeu, lepadandu-se intr-adevar de grija lumeasca si pana si de propriul lor suflet, acestia au gasit cu adevarat bunurile cele ceresti si s-au lipit de ele ca de ceva mai presus de aceasta lume si mai presus de firea lor proprie. Astfel ei se imbogatesc treptat-treptat sufleteste si au devenit bogati ca niste regi. Intr-adevar, la venirea Domnului in trup (adica la Judecata cea de apoi) Apostolii si Sfintii sunt aceia care s-au nevoit cei dintai, indreptand (starea lumii) si aducand astfel acest mare castig omenirii, anume ca ***oamenii sa devina temple ale lui Dumnezeu si Dumnezeu sa locuiasca in sufletele lor***, iar partea mortii, care aparuse in ei, sa fie data afara si alungata. Sa ne daruim, deci Domnului si sa cautam a descoperi binele care ni l-a dat Dumnezeu, iar cand Il vom gasi, sa invatam de la El toate pe care nici invatatorii de lege nici neobositii vorbitori (de discutii) nu pot sa le invete.

Cuvantarea XVII

Maretia si nobletea sufletului

A. Demnitatea sufletelor ce asculta cuvintele lui Dumnezeu

A-1. Sufletele ce au fost atrase de Duhul Sfânt se deosebesc mult și sunt mai puternice decât cele ramase în lume; precum lumina este mai presus de întuneric iar cei vii superiori celor morți. Dar acestea (se deosebesc) nu numai prin atât, ci și prin aceea că, auzind cuvântul Adevărului, îl primesc, îl cred cu multa daruire și se dăruiesc în această nădejde prin așteptarea harului. Și chiar dacă ele nu au atins plinătatea acestor harisme, ele se deosebesc mult de ceilalți oameni prin credință, nădejdea și prin deplină răvnă pentru toate virtuțile. Despre ele pot spune că sunt deja înăuntrul anticamerei datorită nădejzii pe care le-a împărtășit-o cuvântul primit, sălășluit deplin întru ei. Căci nu-i deloc un lucru fără importanță că sufletul însuși primește cuvântul sublim al adevărului, îl așază în adâncul său, se curățește de toate falsele țesături ale gândurilor constrângătoare, se *dăruiește pe sine nădejzii în Dumnezeu* și în cuvântul Său. Și astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, se luptă împotriva duhurilor raului.

A-2. Nu este, asadar, o luptă și un progres fără importanță (această felurită și mântuitoare stare a sufletului, și anume să locuiești în cuvântul lui Dumnezeu, să ai toată nădejdea în mila Domnului, să crezi că te vei mântui luptând cu ajutorul harului (dumnezeiesc), să nădăjduiești că prin puterea și ajutorul Domnului, vei birui toate duhurile celui viclean și că prin Duhul (Sfânt) vei stăpâni peste toate patimile. Căci, într-adevăr, aceste suflete se deosebesc mult unele de altele, dar numai pentru faptul că până la sfârșit ele rămân (în aceleași virtuți comune - n. red) în nădejdea, în credință, în calea, în răvnă și scopul (urmarit), ele, prin însuși experiența agonisită, vor putea cunoaște binefacerile harului și ale eliberării de rautatea patimilor, vor primi mântuirea cea veșnică.

B. Hristos ne-a adus iarasi la lumina

B-1. Într-adevăr, copiii zilei, se îndeletnicesc cu treburile zilei, iar fiii nopții (adică desfrânării, hotiilor și raufacătorii) savarsesc, de asemenea, faptele nopții, de aceea ziua dorm iar noaptea (adică în întunericul raului) se îndeletnicesc cu savarsirea faptelor rele. Tot la fel s-au desfășurat faptele după ce fiii lui Adam, calcând porunca dată, și devenind fiii nopții (adică ai duhurilor rautății), (aceștia) au rupt frumoasele și aleele madulare ale sufletului și l-au slăbit față de faptele cele bune, fracturându-le, fără posibilitatea de a mai fi vindecate.

Căci nimeni dintre Părinți (Patriarhi) sau Profeti nu a putut să vindece sufletul (din această deplorabilă stare) decât numai Domnul care-l zidise (pe acest suflet și trup).

B-2. De aceea și (Domnul) venind, din nemărginita Sa bunătate se înfatisează într-o așa micșorare și smerenie, tocmai ca să ridice sufletul căzut în pornirea spre rău. În acest sens stă scris: „*Ma voi întoarce și voi ridica, iarasi cortul cel căzut al lui David și cele distruse ale lui iarasi le voi zidi și-l voi îndrepta*”. Atunci când sufletul locuia în noapte și-n întuneric, el se desăvârșea în lucrurile nopții și ale căderii în rautățile patimilor, a strălucit peste el Sfânta zi a luminii, ca astfel sufletul să-și revină iarasi la sine însuși, încetând să mai greșască și, dimpotrivă, savarsind lucrurile zilei și a luminii vietei, ca astfel să fie găsit vrednic de împărăția cerurilor.

C. Rugaciunea este cea care arata orientarea sufletului

C-1. Căci din această (din rugăciune) sufletul se hrănește și din ea există, dintr-această se lipește fie de duhul lumii, fie de Duhul lui Dumnezeu. Din rugăciune se hrănește și din ea viața (traiește). Vrea cineva să se încerce pe sine însuși și să cunoască de unde se hrănește și în ce situație îi este inima, că doar în felul acesta să mediteze profund și, după ce a ajuns să aibă virtutea deosebirii

(duhurilor), sa se daruiasca pe sine binelui cu tot elanul? Fiecare, umblând, în calea rugăciunii să învețe să cunoască de unde sunt gândurile inimilor și lucrările rațiunii; din duhul lumii sau din duhul lui Dumnezeu, fiindcă unii aduc hrană inimii din cele de sus, alții din lumea aceasta (sufletul hrănindu-se din mediul cel mai bun care-i este preferabil, el neputând respira decât aerul ceresc). ***O, suflete al meu, odată ce vei fi experimentat și recunoscut (hrana rugăciunii - n. red), roaga pe Dumnezeu cu multă osteneală ca inima ta să fie hrănită numai cu acea hrană cerească, și așa, aici jos (pe pământ) să crească, aici să lucreze, aici să petreacă întru totul, dar prin cerească dorință a (Sfântului) Duh.*** În acest sens făgăduiește și Apostolul: „*Iar pentru noi, cetățenia ne este în ceruri*”. De aceea, după ce a ajuns plăcut Domnului, acest suflet va fi găsit cu desăvârșire vrednic de acea moștenire, dându-i-se bunătăți veșnice pentru vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea XVIII

Transformarea spirituala

A. Universalitatea si originea raului

A-1. Toti oamenii intocmesc legi prin care se ocupa de actiunile frumoase. Toate Scripturile de Dumnezeu inspirate: cea a Legii, a profetilor, cuvintele Evangheliei Domnului si cele ale Apostolilor au fixat pedepse impotriva raufacatorilor si (toate) arata pe cei care savarsesc fapte bune si frumoase si carora li se fagaduieste imparatia vesnica. Or, legile din afara ale neamurilor (referindu-se aici si la cele romane si la cele grecesti) si magistratii lor pedepsesc pe cei vinovati inaintea tuturor spre inspaimantarea celorlalti, voind astfel sa impiedice si sa reteze activitatea raufacatorilor. Nici un invatat sau crainic nu indeamna (public) la savarsirea faptelor rele, ci toti fac elogiul faptelor bune. In fapt, dupa cum vedem (constatam) raul stapaneste cel mai deplin; el se comite si el imparatete peste lume.

A-2. Dintr-aceasta constatare, cei cu judecata si prevazatori pot sa socoteasca, mai cu seama prin experienta - chiar si cei care au primit Scripturile - ca exista o putere potrivnica a rautatii care lucreaza si inseala pe ascuns neamul oamenilor spre cele rele, invatandu-i nevazut in inima la tot felul de nelegiuiri. De atunci (de cand a intrat raul in lume) nimeni dintre oameni n-a mai putut discerne ceea ce li s-a sugerat tainuit de ceea ce vine din propria lor vointa. Ei, in cea mai mare parte, nu stiu de unde vin aceste insuflari amagitoare, ci erau convinsi ca vin dintr-o tendinta fireasca, cauzata din obisnuinta de a vedea tasnindu-le din inima ganduri rele impotriva firii. Dar simturile si gandurile sufletelor au fost impartite de catre Creatorul in umanitate.

A-3. Situatiia se prezinta asa ca si cum unul are o mare avutie in numerar si in obiecte de aur, de argint si in alte feluri de bunuri miscatoare, iar altul n-are decat foarte putin din toate, pe cand al treilea are o avutie potrivita (medie). Tot asa-i si cu sufletele oamenilor: au grade diferite in ceea ce priveste bogatia lor nevazuta si puterea de a deosebi gandurile. Unele suflete sunt largi, deschise ratiunii, altele sunt stramte.

B. Omul trebuie sa se lipeasca de Dumnezeu ca sa poata fi eliberat de rau

B-1. Exista, asadar, o esenta a luminii, buna, rationala si ganditoare, imateriala, si aceasta este Dumnezeu. Exista si o esenta intunecata dar din libera alegere (a omului), si asta este cea a duhurilor inselaciunii si a incepatoriilor acestui veac. Sufletul, avand, pe de o parte, putina temelie de adancime a ratiunii si a discernamantului, iar pe de alta parte (la nivelul constientului) fiind bogat in ganduri, in prevederi si in discernamant, el trebuie sa lupte, sa se osteasca si sa grabeasca pe cale si sa caute cum se va invrednici sa se uneasca cu esenta luminii lui Dumnezeu, a cerului si a spiritului. Acest suflet va putea fi pazit (de Dumnezeu) impotriva bolirii de patimi si va primi invatatura Acestuia si va fi indrumat de El cum sa implineasca mai bine toate sfintele porunci. Odata sfintit prin puterea dumnezeiasca, sufletul se va infatisa sfant si curat.

B-2. Pe de alta parte insa, fiecarui suflet ii este necesara o mare lupta spre a se elibera de puterea intunericului nematerial si viclean, de duhurile vicleniei si de patimile rautatii. Si aceasta pentru ca de la caderea lui Adam se lipesc de suflet aceste rele mai sus-zise ca sa-l lupte. Asadar, acesta este scopul oricarui (ins) care vointe sa se invredniceasca de imparatia (cerurilor), anume acela, ca ratiunea (sa-i functioneze) la largime sau stramtoare ca sa se elibereze de rautatea patimilor si sa se invredniceasca de **comuniunea cu fiinta Duhului (Sfant)**. Caci, biruinta si esecul depind de vointa proprie libertatii, fie ca inclina spre dusmani, fie ca prin ajutorul harului se lupta si biruieste patimile. Abia dupa aceea sufletul, sfintindu-se, intra in comuniune cu Duhul si asa, unit cu harul, devine vrednic de Domnul si se face vrednic sa mosteneasca imparatia.

C. Starea sufletelor dupa moarte

C-1. Daca puterea intunericului patimilor si al duhurilor celor viclene s-a unit cu sufletul (din timpul acestei vietii), daca duhurile nevazute ale inselaciunii l-au insorit si i-au pardosit caile si cararile cu ganduri care l-au dus la trezirea patimilor si daca acest suflet s-a imbracat cu ele, atunci la iesirea din trup a unui astfel de suflet, duhurile inselaciunii, incepatoriile raului si chiar insusi stapanitorul intunericului lumii, il primesc si il iau de mana si-l retin la ei. Si fac aceasta ca lor le apartin si le este casnic, intrucat acest (suflet) le-a implinit voia, iar el, pe cand era in trup, i-a insotit pana la sfarsitul {vietii}.

C-2. Si dimpotriva, daca pe suflet l-a insotit *esenta frumusetii dorite si de negrait a luminii dumnezeiescului Duh*, si daca sufletul insotit de harul adevarului care este Hristos, daca sufletul in care acesta locuieste inca in lumea de aici s-a bucurat de sfintenia inimii si de calauzirea lui Hristos in caile si in cararile gandurilor sale, pe acest suflet, la iesirea din trup, il primesc sufletele luminoase ale sfintilor si insusi *imparatul pacii Hristos, Care se bucura de sufletele cele bune. El Insusi primeste acest suflet si-l aduce la Sine ca pe propria Lui mireasa si casnica Lui, pe acesta care pe pamant n-a lucrat in afara de vointa Sa.*

D. Fiecare trebuie sa-si cerceteze inclinatiile launtrice

D-1. Fiecare din oameni, dupa ce si-a studiat inima si s-a aplecat cu cea mai iscoditoare atentie asupra propriilor sale ganduri, apoi trebuie sa cugete foarte precis unde este sufletul, incotro inclina mintea, cu cine se uneste ea: cu Duhul lui Dumnezeu sau cu duhul lumii? Catre ce tinde ea si spre ce-si indreapta dragostea? Oare spre poruncile vietii si spre vointa lui Dumnezeu ca sa-L iubeasca numai pe El cu toata inima si cu tot sufletul, dupa cuvantul Scripturilor, fara sa mai priveasca nimic in afara, fara sa odihneasca in nimic altceva decat numai in Dumnezeu si numai in mangaierea (Sfantului) Duh, adevarata odihna? Nu cumva este mai degraba prins si preocupat de lucrurile pamantesti, adica de cele materiale, de calcarea poruncilor prin cugetarile numai la lumea aceasta si nu cumva pe acestea le iubeste cu iubirea lui? Fiecare, deci, dupa ce s-a cercetat pe sine insusi si si-a dat seama de starea in care se afla, trebuie sa se pocaiasca, sa planga si sa strige catre Domnul ziua si noaptea, cum Acesta a poruncit. (Sa faca o astfel de pocainta) pana ce-si va gasi sufletul mintea si gandurile strajuite de pacea lui Hristos, dar in asa fel incat el insusi sa fie lipsit de rautate (de pacate).

E. Hristos reaseaza sufletul in vrednicia originala

E-1. Caci, intr-adevar, toate cele asupra carora Dumnezeu ne-a atras atentia prin Parinti (prin Profeti, prin Patriarhi si prin Lege si apoi prin venirea si petrecerea cu noi a Domnului Insusi), toate acestea au fost facute atat pentru fiinta cea ganditoare si graitoare a sufletului - asa de pretios creat dupa chipul lui Dumnezeu - cat si pentru indreptarea si vindecarea mintii si a gandurilor. Caci sufletul boala din pricina profundei caderi in robia patimilor, dupa ce mai intai cazuse in mainile duhurilor raului, a incepatoriilor, a puterilor si a stapanitorilor lumii intunericului, atunci cand Adam a calcat primul porunca (lui Dumnezeu). Asa se imbracase sufletul in patimile pacatelor provenite din rautatea (diavolului), instrainandu-se astfel de Dumnezeu.

E-2. Apostolul, referindu-se si scotand in evidenta vindecarea si eliberarea fiintei spirituale a sufletului, zice: „*Pacea lui Hristos, care covarseste toata mintea, sa pazeasca inimile voastre si gandurile intru Hristos*”. De aceea, vindecarea loviturilor sufletului si ridicarea din cadere a mintii, constau in faptul ca puterea de a reflecta simtamintele (inimii) si gandurile sufletului sunt legate succesiv in Hristos si pastrate in lumina cereasca a duhului pacii: in faptul ca esenta sufletului, cu

bagajul gandurilor lui sunt ferite de duhurile rautatii, de cugetele rele, materiale si desarte. Aceasta-i rascumpararea obtinuta prin Domnul, prin venirea si petrecerea Sa intru neamul oamenilor, in scopul ca de acum inainte sa restabileasca in inaltimea morala si curatia (originala) fiinta ganditoare si graitoare, atat de valoroasa a sufletului; si mai mult inca, sa aseze sufletul in comuniune cu propria lui fiinta spirituala, Izvor al harului si mai demna decat celelalte creaturi vazute si nevazute. Iar noi, prin necunoasterea si delasarea noastra, prin nepasare si uitare ii dam in schimb (suflete) leproase, vremelnice, ticaloase si stricacioasele noastre preocupari si indeletniciri?!

Ne lipim de cele pamantesti, de materie, de lume si de slava ei; iubim lucrurile vazute, suntem atenti la preocuparile trecatoare acestei lumi si ne sunt dragi toate acelea pe care ar trebui sa le aruncam departe de noi, sa ne lepadam de treburile trecatoare ale pamantului si de gandurile stricate ale materiei si ale pulberii, ca, *prin dragoste, sa ne lipim numai de Hristos si sa fim raniti de dragostea cereasca numai pentru El si, printr-o duhovniceasca iubire sa fim atrasi numai de El.*

F. Sufletul este miza (ramasag) in lupta dintre Dumnezeu si Satana

F-1. Cu adevarat mare si pretioasa, nobila si incantatoare este *demnitatea sufletului*, fire ganditoare si cuvantatoare, pentru care Dumnezeu, ingerii si sfintele puteri prin Parinti si Patriarhi, prin Profeti si Domnul Insusi au venit ca soli spre a-l intoarce (pe acest suflet) iarasi la El, de asemenea si prin Apostoli, prin dascali (invatati) mesteri iscusiti ai adevarului care sa-l intoarca la vointa Domnului si sa-l indemne a se uni si a-L avea cu ei pentru viata vesnica. Si tot la fel, pentru acest suflet, Satan, incepatoriile si stapaniile puterilor rele dezlantuie lupta, efort, razboi si stradanii prin falsi profeti si mincinosi apostoli, prin inselari, prin fauritori de erezii si, in cele din urma, si prin antihrist. Astfel si acestia lupta sa se uneasca definitiv cu sufletul pentru ca acesta sa nu mai scape din mainile lor, caci si ei voiesc a fi si sufletul cu ei in intunericul osandei. Oare *acest suflet, mult pretuitul chip al lui Hristos*, cazut in prapastia patimilor rautatii, va mai voi el sa se uneasca cu Hristos prin vointa lui? Pentru aceasta va trebui intr-un anumit fel schimbat, transformat, reintors, reinnoit si recreat acum, cat timp se gaseste in trup, dupa traditia Scripturilor.

G. Exemple de transformari in cazuri lipsite de vreo nadejde

G-1. Sa ne inchipuim un loc plin de miasme si unde se mai gaseste si o mlastina, un loc plin cu depuneri de baligar si umplut de tot felul de murdarii, de putregaiuri si de scarnavii. Iata insa ca un barbat puternic si bogat vine aici si porneste sa-si curateasca siesi acel loc de toate scarnaviile si spurcaciunile. Acesta isi da toate silintele sa curateasca acest loc de o astfel de putreziciune. Apoi zideste acolo un palat imparatesc, randuieste in el camere elegante, sali in marmura pentru festivitati, felurite incaperi splendide unde sa petreaca si sa se odihneasca imparatul. In felul acesta aerul rau-mirositor si murdariile au facut loc bunei miresme, aerului placut si unei bogate prospetimi.

G-2. Un alt exemplu. Iata pamantul pustiu, sarac, plin de maracini si scaietii. Dar vine acolo un barbat, bun agricultor, lucreaza cu grija acest pamant pustiu, smulge maracinii si scaietii si-i arde; aduce pe santuri apa din belsug, sapa (si ara) pamantul, reimprospateaza tot ogorul; planteaza pe el vii si gradini, trandafiri de tot felul, flori si toate speciile de pomi roditori. Astfel, acest teren ajunge sa fie un loc de placuta liniste, bine irigat si roditor. Iata ce prefaceri si schimbari s-au produs: un loc salbatic si pustiu, fiind amenajat, a devenit un loc placut si folositor.

G-3. *Si inca un exemplu. Este vorba de o femeie, cersetoare nenorocita pe care tot cel o vedea intai o lua in deradere si abuza de ea. Un imparat vestit se-ndragosteste de ea. O ia langa el, ajutand-o sa treaca de la aceasta rusinoasa stare de prostitutie la una de femeie insemnata, in rand cu femeile libere. In loc de hainele zdrentaroase si murdare o imbraca in haine imparatesti, este impodobita cu aur si cu pietre scumpe. Ii pune pe cap diadema imparateasca si-i face onoarea de a se uni cu el si a-i deveni o nobila sotie de imparat. Iata ce transformare si ce*

schimbare s-a produs! Iata de la acel fel de stare de ocară si de saracie, a fost inaltata, la ce slavita cinste si la bogatie a fost adusa!

H. Reinnoirea deplina a sufletului

H-1. La fel s-a intamplat si pe plan spiritual. Ratiunea si sufletul zaceau in pacatul rautatii. Ele se aruncasera in unica saracie, aceea a intunericului patimilor rele inca de la calcarea poruncii de catre Adam. Sufletul si ratiunea omului cazut erau murdarite si siluite de prostitutie, de necuratia si intinarea produsa de patimile rele. Ajunsesera la salbaticia si la pustiirea produsa de raul si groaznicul duh al acestei lumi. Trebuia, deci, ca sufletul sa creada in Domnul si sa se-apropie de El cu sinceritate, cu toata hotararea si cu toata vointa intru dragostea Duhului lui Dumnezeu, ca astfel sa fie schimbat si transformat. Acest suflet era la inceput salbatic si pustiu, plin de duhoarea pacatelor si a patimilor rautatii, era invesmantat cu groaznicele haine ale duhului rau, ca necredinta, avaritia, ura, rautatea, mania, viclenia, nebunia, perversa pofta carnala si de tot felul de impuritati, ii trebuia acum (in aceasta deplorabila stare) sa se desparta de aceste pacate si sa-si gaseasca reinnoirea si remodelarea prin dumnezeiescul har.

H-2. Si in locul scaietilor si maracinilor, adica al patimilor rele si al pacatelor rautatii pe care pamantul inimii le produce din belsug, omul trebuie sa planteze si sa faca roditoare dreptatea si sfintenia bunurilor dumnezeiesti si cerescul Duh (Sfant). In locul greului miros, mocirlei, salaselor si locurilor murdare pe care duhurile raului le aseaza prin patimi din taramul nevazut al sufletului, trebuie sa se ridice acum un palat ceresc, un loc de sedere si de odihna al imparatului ceresc.

H-3. In locul hainelor murdare si intunecate pe care sufletul le purta, imbraca acum vesmintele luminoase ale Duhului (dumnezeiesc), *vesmintele credintei, ale dragostei, ale bunatatii si ale oricarei virtuti*, in loc de aceasta groaznica rusine a prostitutiei la care se deda sufletul in gandurile lui, invoindu-se cu duhurile cele rele, acum se indreapta spre neprihanire, spre sfintenie, spre curatie si *comuniune cu imparatul ceresc, Hristos*, si este incununat cu diadema cereasca a slavei Duhului (Sfant), intru vrednicia harului.

H-4. In locul duhului viclean al lumii care ratacesta si inlantuieste ratiunea sufletului in materie, in cele ale pamantului, in rautate si in tot felul de temeri vatamatoare, acum troneaza *Duhul bunatatii lui Hristos*, care din cer trage puterea cea cugetatoare a sufletului spre tainele negraite ale lui Dumnezeu si-l pastreaza in toate roadele sfinte ale bunatatii Duhului. Acum ratiunea locuieste cu el si meditatiile sufletului sunt insiruite spre dumnezeiestile si cerestile gandiri ale Duhului, nici una nu mai lucreaza ca altadata, cand duhul rautatii inlantuia sufletul fara voia lui si-l baga in ratiunile acestei lumi si ale materiei. Caci si Duhul (Sfant) graieste adevarat prin Profetul: „*Cum este intunericul acesteia (al noptii) tot asemenea este si lumina ei*”.

I. Lucrarea simtita a Duhului (Sfant) urmeaza lucrarii patimilor

I-1. La fel trebuie schimbat si reinnoit sufletul care a crezut in Hristos si L-a iubit intru totul. In el are loc pe de o parte o transformare deplina, o transformare sfintita, iar pe de alta, prin Duhul (Sfant), dobandeste statornicia in gandurile tainice ale inimii si in faptele bune ale dreptatii, deoarece *Duhul bunatatii* lucreaza intr-nsul, intr-adevar, in toata constiinta, in simtire si in lucrare, tot asa cum duhurile intunericului patimilor savarsesc raul in mod silit si in plina constiinta si in suflet si in trup. *Intr-adevar, toate ereziile se , multumesc cu enunturi gaunoase sub pretextul unei opinii drepte si al unei desarte pretentii de dreptate. Pe cand cei care sunt adevaratii fii ai Bisericii lui Hristos sunt vaditi prin fapte de adevarata lor credinta, dar si prin lucrarea Duhului dumnezeiesc care vine deasupra sufletului si-l umbreste.*

(nota: In acest paragraf sunt adunate cele cinci insusiri caracteristice ale crestinului: adevarul,

plinatatea, constiinta, simtirea, lucrarea. Totusi, sa fie recunoscut cineva dupa patimi, dupa lucrurile raului, dupa care va simti manifestarile virtutii, harului si puterii lui Dumnezeu.

Dupa unii Sfinti Scriitori si Parinti Bisericesci, odata alungat diavolul prin rugaciuni (si pocainta) „Duhul Cel prezent vine de-acum si se-aseaza in suflet facandu-si simtita si vazuta prezenta Lui, prin aceea elibereaza trupul de miscarea patimilor si elibereaza complet sufletul de inclinarile spre rau" (Teodoret al Cirului, P.G. 82, 429D-432A si Timotei al Constantinopolei, P.G. 86, 48C). Avand si confirmarea acestor Parinti ulteriori „Macarie crede intr-o astfel de vizita a harului. De aceea, sufletul insusi trebuie cu vrednicie sa cinsteasca Duhul lui Hristos care vine sa se aseze asupra lui si sa-l acopere cu umbra Sa".

nota: „Adevaratul crestinism" al Sfantului Macarie are ca temelie Sfanta Scriptura, ceea ce se dovedeste prin multimea de citate scripturistice, mentionate textual, (n. 3, p. 287)

I-2. In faza aceasta, harul produce in suflet roade vrednice, care au putere, simtire si deplina constiinta intru reinnoirea mintii, adica intru transformarea, intru crearea cea noua si cu totul proaspata, infaptuita in omul cel dinlauntru al inimii. Astfel este adevaratul crestinism si exacta traditie apostolica transmisa in adevar de toate Sfintele Scripturi. Asa este venirea Domnului, eliberand omul cazut de sub puterea pacatului si aceasta este nadejdea celor ce cred cu adevarat in Hristos.

I-3. Sa ne straduim, asadar, si noi, ca sa primim in noi toate virtutile deplinei convingeri ale acestei nadejdi ca sa ne impartasim de bunatatile nadajduite, adica de salasluirea Domnului intre noi. Daca vom castiga in insasi inima noastra sfintirea Duhului Sfant, daca vom pune in vasul nostru comoara aceasta cereasca si daca vom aseza o ireprosabila randuiala in toate pornirile, prin harul lui Dumnezeu, numai asa ne vom invrednici de bucuria bunatatilor vesnice impreuna cu Hristos in vecii vecilor. Amin.

Cuvantarea XIX

Sufletul este creat pentru Domnul

A. Nadejdea crestinilor nu este in lumea de aici

A-1. Sufletul care a dobandit puterea de discernamant (dreapta socoteala), a ajuns sa-l posede pe acesta de la harul dumnezeiesc prin ascultarea cuvantului. Caci, intr-adevar, nadejdea crestinilor, linistea lor si avutia lor nu este in lumea aceasta, fiindca ceea ce cauta crestini nu sunt frumusetile acestui pamant si nici ale boltei ceresti si a luminatorilor de pe ea. Caci, iata, bunurile acestea toate care sunt pe pamant, lucrurile frumoase si placute care incanta felurit si, de asemenea, ceea ce vezi pe bolta cereasca, acea varietate de astre si frumusetea luminatorilor, nimic din toate acestea nu cauta crestinul si nici n-are nevoie de ele. Exista insa ceva care nu se gaseste nici pe pamant si nici pe cerul acesta (vazut), in acel ceva vietuiesc (crestinii) si de acela au nevoie cei ce iubesc pe Domnul.

A-2. Cate limbi sunt in lume, cate filosofii, cate pareri, cate mestesuguri, cate stiinte, cate indeletniciri, cate stradanii si cata avutie pamanteasca! De nimic din acestea nu au nevoie crestini si nimic din acestea nu-i fac sa traiasca.

Asadar, ceea ce cauta crestini este mai mare decat cerul vazut cu toate cuprinse de el, mai mare decat pamantul si decat toate lucrurile si frumusetile de pe el, intr-un cuvant, mai mare decat ceea ce pare bun si frumos. Acest Ceva nu se poate compara cu nici unul din cele mai sus-mentionate. Deci, pentru a cauta, si a urma acestui Bine si acestui Frumos, incomparabil si unic, trebuie avute o astfel de gandire si un astfel de suflet, incat prin acestea doua, sa caute si sa gaseasca, de asemenea, ceea ce este mai mare si mai presus decat tot ce se afla in cerul (vazut) si pe pamant, decat toata intelepciunea si ratiunea omeneasca, decat toata cunoasterea lumeasca. Afirm ca prin *credinta si prin dragoste* acestea prisosesc, sunt superioare si le depasesc pe celelalte. Si aceasta, pentru ca, din cele care sunt in cerul vazut pana la cele de pe pamant, nimic nu ajuta sufletului.

A-3. Dupa cum virtutea este mai mare si mai presus si mai buna decat felurite privelisti incantatoare ale boltii ceresti, decat pamantul si decat vazduhul, tot virtutea este, dintre toate bunurile, singurul bine si frumos pe care-l cauta crestini si in care pot vietui; se cere sufletului sa aiba tot o asa daruire cand porneste sa caute si sa gaseasca acest Bine si acest Frumos. *Sufletul sa covarseasca frumusetea oricarei intelepciuni lumesti, felurimea limbilor, ratiunea pamanteasca, slava, luxul si bucuria (acestui veac).* Caci, datorita credintei si dragostei acest suflet se va mari si se va inalta spre Binele unic si fara de asemanare, sarind peste toate cele de sus, fara sa fie inlantuit de nimic, ci dorind numai pe Domnul.

(nota 1: Aluzia vadita la contemplarea lui Dumnezeu de catre suflet, ceea ce trateaza si Parintii epocii de aur a Patristicii: Sfantul Vasile cel Mare in lucrarea sa Despre credinta (P.G. 31. p 4S5 AC), Sfantul Grigorie de Nisa (comentariu la Hexaameron P.G. 14, 121 C.D.) si Rugaciunea Domneasca (acelasi volum, col. I 140 B.C.) si in sfarsi.: Fericitul Augustin in *Confesiuni* si in comentariu la Psalmul 61,18 (P.L. 36, 712 B.C.). Din cele afirmate de Sfantul Macarie si ceilalti sfinti mentionati "sufletul comunica cu unicul si incomparabilul Bine care este Hristos, gratie Duhului (Sfant). Prin aceste afirmatii „platonismul (privind Binele si Frumosul) este aidoma integrat gandirii si practicii crestine".

nota 1, p. 294. Notiunea „pretext sau ocazie” aduce aminte de Sfantul Ioan Casian, invatat el insusi de Parintii din Egipt, care in *Randuielele Sale*(12, 14/2) zice: „El se da celor care cer, deschide celor care bat si cei care cauta gasesc. Faptul insa de a cere, de a cauta sau de a bate nu ne face sa meritam vreun drept, daca mila lui Dumnezeu nu ne da ceea ce noi cerem. Caci Dumnezeu este gata

ca noi sa-i dam prilejul, oferindu-i propria noastra vointa, ca sa ne dea tot ce cerem. Mai mult decat noi, El insusi doreste cu adevarat si asteapta desavarsirea si mantuirea noastra.

B. Dumnezeu n-asteapta decat bunavointa omului pentru a I se darui

B-1. Ce este deci Binele incomparabil si Frumosul, decat ceea ce cauta crestinii si intru care ei vietuiesc? Iar acest Bine si Frumos este Domnul Insusi. Intr-adevar, El este Care nu poate fi comparat cu nimic, caci toate cate sunt frumoase de la El fiinteaza si El este mostenirea si viata crestinelor, precum scrie: „*El este partea mostenirii mele si potirul meu*”. Nimic altceva nu se cere de la oameni, decat Binele si Frumosul, care este Dumnezeu. {Nu se cere} nici aur, nici argint, nici averi, nici animale, nici altceva din cele ce sunt pe pamant si pe care El Insusi le-a creat, ***(nu se cere) nimic altceva decat numai credinta adevarata si dragoste din adancul inimii fata de El.*** Si atunci de voieste cineva sa fie vrednic de dobandirea acestui Frumos si Bine unic trebuie ca sufletul sau sa se ingrijeasca de participarea la Duhul Sfânt si sa se-nvredniceasca de-aici de pe pamant de ***comuniunea (impartasirea) cu Hristos.***

B-2. Caci, daca omul nu se face mai intai el insusi pretext sau ocazie (a mantuirii), atragand la sine, prin propria sa dragoste, dragostea lui Dumnezeu fata de el, atunci viata si dobandirea Binelui si Frumosului unic nu va veni in sufletul lui. Fiecare devine, deci, prilejul (ocazia) propriei sale vietii si propriei lui morti prin libera vointa a sufletului sau. Dupa locul unde sufletul isi indreapta toata iubirea de care este capabil in chip natural, isi atrage fie viata, fie moartea, cum zice Scriptura: „*inaintea omului se gaseste viata si moartea si ceea ce el va alege, aceea, i se va da*”, fiindca toti oamenii, odata transformati si ajunsi de disprețuit, au primit astfel de conditii de viata. (nota: inainte inasa ca sufletul sa poarte „roadele Sfantului Duh”, el trebuie sa se straduiasca sa poarte „roadele” naturale propriei firi umane sau (altfel spus) „rodul care este propriu sufletului”. Deci, sufletul trebuie sa se forteze pentru observarea acestor porunci (impuse de legea morala naturala) inainte inasa de a le putea implini in Duhul Sfânt. Si aceasta lege morala naturala activata tot de Duhul Lui Dumnezeu care in aceasta faza lucreaza din afara fiintei umane, nu din adancul fiintei omului, ca dupa increstinare.

B-3. Iata ca (dupa spusa Apostolului): „*Dumnezeu vrea ca toti oamenii sa se mantuiasca si sa vina la cunostinta adevarului*”. Intr-adevar nu ca acestia ar fi scutiti sa-si indrepte spre Dumnezeu dragostea de care in mod firesc sunt capabili si nici puterea lor de buna alegere pentru Dumnezeu. Caci Dumnezeu, prin buna alegere a oamenilor pentru El, nu constrange aceasta calitate fireasca a oamenilor, fara consimtamantul acestora, ci El observa si cerceteaza puterea de libera alegere si dragostea omului, in ce parte se-nclina si cum iubeste. Daca Dumnezeu vede dragostea sufletului atasata puternic de El, iata ca vine, isi face locas in suflet. Se ofera ca mostenire sufletului care-L iubeste si Acesta il ia intru mostenirea Lui, fiindca El nu poate fi altfel. Aceasta pentru ca, daca Dumnezeu nu gaseste ca fiind fata de El aceasta dragoste si credinta a omului, acel unic Bine si Frumos nu-i va deveni omului viata si mostenire.

B-4. Fiecare deci, cum spuneam mai sus, ajunge ocazie (prilej) al venirii in el a vietii si a fagaduintei, de crede si-L iubeste cu orice chip pentru toate cele ce se vad; acesta-i singurul lucru pe care Dumnezeu il cere cu deosebire de la om. Si sufletul care face asa este mai mare si mai presus decat intreaga lume, decat orice stiinta, decat slava, decat orice bogatii, decat confortul, decat toata ratiunea si decat tot ce se cuprinde in cuvantul „frumos”. (Este mai mare un astfel de suflet) pentru ca a crezut Celui care este unicul Frumos, L-a iubit pe unicul Bine, disprețuind orice frumuseti, slava si distractie, a tagaduit intelepciunea limbilor (adica neamurilor) acestei lumi si astfel, bucurandu-Se, a atins adevaratul Frumos si Bine, Cel care este unica incantare.

C. Cu toata prezenta pacatului, omul poate cel putin sa creada si sa lupte

C-1. De aceea, nimeni sa nu zica: „mi-este cu neputinta sa iubesc Binele unic, sa gandesc la El sau sa cred in El, fiindca ma gasesc sub robia si legaturile pacatului”. Cu adevarat, a putea sa lucrezi desavarsit lucrurile vietii, sa te smulgi pe tine insuti din pacatul care locuieste in tine si sa te eliberezi de el prin propriile tale forte, aceasta-i cu neputinta, caci Domnului i-a fost rezervat aceasta, si El Singur este Cel Care a ridicat pacatul lumii. El a fagaduit sa elibereze din robia pacatului rezultat din patimi pe cei care-L iubesc si cred in El, caci numai cei dezlegati sunt cu adevarat liberi. Dar a reflecta, a crede, a-L iubi pe Domnul sau a-L cauta, aceste (lucrari launtrice) depind numai de tine si tu esti cel in stare sa nu fii de acord cu pacatul care locuieste in tine, nici sa conlucrezi cu el. Tu-ti devii tie insuti ocazie (pretext) propriei tale vietii, prin a cauta pe Domnul, cugetand la El, prin a-L iubi si a-L asculta, iar El la randul Lui, iti va oferi putere si eliberare. Caci numai aceasta asteapta El de la tine.

D. Exemplul bolnavului care vrea sa fie tamaduit

D-1. De pilda, sa analizam un trup coplesit de o febra arzatoare, tintuit la pat si impiedicat sa faca ceva, sa implineasca treburile acestui pamant; vei constata ca mintea bolnavului nu-i tinuta la pat si nici nu ramane nelucratoare, ci, dimpotriva, ea se grijește si se preocupa si mai mult de lucrurile ei: mintea lui se gandeste, de pilda, la recoltatul cerealelor, la vie sau la vreo calatorie, la vreo targuiala sau la altceva asemanator. Iata cum trupul este intins in pat, cuprins de febra, pe cand mintea nu sta nelucratoare si nu este impiedicata de la preocuparile ei, ci (gandeste staruitor) cum sa caute un medic, sa trimita dupa ai sai ca sa vina sa-l cerceteze. Un astfel de om are nadejde sa-si recapete sanatatea. Iar daca acesta nu mai vorbeste, nu mai gandeste, el este complet mort. Asadar, cat avea febra in el, trupul era tintuit la pat si impiedicat sa-si faca treburile sale, pe cand mintea gandea si ingrijea staruitor de acestea.

E. Sufletul poate sa afle despre adevaratul Medic

E-1. Dupa cum am aratat ca se intampla cu trupul, la fel se petrec lucrurile si cu sufletul. Cand a cazut sub robia si stapanirea intunericului patimilor pacatoase, este coplesit de febra legii pacatului, este tintuit si intepenit in ce priveste activitatile vietii acesteia, si virtutile concrete si desavarsite ale Duhului (Sfant) nu mai are putere sa le savarseasca sub nici un chip. Nimeni insa nu-l impiedica sa gandeasca si sa se ingrijeasca, de sufletul sau, implinind poruncile dupa puteri (in conditiile acestea) iubind trairea (cea intru Hristos), daca vrea sa ajunga la viata cea vesnica. Nimic nu-l impiedica sa strige cu mintea catre Medicul cel unic si sa-L cheme intr-ajutor, nici sa nu astepte insanatosirea. Si chiar daca sufletul este mort fata de Dumnezeu, adica s-a despartit de bucuria slavei si luminii Aceluia, prin calcarea poruncii, acoperindu-se cu perdeaua rautatii patimilor, acest suflet nu a murit in ceea ce priveste propria lui cunoastere si in puterea de a cugeta. Are puterea sa se ingrijeasca de activitatile vietii sale (duhovnicesti), sa iubeasca si sa cheme intr-ajutor pe adevaratul Medic. Nu este deci mort in puterea si lucrarea cunoasterii.

E-2. Pe aceasta stare de nemurire, in ce priveste cunoasterea si cugetarea. Dumnezeu o asteapta de la om, caci un astfel de om are libertatea de a se griji de viata, de a-L iubi si a-L chema pe unicul si adevaratul Medic, acest om are libertatea de a nu se invoi cu raul, ci, dimpotriva, de a se indeletnici cu savarsirea actiunilor bune dupa puterile lui.

(nota 1: Hristos fiind unicul Medic in stare sa vindece sufletul si inca in mod gratuit)

Dumnezeu n-asteapta de la om decat ocazia (prilejul), caci puterea de-a intari sufletul, de a-l tamadui de febra pacatului si de a-l smulge de sub tirania si influenta patimilor, aceasta putere apartine Unicului Dumnezeu, precum sta scris: „*ca puterea, este a lui Dumnezeu, si a Ta Doamne, mila*”. Caci El stie la cate feluri de rautati este supus sufletul care este impiedicat sa faca faptele vietii si cum zace cazut prada bolii coplesitoare a patimilor de necinste, caci sufletul nu poate fi

placut (Domnului) decat prin ratiune si dragostea lui. Dar, ca sa poata aceasta, El (Dumnezeu) este Cel Care-i da putere sa treaca indata la actiune, dupa cum, foarte drept, scrie: „*Oare nu va face El dreptate celor ce zi si noapte striga catre El?*”.

F. Sufletul stapanit de focul Duhului (Sfant)

F-1. Dar, dupa cum trupul doborat de febra este impiedicat sa se mai indeletniceasca cu activitatile pamantesti, fiindca trupul stapanit de febra este impiedicat si neputincios in ceea ce priveste implinirea activitatilor necesare vietii, in acelasi fel sufletul, dupa ce s-a invrednicit de focul ceresc al Duhului vietii si este prins de puterea focului dumnezeiesc, este impiedicat sa se mai dedea la activitatile pacatoase, fiind atras neincetat de dragostea si inclinarea catre Mirele ceresc.

F-2. Daca febra trupezca impiedica trupul sa implineasca activitatile pamantesti si daca febra pacatului din patimi departeaza sufletul de activitatile vietii (spirituale), cu cat mai mult focul ceresc al Duhului, care cuprinde si intretine dragostea si afectiunea mareata a imparatiei, adica sufletul pretios si credincios, il opreste si-l impiedica sa savarseasca activitatile pacatoase si dimpotriva il face sa uite toata desertaciunea lumii de fata. Si acest suflet, care L-a cautat prin insasi vointa si propria lui dragoste, L-atrage la Sine ca El sa-i fie imparat, sa-L stapaneasca si sa-L calauzeasca catre vointa Lui. *Caci si Domnul Insusi vrea ca in felul acesta sa fie cautat, iubit, crezut si atras de dragostea sufletului ca sa vina sa petreaca intru el ca sa imparateasca si sa-i stapaneasca toata lucrarea gandirii si s-o calauzeasca intru totul spre vointa lui Dumnezeu.*

G. Maretia si vrednicia sufletului chiar sub valul pacatului

G-1. Sa nu-si inchipuie vreunul ca sufletul este ceva mic de vreme ce locuieste intr-un trup mic, ca fiind intru totul in trup. Iata-l ca este si in trup, dar si-n afara de trup, este cu totul intr-acesta, dar cu totul si-n afara de acesta. Este cu totul intru el, dar cu totul si in afara de el prin insusirea de a gandi si a reflecta. Caci, maret lucru si mareata creatura a facut Dumnezeu creand sufletul de cinste si de admirat, mai presus decat toate creaturile, *harazit sa fie locas al lui Dumnezeu, creat dupa chipul Lui.*

G-2. Sufletul are, intr-adevar, chip duhovnicesc si nematerial, potrivit propriei lui functii naturale, dupa cum si trupul are propriul sau chip. Dar, *adevaratul chip al lui Dumnezeu* este sufletul care viaza si se impune prin nemurire, el fiind cel care poarta si sustine chipul cel material. El este nevazut si nedescoperit (in adancurile lui) din cauza ca o perdea de intuneric al rautatii il acopera si astfel el nu sesizeaza si nici nu zareste propria lui fiinta cu ai sai ochi imateriali, nici nu intelege si nici nu contempla pe Creatorul lui; nu se veseleste si nu traieste, nici nu se bucura de lumina slavei, bunatatii si iubirii Acestuia (Creatorului) fiindca nu gaseste nici viata, nici mangaiere, nelucrand el placerile bunatatii si dragostei Lui (adica al Domnului). Si noi am dobandit aceasta perdea de la calcarea poruncii de catre Adam, ajungand unii dupa altii mostenire a mortii.

H. Sufletul intemnitat in intuneric

H- 1. Asadar, sufletul este invaluit de intunericul patimilor si inlaturat de la bucuria si de la cunoasterea lui Dumnezeu si de la puterea de a se intelege pe sine insusi. Dar zidirea (lui Dumnezeu) ramane sanatoasa, adica sufletul ramane desavarsit, chiar daca el a ajuns sub perdea si intemnitat, caci .are intact chipul ganditor si intocmirea pe care Creatorul i-o daduse de la inceput.

H-2. Sa explicam aceasta prin a ne inchipui un om inchis intr-o temnita, care n-are nici usa, nici vreo deschizatura, nici fereastra, nici vreo alta iesire, iar omul este incuiat inlauntru. Cel intemnitat

nu poate face nimic ca sa iasa sau sa cheme si sa strige pe cineva din afara ca sa-i deschida. El isi va indrepta gandul la cei dinafara cladirii si-i va chema intr-ajutor.

H-3. Cam in acest fel este si cu sufletul despartit de Dumnezeu prin valul patimilor si inchis in temnita intunericului pacatului; astfel stau lucrurile cu acest suflet, creatura pretioasa, locuind intacta inlauntrul voalului si ramanand unica, asa cum a fost facuta. Ea nu poate face nimic ca sa iasa de acolo, decat numai sa gandeasca si sa reflecteze asupra starii sale, sa se ingrijeasca de viata sa si de lumina (care-i lipseste) si sa srige catre cei din afara voalului de intuneric, sa strige pe Domnul, Eliberatorul, ca El sa auda cum strigam si noi catre El, noi (cei neintemnitati), prin credinta si dragostea noastra si astfel Dumnezeu sa rupa prin propria Sa putere voalul intunericului; sa lumineze sufletul (intemnitatului) cu propria Sa lumina, sa-l elibereze de intunericul pacatelor si al patimilor si sa-l calauzeasca dupa propria Sa voie. Iar acest (suflet) din interiorul voalului, fiind cu gandirea intinsa spre Domnul, spre a-L cauta si a-L pofti, el insusi dispretuieste toate cele vazute, se avanta cu credinta si dorire in cautarea nevazutei puteri dumnezeiesti, asteptand vizita harului. Iar Domnul de-acolo din inaltime isi indreapta gandirea spre suflet, descoperindu-i-Se si linistindu-l cu odihna duhovniceasca si calauzindu-l spre toata voia Sa.

H-4. Si daca gandirea Domnului n-ar veni sa bucure pe acel suflet spre a-l calauzi, acela n-ar putea lucra viata lui Dumnezeu. *Caci, cu cat sufletul isi inclina neincetat spre E! gandirea si ratiunea sa, cu intentia de a-L cauta cu credinta si cu dorinta, Domnul, intru bunatatea Lui, este si mai atent la dragostea pe care sufletul o are in el insusi, se alipeste prin gandirea Lui, sufletul devenind un singur duh cu Dansul, dupa cuvantul Apostolului.* De aceea, cand sufletul se alipeste de Domnul iar (Acesta) milostivindu-se, iubindu-l si venind catre el. Se alipeste de el, daca de la inceput gandirea ramane credincioasa harului Domnului, *devin un singur duh, un singur amestec si o singura minte.*

H-5. Trupul ii este pe pamant, mintea lui insa este cu totul in Ierusalimul ceresc urcand pana la al treilea cer, alipindu-Se Domnului si slujindu-L. Iar Acesta care sade pe scaunul maririi Sale in cerurile din cetatea cereasca este intreg la el, in trupul acestuia. Omul si-a asezat sus chipul sufletului, in cetatea cereasca a Sfintilor in Ierusalim, iar Acela (Dumnezeu) a asezat in trupul aceluia chipul negraitei lumini a Dumnezeirii Sale.

Acesta slujeste Aceluia in cetatea cereasca, iar Acela (Domnul) slujeste sufletului in cetatea trupului. Sufletul mosteneste pe Domnul in ceruri, iar pe pamant Domnul sufletul omului il mosteneste. Caci, Domnul este mostenirea sufletului, iar sufletul este mostenirea Domnului.

H-6. Caci, daca si mintea si cugetarea celor din intunericul pacatelor sunt asa de departe de trup, colindand si mergand doar intr-o clipa intr-alte tari, langa cei pe care-i iubesc, socotindu-se ca ar fi aici jos cu el; daca, deci, sufletul pacatosului este sprinten si usor, mintea nefiindu-i impiedicata sa ajunga pana la cele mai indepartate taramuri, cu atat mai mult mintea din sufletul de pe care, cu puterea Duhului, a fost indepartat voalul intunericului, se va ridica si mai mult. Si aceasta pentru ca ochii i-au fost iluminati de cereasca lumina, iar harul a eliberat-o desavarsit de patimile care-o necinstea, a adus-o la curatia ei, facand-o sa slujeasca (intru totul in duh) pe Hristos sus in ceruri, iar aici sa-i slujeasca, de asemenea, cu totul, prin trup, cugetarea largindu-si pretutindeni orizontul si sufletul slujind astfel lui Dumnezeu aici jos, unde vointe si cand vrea.

I. Hristos largeste si mai mult sufletul creat dupa chipul Sau

I-1. Acest adevar il spune Apostolul: „ca sa puteti intelege impreuna cu toti sfintii care este largimea si lungimea si inaltimea si adancimea, spre a cunoaste iubirea lui Hristos cea mai presus de cunostinta, ca (astfel) voi sa va umpleti de toata plinatatea lui Dumnezeu". Reflectati asupra tainelor de negrait ale sufletului pe care Dumnezeu il scapa de intunericul ce-l acoperea, cum i-a

eliberat de sub acel voal si l-a inaltat la Sine, cum i-a largit si i-a intins cugetele inteligentei lui spre largimile, lungimile, adancimile si inaltimele zidirii vazute si nevazute.

I-2. Sufletul este, asadar, o opera mareata, minunata si dumnezeiasca. Si dupa cat se pare. Dumnezeu l-a creat chiar inainte de plasmuirea trupului, anume atunci cand a zis: „*Sa facem om dupa chipul si asemanarea noastra*”.

Intai sufletul a fost creat de Dumnezeu si apoi luand tarana din pamant, i-a plasmuit trupul si, prin Duhul Sfant i-a insuflat sufletul, pe care-L crease, cand l-a creat pe suflet in felul acesta (expus mai sus) n-a pus raul in firea acestuia (suflet) caci firea acestuia nu stia nimic despre rau, **ci l-a creat pe suflet dupa chipul virtutilor (Sfantului) Duh.** A asezat (atunci) in el (adica in suflet) legile virtutilor, precum discernamantul, cunoasterea, intelepciunea, credinta, dragostea si celelalte virtuti dupa chipul Duhului.

I-3. Inca si acum sufletul este calauzit de cunoastere, de intelepciune, de dragoste si de credinta, caci Domnul se gaseste si se vadeste prin acestea. A pus in ei o ratiune, cugetare, vointa, mintea calauzitoare. Si, de asemenea, a asezat in el si o alta si mare si sublima putere de cunoastere. L-a facut sprinten, inaripat, neobosit pentru a sluji intr-o „clipa prin cugetele sale, in momentul voit de (Sfantul) Duh. Intr-un cuvant: **Dumnezeu l-a creat pe suflet ca sa-i fie mireasa, capabil de a se uni cu El, pentru ca El sa intre in comuniune cu sufletul, devenind un singur duh cu acesta, precum scrie: „Acela care se alipeste de Domnul este un duh cu El.”**

J. Sufletul are nevoie de dragostea lui Dumnezeu

J-1. Nici inteleptii prin intelepciunea lor, nici invatatii prin inteligenta lor n-au putut pricepe subtilitatile sufletului, nici sa spuna cum este el. Daca nu cumva intelegerea si cunostinta exacta a sufletului se da numai acelora carora li se descopera prin (Sfantul) Duh. In privinta aceasta insa, ia bine seama, analizeaza ceea ce auzi, ca sa intelegi: Acesta este Dumnezeu, sufletul nu este Dumnezeu; Acesta este Stapanul, acela slujitorul; Acesta-i Creatorul acelor opere (creatiei). Nu exista nimic comun intre cele doua materii (firi). Dar, din dragostea si indurarea Sa, nemarginite, negraite si de neinteles. Acesta a hotarat sa creeze o astfel de faptura care sa fie si inteligenta si pretioasa si cea mai aleasa dintre toate cele zidite, cum zice Scriptura: „*pentru ca noi sa fim inceputura fapturilor Lui*”, spre unire si spre comuniune cu Insusi Acesta, **ca sa-i fim proprii-salvas, ca sa-i fim propria-i mireasa, cinstita si curata.**

J-2. Asadar, pentru astfel de bunatati am fost planuiti si pentru asa fagaduinte am fost creati. Fiindca Dumnezeu a avut o asemenea dragoste pentru noi, surghiunitii, voi, copiii mei, trecand El peste toata neglijenta si toata trandavia in elanul nostru catre vesnica viata si cautand doar la intregul nostru devotament de a placea Lui, sa-L rugam pe Domnul ca prin puternica si propria lui Dumnezeire, sa ne izbaveasca din temnita intunecata a patimilor care ne fac de ocară si sa faca sa straluceasca iarasi propriul Sau chip si lucrarea plasmuita de El, rodindu-ne sufletul deplin si pur, incat aceasta stare atingand-o, sa fim vrednici de impartasirea (Sfantului) Duh si pe drept sa fim demni de bucuria cea fara de sfarsit a prezentei Sale, in vecii vecilor. Amin.

nota: Nu-i vorba aici de o dubla creatie a omului ca la Filon de Alexandria si Origen. Sfantul Macarie invata frecvent crearea dupa chipul lui Dumnezeu, dar fara sa traga aceleasi consecinte, adica fara sa adauge si diferentierea sexurilor dedusa din afirmata „... a facut barbat si femeie” (Fac. i. 27).

nota: Dupa Sfantul Grigorie de Nisa „**virtutea este semnul prin excelenta al asemanarii sufletului cu Dumnezeu**”.

nota: Sfantul Macarie se fereste de orice idee panteista. Alipirea si „amestecarea cu Dumnezeu si cu

sufletul sunt roadele harului, nicidecum consecinta unui drept fundamental la om, ci se bazeaza pe o asemanare cu Dumnezeu, ceea ce nu impiedica o inrudire" a sufletului cu Dumnezeu.

Cuvantarea XX

Raspunsul datorat dragostei parintesti a Duhului Sfânt

A. Copiii lui Dumnezeu sa fie insetati a asculta si a intelege cuvantul lui Dumnezeu

A-1. Iubitilor nostri frati (impreuna vietuitori) le este foame si sete de cuvantul adevarului si cu multa dragoste doresc sa-l auda si sa i se supuna. Cu toate ca unii dintre noi nu stiu carte, toti laolalta, insa, primesc cuvantul lui Dumnezeu, doresc si-l indragesc, asemeni celor care s-au bucurat cand (pentru prima oara) s-a vestit cuvantul Sau in lume.

A-2. Chiar daca noul nascut e un bebelus, care inca nu poate vorbi limba mamei, aceasta se coboara la nivelul (pruncului) si discuta cu el, gangavind si ea ca el. Si mama se bucura cand pruncul ii vorbeste (intr-acest limbaj), pandind ea insasi (sa surprinda) dragostea copilului, Tot la fel suntem si noi fata de slava nemarginita si de neinteles a Domnului; in comparatie cu stiinta si puterea Lui, suntem copii si ne lipseste puterea sa descriem si sa rostim dupa vrednicie tainele Duhului (Sfant). Datorita insa acestui Duh, si mama (Biserica) sfintiilor voastre se bucura cand aude rostindu-se in lume cuvantul despre ea. Si aceasta, intrucat copiii nascuti din Duhul (Sfant) nu gasesc imbratisare si bucurie decat in acest cuvânt care i-a nascut.

A-3. Intr-adevar, fiecare vietate isi gaseste linistea si bucuria in patria si in locul unde s-a nascut. Exista felurite intocmiri (ale lui Dumnezeu) fiecare cu rostul ei. Pamantul, (de pilda), are toate (plantele) care cresc pe el, toate vietuitoarele care se nasc aici, precum fiarele salbatice, reptilele, animalele domestice si inca altele. Apele au, de asemenea, pe cele ce ies din ele, atatea specii de pesti. La fel vazduhul cuprinde numeroasa si variata multime a zburatoarelor. Cerul (adica bolta cereasca) are asezat pe el propriile lui podoabe (iesite in relief si stralucitoare), iar dincolo de el (contine) tot ce se gaseste in apele cele mai presus de ceruri. Dar aceste trepte ale zidurilor (lui Dumnezeu) nu se aseamana intre ele decat ca intocmiri cuprinse in fiecare treapta, caci unele sunt formele si comportamentul zidurilor tarii si altele ale celor de pe pamant. Si daca vreuna din aceste ziduri vrea sa se duca in mediul unde nu-si are intemeierea, aceasta se inabusa, moare si se nimiceste.

A-4. De pilda, pestii marii daca vor sa-si duca viata pe pamant, vor muri, fiindca nu-si au obarsia aici; si tot asa patrupedele daca ar voi sa-si stabileasca locuinta in ape, vor muri inecate, caci nu-i de-aici obarsia lor; pasarile cerului, daca inceteaza sa mai strabata vazduhul ca sa-si petreaca viata pe pamant, cad prada fiarelor salbatice, reptilelor si chiar oamenilor. Deci, fiecare din acestea (categorii de ziduri) traieste linistita doar in mediul ei natural, de unde ii este obarsia. In acelasi chip, si Cuvantul lui Dumnezeu, venit de sus, incalzeste, linisteste si hraneste pe copiii Duhului (Sfant), pe cand cuvantul lumii, asfixiaza, slabeste si aduce moartea. Caci n-are nimic comun si nici asemanator Cuvantul lui Dumnezeu cu acest cuvânt al lumii.

nota: fiintele spirituale nu pot vietui decat in lumea spirituala a Cuvantului lui Dumnezeu, cum animalele (sau orice specii din regnul animal) nu pot sa-si mentina viata decat in mediul lor originar. Pentru om, acolo unde-i centrul intereselor lui, acolo-i este si inima.

B. Neputinta comunicarii dintre fiii lui Dumnezeu si fiii lumii

B-1. Cu adevarat Cuvantul lui Dumnezeu este Insusi Dumnezeu, iar cuvantul lumii este insasi lumea si mare-i distanta si deosebirea intre Cuvantul lui Dumnezeu si cuvantul lumii, ca aceea dintre copiii

lui Dumnezeu si copiii lumii. Fiecare urmas se aseamana cu strabunii lui. Daca cel coborator din Duhul (Sfant) vrea sa se dedice celor din lume, respectiv afacerilor pamantesti si slavei acestui veac, acela moare si se nimiceste, fiindca nu-si poate gasi tihna unei adevarate traii. Adevarata lui odihna este acolo de unde-si are obarsia. Si-ntr-adevar, cel apasat de grijile lumii si pus in lanturile si catuselile pamantesti, acela „este sufocat” si devine neroditor fata de Cuvantul lui Dumnezeu.

B-2. Pe de alta parte cei care din propria alegere, s-a lasat robiti de puterile trupesti - adica omul cei lumesc -, cand aude Cuvantul lui Dumnezeu, este sufocat si ajunge ca un lipsit de ratiune. Obisnuit sa traiasca in greseli vatamatoare, astfel de ins, cand aude vorbindu-se de Dumnezeu, arata un asa de mare dezgust, de parca mintea i-ar fi luminata de o stralucire nesuferita. Se petrece cu ei ceea ce zice Apostolul: *„Omul firesc (adica cel care actioneaza numai prin organismul trupesc n.n.) nu primeste ceea ce vine de la Duhul lui Dumnezeu, intrucat pentru el aceasta-i o nebunie.* In acest sens mai zice si profetul Isaia: *„Cuvantul lui Dumnezeu a ajuns pentru ei ca o vomare”.* Vezi deci ca nu poti sa petreci viu in lumea in care nu te-ai nascut?!

C. Trebuie sa mori ca sa poti renaste

C-1. Exemplele mai sus-mentionate pot fi talcuite si-ntr-alt chip. Daca omul trupesc se straduieste sa se transforme el incepe prin a muri pentru lume si a deveni astfel neroditor fata de cea dintai si neroditoare petrecere in rautatea lumeasca. Abia (dupa acest proces de moarte a omului vechi) poate sa vietuiasca pentru Cuvantul lui Dumnezeu. Caci cel care vrea sa se dedice altei vietii trebuie sa se nasca din nou, in raport cu prima si dezgustatoarea lui traire.

C-2. Daca vreunul e cuprins de boala si de febra, acestuia si corpu-i sta intins pe pat, fara sa mai poata a se indeletnici cu treburile acestea pamantesti. In acelasi timp insa, limba lui mai vorbeste despre aceste preocupari, iar mintea nu i se linisteste, dand tarcoale si ingrijindu-se adesea de activitatea ei. De aceea, cautata cu gandul dupa un medic (special) sa-l vindece. Asemenea si sufletul cazut in boala patimilor, dupa ce a calcat porunca, a ramas fara nici o putere. Daca insa el se apropie de Domnul si crede ca va avea ajutor, lepadandu-se de prima si dezgustatoarea lui vietuire, in situatia aceasta, chiar daca sufletul zace in boala pacatului iara sa poata implini realmente faptele vietii, el poate totusi sa se nevoiasca si sa-L roage pe Domnul sa-l caute El pe adevaratul medic.

D. Harul dumnezeiesc este mama cu mila fata de fii

D-1. Nu-i asa cum zic unii care ratacesc in invataturi inselatoare, si anume ca omul moare odata pentru totdeauna si nu mai poate nicidecum sa faca vreun bine. {Spre a respinge aceasta falsa invatatura) sa vedem cum se comporta un bebelus abia nascut. Nici acesta nu poate face vreo lucrare, ba nu-i in stare sa se tina pe picioruse spre a se bucura de mama lui. De aceea, se tot rostogoleste si plange, ca sa atraga atentia mamei. Iar aceasta, pe de o parte miscata dar si incantata de zvarcoleala si plansul strigator, iar pe de alta cuprinsa de mila pentru ca micutul nu-i in stare sa mearga spre a se bucura, pentru ea insasi, induiosata de aceasta cautare, dar si de dorul fata de copil, merge la el, ca sa-l bucure, coplesita cu totul de dragostea pentru odrasla ei. Il mangaie si-l alapteaza cu nespusa gingasie.

D-2. Si cum nu se linisteste indata dupa ce mama-l ia in brate, el continua sa scanceasca pana ce ea il imbratiseaza si-i da sanul, ca sa-i dea mancare insusi laptele ei cald. Abia, dupa ce izvorul laptelui isi da drumul, sugarul se bucura. Dar si dupa ce sugarul este mangaiat, ridicat de mama, dus la san si hranit cu laptele cel delicios, el tot mai plange, fiindca mama-sa a-ntarziat sa-l mangaie, si l-a lasat catva timp sa se mahneasca. Chiar daca i-ar da careva noului nascut multime de bunatati: aur, argint sau altceva de felul acesta, nimic nu l-ar bucura si nu l-ar linisti. Nu s-ar lasa ademenit de nimic, ci numai de sanul cu lapte al mamei lui. Cand o priveste, el se-nsenineaza, isi ia hrana si este cu totul multumit, vadind bucurie si veselie.

nota: *aceasta comparatie de Dumnezeu insuflata scoate in evidenta importanta harului pentru Sfantul Macarie. Tocmai aceasta slabiciune este cea care misca mai mult pe Domnul, iar efortul omului este mai ales de a ti-L reprezenta inaintea privirii sufletului.*

E. Manifestarea tacuta intre parinte si copil

E-1. Tot asa se-ntampla si cu toate vietatile zidite de Dumnezeu, vazute pana si la animale, patrupede sau zburatoare; firea lor urmeaza o ordine logica (fata de odraslele lor): ele ocrotesc si-arata gingasie si o purtare convenita fata de puii lor, iar acestia la randul lor vadesc o inclinare afectiva si o dragoste pentru mamele lor. Sa vedem lumea zburatoarelor: randunica isi face cuibul sus, pe locuri inalte. In felul acesta se apara de reptile, hranind acolo sus si crescand puisorii ei. Iar micutii nu iau seama la glasul nici-unui om, animal sau orice-ar fi, nici nu sunt ademeniti de glasurile acestora, fiindca ei percep numai glasul mamei lor si (cand il aud), indata se ridica si ciripesc spre a o chema. Si randunica dand rotocoale in zbor, potrivit instinctului ei, aduce mancare micutilor, o mesteca si o inmoaie ca puisorii sa se poata hrani firesc si cu folos.

F. Sa fie invocat Duhul Sfant

F-1. La fel stau lucrurile si cu sufletele care raman la copilarie fata de lume: sunt incopciate de patimi si nu pot face cu adevarat activitatile vietii din cauza puterii rautatii care se lipeste de ele. Si ele striga pentru ajutor de la Dumnezeu ca sa se urneasca din raul cel obositor, caci au dorinta de viata vesnica. *De aceea aceste suflete, cu lacrimi si cu glas strigator, cheama pe mama cereasca, adica pe Duhul Sfant. Dar ele nu-si gasesc multumirea in lumea aceasta decat in comuniunea cu Duhul (Sfant) si in pofta de a se hrani cu El.*

nota: Sfantul Vasile cel Mare invocand *tandretea fireasca* a puisorilor si a pruncilor fata de mama lor, indeamna ca omul sa fie recunoscator fata de Dumnezeu.

F-2. Numai dupa ce au ajuns in starea aceasta, mama cea buna, adica harul (Sfantului) Duh, se apropie de sufletele care-o cauta; iar Acesta (Duhul) le ia-n brate, le intareste cu hrana cea duhovniceasca si cereasca a laptelui gustos cel mult dorit, sfant, duhovnicesc si curat, ca astfel ele sa-L simta si sa-L cunoasca pe Tatal ceresc, crescand din zi in zi prin urcusul spiritual spre varsta duhovniceasca, „*pana ce ajung la starea desavarsita si la unitatea credintei si cunostintei Fiului lui Dumnezeu*”. Atunci dobandesc ele impartasirea cu viata cea vesnica, cum adevereste Apostolul.

G. Duhul Sfant unifica gandirea (mintea) omului

G-1. Intr-adevar, prin bunatatea si vointa Lui, Domnul are putere asupra gandurilor din suflet, risipite in cele ale lumii, ca sa le uneasca intr-un singur gand de inspiratie divina si sa le indrepte spre continua inaltare.

Este stiut ca laptele se imprastie, fiind lichid, si se varsa in vase, tocmai datorita calitatii lui fluide lipsite de coeziune. Dar daca i se pune cheag, el se-ncheaga intr-un bot tare si compact. Tot asemenea si faina, are insusirea de a se imprastia din cauza ca-i prea usoara, dar daca se inmoaie cu apa si se pune aluat - cum stim ca a aratat si Domnul, cand a asemanat imparatia cerurilor cu trei masuri de faina ce devin coca (dospita) - faina, (cea in stare de praf), se aduna sub actiunea apei si a aluatului, devenind solida si de folos hranirii oamenilor, desigur, dupa ce, prin coacere, s-a transformat in paine.

nota: pentru Sfantul Macarie harul Duhului este mama cereasca a sfintilor, care inlocuieste pe mama cea muritoare a pacatului si a venit la mama cea buna si cereasca. La Sfantul Macarie (ca si

la alti Sfinti Parinji) harul fiind de genul, feminin si venind de la Sfantul Duh, arata **caracterul matern al lui Dumnezeu**.

G-2. Intocmai se petrece si cu sufletul; acesta prin aroganta si delasarea din lume si transformarea patimilor in obisnuinte, s-a sfaramitat in cele ale lumii, datorita subtiririi gandurilor, precum faina. Cine oare altcineva poate sa unifice cugetele risipite si sa le intocmeasca in ir-o gandire puternica, dumnezeiasca si dreapta? Nimeni decat numai **credinta din suflet, puterea harului si focul ceresc al Duhului**, acestea ni le va face din nou tari si de folos cerescului Tata, ca sa le puna pe ele insile la incercare, ca asa sufletul sa poata fi vrednic de imparatia cerurilor.

G-3. (Domnul) este asemenea pastorului, caci lucrarea Lui a fost si ca a acestuia. Caci pastorul, pe oile imprastiate le aduna intr-o singura turma cu propriul sau glas, iar oile il urmeaza, mergand strans unite intre ele (adica intr-o turma compacta), calauzite chiar de el. Vai de turma care nu are indrumator bun, care sa o duca la pasunile cele bune, pe care numai pastorul singur le stie, caci o vor nimici lupii si fiarele salbatice! Vai de sufletul care nu are in el, in deplina cunostinta, pe Hristos, indrumatorul si Pastorul gandurilor sale, caci altminteri lupii si groaznicele fiare ale duhului celui rau vor risipi gandurile si le vor slabi.

H. Strangerea gandurilor si recoltarea alesilor in cereasca Biserica

H-1. Orice cuvânt are doua sensuri: unul trupesc (adica material), iar altul duhovnicesc (adica spiritual), fiindca si noi avem si trup (material) si suflet (spiritual). Comparatiile acestea se aplica si Bisericii, sub raport vazut sau trupesc (daca ne referim la adunarea credinciosilor) si sub raport nevazut (spiritual) adunarea si unirea gandurilor sufletului. Tot la fel se poate spune si despre multimea boabelor din spicele de grau. Cu adevarat ca asa este. Priviti aceasta strangere a holdelor de pe numeroase campii. Unde erau raspadite, aici sunt acum unite pe o singura arie; sunt apoi calcate si treierate de copitele animalelor (de munca); in acest proces paieile se desfac de boabele de grau. Dar, daca nu bate vantul ca sa le aleaga de pleava si de paie? (Lucrarea-i zadarnica).

H-2. Tot asa-i (si-n cele duhovnicesci). Cine poate sa adune in aria inimii sufletul risipit si imprastiat pe pamantul lumii - prin amagirea patimilor acestui veac - ca sa reuseasca a surpa pacatul amestecat cu ele? Nimeni, daca sufletul ceresc al lui Hristos nu se ridica asupra lor. In felul acesta se pronunta si Evanghelia: „*El (Hristos) are in mainile Lui lopata de vanturat si va curati aria, graul adunandu-l in hambare, iar pleava o va arde cu focul cel nestins*”.
nota: in viziunea Sfantul Macarie (ca si a altor Sfinti Parinti) **sufletul este adevarata Biserica, este ca o cetate**.

H-3. De aceea si noi tot asemenea sa ne rugam Domnului, cautandu-L si zi si noapte cu ostenele din inima si cu dorinta dragostei de El. Dar fara sa ne oprim la ceva din lume - placerea, slava desarta, putere sau altceva de orice fel - Sa-L dorim numai pe El, ca sa ne adune gandurile risipite spre a ne invrednici de cercetarea Sa si de ingrijirea cea de la El. Daca El ne atrage la Sine, si noi Il inconjuram pe El, prin purtarile Lui de grija (fata de noi), ne vom invrednici de viata cea vesnica. Astfel, cu inimile curatite, ca boabele de grau, vom fi adunati de El in imparatia cerurilor.

Cuvantarea XXI - a aceluiasi sfant

Adevarata conformitate a vietii crestine cu

Sfanta Scriptura

A. Crestinii in cuvânt si cei in fapte

A-1. Socotesc ca nu se cuvina sa rostesc cuvântul profetului: „*Astept, ca cel care naste*”; zic aceasta, fiindca sunt totdeauna ingrijorat de progresul Sfantului Duh in tine, un progres care nu se cunoaste nici prin cuvânt, nici prin umbra, ci se implineste prin lucrarea (energia) adevarului si prin puterea lui Dumnezeu, dupa cuvântul Domnului: „*Imparatia lui Dumnezeu nu sta in cuvânt, ci in lucrare si putere*”; si mai (zice): „*imparatia (lui Dumnezeu) este inauntrul vostru*”, intr-adevar, unii practica filosofia lui Hristos (adica invatatura principiilor) in aparenta, altii, doar in cuvânt, iar ceilalti si in cuvânt si in fapta (lucrare), caci sunt foarte rari cei care, si in puterea lui Dumnezeu. Acestia din urma insa sunt „*cei peste care Duhul Sfant va veni si pe acestia-i va umbri puterea Celui Preainalt*”.

B. Fiii coboratori din Eva trebuie sa devina fiii (Fecioarei) Maria

B-1. Este potrivit ca toate sufletele afectate de tristetea care provine din condamnarea Evei sa caute si ele bucuria Mariei prin vietuirea in feciorie pentru intru tot neprihanitul Mire (adica pentru Hristos), dar sa faca aceasta fara de vina si desavarsit.

B-2. Dupa cum, prin gandirea noastra pamanteasca si prin patimile trupesti ne recunoastem ca fii ai Evei si ai lui Adam, tot la fel trebuie ca noi insine sa recunoastem infierea noastra prin cugetarea cereasca si prin patimile lui Hristos: „*Puneti-va la incercare, examinati-va pe voi insiva, daca sunteti in credinta, daca «locuieste in voi Hristos»*”. Caci daca, purtand chipul lui Hristos, simtim lucrarea gandurilor rele, rusinoase si murdare, cu atat mai mult, purtand noi chipul Celui ceresc, trebuie sa simtim lucrarea Sfantului si inchinatului Duh.

C. Nasterea lui Hristos in suflet

C-1. Sa cunoasca, deci, fecioara inteleapta ca ea se cuvina sa aiba in sine pe Hristos, ca si (Fecioara) Maria; precum aceea (L-a purtat) in pantece, tot astfel si tu (sa-L porti) in inima ca atunci sa poti canta cu intelegere si sa zici: „*De frica Ta, Doamne, luat-am noi in pantece si am suferit dureri si am nascut duhul mantuirii*”. Este intocmai cu ceea ce zice si Eclesiastul: „*Cum se formeaza fatul in femeia insarcinata, asa este «calea Duhului»*”.

nota: Sfantul Grigorie de Nissa scrie: „*Ceea ce s-a implinit trupest cu Maria cea preacurata, cand plinatatea Dumnezeirii a stralucit in Hristos prin (virtutile) Fecioarei, la fel se implineste si in sufletul tau, care esti fecioara, caci El (Hristos) vine sa locuiasca, duhovniceste in tine, aducand cu El pe Tatal, cum zice in Evanghelie*”

D. Sa fie traite cu adevarat fagaduintele Sfintei Scripturi

D-1. Deci, daca tu ai aceasta comoara in vasul tau de lut; daca Cel care a zis ca, „*din intuneric, sa straluceasca lumina*”, (acela) a stralucit (in inima ta) „*spre luminarea cunostintei*” Evangheliei; daca pacea lui Dumnezeu domneste statornic in inima ta; daca prin sfintenie ai atins pacea pe care o urmareai; daca Hristos a venit sa locuiasca in omul tau cel dinauntru; daca Tatal Si-a facut locas la tine cu Unul nascut al Sau; daca te-ai invrednicit de fericire prin curatia inimii tale; daca ai devenit Templu al lui Dumnezeu si Duhul Aceluia locuieste intru tine; daca, in plinatatea credintei, ai inima desavarsit curata de constiinta rautatii.

D-2. Daca „Dumnezeul pacii te-a sfintit intru totul, ca „si duhul si sufletul si trupul sa-ti fie fara prihana”; daca esti fecioara inteleapta, avand lampa si ulei in vas; daca stii ce inseamna „sa fie mijloacele voastre incinse si faciile voastre aprinse”; daca ai imbracat haina de nunta; daca ai vadit dovada tuturor acestora prin lucrarea cea din inima ta, caci numai asa vei putea fi vrednica sa fii nuntita cu Mirele cei ceresc, caci daca tu vei tacea, pietrele vor striga.

D-3. Marturisesc, asadar, inaintea a Insusi Domnul meu si a inchinatului Duh Sfant (al Sau), ca dupa cum o fecioara de-aici de pe pamant, chiar daca primeste garantii dupa garantii, daruri multe; chiar daca ar avea drepturi depline asupra acestei averi, daca, insa n-a ajuns la unirea trupezasca, ea va fi ca o straina fata de barbatul al carui nume il poarta.

D-4. Tot la fel si **sufletul care petrece in feciorie pentru Hristos**, chiar daca prin Botez primeste garantii - fiindca Botezul reprezinta garantiile desavarsite ale mostenirii ce va sa vina - si indata dupa Botez primeste numeroase daruri (prin Mirungere n.n.), precum cel al cuvantului, al talcuirii, al vindecarii sau orice alta harisma, dar daca nu s-a invrednicit de unirea cu Mirele cel nemuritor, el este strain de Acesta. Aceasta din pricina ca ungera bucuriei, haina de nunta nu se recunosc prin harisme, ci prin insasi infierea parinteasca, in care se gaseste dragostea cea neclintita.

D-5. Asadar, daca tu ai garantiile Botezului, ai atunci si talantul desavarsit. Daca insa nu l-ai facut sa creasca (in valoare) si nu l-ai inmultit, vei ramane nedesavarsit, dar si mai mult: vei fi lipsit de el. Sa nu socotesti deci, ca, impartind bunurile tale (la saraci), asta inseamna ceva?! Daca ai darul cuvantului „al grairii in limbi ingeresti si omenesti”, sa nu cumva sa te trufesti, caci inca n-ai ajuns la desavarsire si, de asemenea, daca ai darul talcuirii, sa nu te opresti aici in virtute. Si daca ai dobandit toata credinta, **inaintea la dragostea care nu cade**. Pe drept cuvant s-a spus ca „dragostea nu cade niciodata”. Si, fiindca ea este neclintita (adica neschimbatoare), aceasta ii face neschimbati si neclintiti pe cei care se straduiesc s-o primeasca. De altminteri, harismele se dau dupa iconomia (adica chivernisirea) lui Dumnezeu spre implinirea slujirii (in cresterea duhovniceasca) a celor ce inca mai sunt copii nedesavarsiti; pe cand dragostea, cum am zis mai sus, ii face neclintiti si fara de sfarsit pe cei care s-au invrednicit de Dumnezeu, caci „Dumnezeu este dragoste” cum ne invata Epistolele sobornicesti.

nota: Sfinti Parinii din sec. IV-V compara Botezul cu talantul

nota: Pentru Sfantul Macarie (si alti Sfinti Parinti) **dragostea este superioara harismelor si da statornicie celor ce ajung sa o aiba.**

E. Sfanta Scriptura este oglinda sufletului

E-1. Sa se tina minte, asadar, ca orice suflet in care lucreaza gandurile intinate si relele inchipuiri, nu fecioareste in Hristos, intrucat acest ins se lasa atras de potrivnicul, adica de cugetele desfrante. Dar cel care doreste sa se infatiseze curat inaintea Domnului, petrece in **castitatea inimii**, cum zice Cel Care conduce logodirea (mirilor): „Caci v-am logodit pe voi unui singur barbat, ca sa va infatisez lui Hristos, ca pe o fecioara fara de prihana; dar, ma tem ca nu cumva, precum sarpele, prin viclenia lui, a amagit pe Eva, tot asijderea sa abata si gandurile voastre”. De aceea, cati au gandurile inselate sunt in comuniune cu inselaciunea diavolului, iar nu in comuniune cu cinstea aceea de necorupt a Domnului. „Oare ce comuniune este intre lumina si intuneric?”. Sau ce intelegere este intre templul lui Dumnezeu si cel al idolilor?

E-2. Asadar, sa credem in cele zise, spre a le citi (si a le intelege) ca sunt nemincinoase (adica adevarate): „Traiesc, dar nu eu mai traiesc, ci Hristos traieste in mine”. **Caci cei in care nu locuieste Hristos, sunt morti** si nu lauda pe Dumnezeu in cunostinta (adica in deplina constiinta de prezenta Lui), fiindca s-a zis prin profetul: „Doamne, nu cei morti te vor lauda”. De aceea „viata

lui Iisus intre noi sa imparateasca". Sa dobandim in noi insine Duhul lui Hristos, ca sa fim cumparatura Acestuia, precum zice: „*Daca cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Acestuia*". Sa nimicim din noi neamurile pagane, zicand catre Dumnezeu: „*Risipeste neamurile care voiesc razboaie!*” „*Fulgera peste ele si le imprastie?*”. Intr-adevar (pe plan duhovnicesc) noi suntem aceia asupra carora rostim blestemul, iar nu israelitii care „*n-au nimicit popoarele despre care Domnul le poruncise*”. Ne osandim pe noi insine, iar nu pe idoli. Noi suntem cei care avem urechi si nu auzim, care avem ochi si nu vedem, caci nu este intru noi Duhul (Sfant).

F. Sa practicam dreptatea cea dinauntru sufletului

F-1. De aceea sa ne rugam ca sa ni se lumineze ochii mintii noastre spre a cunoaste ce insemneaza: „*Deschide ochii mei, ca sa cunosc minunile din Legea Ta*”. Sa strigam din inima (ca orbul cel din Evanghelie cand l-a intrebat Domnul ce voieste n.n.): „*Invatatorul, ca sa-mi deschizi ochii*”. Acel (adevarat crestin), care este in trup, nu se lupta dupa trup, caci „*armele de lupta*” ale lui „*nu sunt trupesti* (adica materiale), *ci puternice intru Dumnezeu spre daramarea intariturilor* (adica zidurilor de aparare), *distrugand gandurile si toate inaltimile trufase, care se ridica impotriva lui Dumnezeu*”. Sa ridicam, asadar, neincetat mainile intru rugaciuni, fara de manie si fara sovaire.

F-2. Sa devenim de acelasi neam cu Domnul, care a rasarit din neamul lui Iuda. Sa iudaizam (adica sa imitam semintia iudaica), caci nu cel aratat pe dinafara este iudeu, ci acela de pe dinauntru, **care praznuieste sambata prin ferirea de ganduri desarte si de cugetarea la lucruri intinate (murdare);** cel care a primit taierea imprejur in omul sau launtric. De aceea sa taiem imprejur suprafata necurata a inimii, retezand ceea ce a crescut (nefiresc) in ratiune, adica boldul mortii si pacatul, care-a fost semanat pe suprafata (inimii) prin neascultarea (stramosului). Sa primim in inimile noastre legea duhovniceasca, aceea a lui Dumnezeu, fagaduita prin cuvintele: „*Voi da legile mele in inimile lor si le voi scrie pe mintile lor*”. Si la David zice: „*Legea lui Dumnezeu in inimile lor si nu li se vor poticni pasii*”. **Deci, daca vrei sa nu ti se poticneasca pasii, primeste in taina legea lui Dumnezeu, ca aceasta te va sfinti si te va face statornic, in stare de linistea cea neclintita.**

F-3. Iata ce este in puterea noastra, dar mai ales ce este intr-aceea a lui Dumnezeu, care contine ratiunea (gandirea) cea adevarata si vorbirea categorica. Invrednicindu-ne noi de toate acestea, sa ne rugam ca sa avem modul de gandire al lui Hristos si a umbla intru innoirea vietii, neavand una in inima si alta la aratare. Caci **Dumnezeu dispretuieste purtarea mincinoasa si vicleana.** De aceea a aratat clar si fara ocolisuri ca ceea ce spurca pe om iese dinauntru inimii. La vremea aceea (Domnul) a condamnat pe farisei, iar de atunci incoace pe fiecare dintre noi, pentru orbirea launtrica fata de tainele cele dumnezeiesti. In acest sens si graieste: „*Fariseule orb, curata intai partea, dinauntru a paharului, ca sa devina curata si cea din afara*”. Cu adevarat cel care si-a indreptat toate silintele ca sa faca sa straluceasca lumina lui launtrica, adica acel (crestin) care a vegheat intru totul asupra mintii si sufletului sau, acela si-a curatat totodata si partea vazuta (adica comportarea).

F-4. Va rog, asadar, sa nu ramanem numai la obisnuitele si manifestarile cele din afara cu scopul de a deveni templu al lui Dumnezeu Cel preacurat, ci sa ascultam pe Cel Care ne indeamna (aratand si scopul): „*Ca voi sa deveniti fara prihana si curati fii ai lui Dumnezeu, fara pata*”. Caci **neprihanit este cel care n-a savarsit nedreptate in inima lui, cel care nu are nici o pata, nici o zbarcitura, nici altceva de acest fel;** cel care stie ce-nseamna cuvintele: „*Toara slava, fiicei imparatului este cea dinauntru! ei*”, iar nu cea din afara, caci nemincinos este cel care zice: „*Dat-ai bucurie in inima mea*”, cel care este insemnat de persoana lui Hristos, dar mai ales cel in care Acesta lucreaza; cel care lupta sa devina „*barbat desavarsit, la masura varstei depline a lui Hristos*”; cel care fuge de laudele oamenilor, urmarind (in acelasi timp) slava cea de la Dumnezeu si lucrand curatia in inima lui.

F-5. Caci, precum razele acestui slavit soare lucreaza inaintul ochilor trupesti, tot asemenea lucreaza si slava Sfantului Duh prin ochii cei dinauntru ai omului, cand sunt curatiti. Nu asa se petrec lucrurile, inasa, cu insul care cauta sa se indeparteze prin faptele omului din afara si prin desarta lui putere. Acesta este cel ce are ravna pentru Dumnezeu fara cunostinta, (adica fara sa constientizeze obiectivul si scopul n.n.). Se aseamana cu cel care dupa catva timp trebuie sa fie dascal (care sa invete pe altii), dar care el insusi are nevoie sa invete (pentru sine insusi); ca cel care va trebui sa se invredniceasca de hrana cea tare, fara sa fi fost mai intai hranit cu lapte; cu cel care a inceput in Duhul, dar sfarseste in trup. Sa cunoasca, deci, unul ca asta ca toata dreptatea omului din afara este ca o tesatura murdara, iar dupa Apostol (este) ca o carpa lepadata.

F-6. Noi, inasa, trebuie sa ajungem in stadiul de a ne supune dreptatii lui Dumnezeu, care se implineste in omul cel dinauntru, caci intr-acesta se ridica tribuna cea inalta a lui Hristos, impreuna cu jertfelnicul cel fara prihana. Caci zice: „*Acesta-i lucrul cel dinaintea mea si anevoie (de inteles), pana ce am intrat la jertfelnicul lui Dumnezeu*”. (Sa ajungem) in asa fel incat marturia constiintei sa se slaveasca in crucea lui Hristos, care a eliberat de stricaciune viata noastra si a curatat constiinta de activitatile noastre, asa incat (***prin toate lucrarile noastre***) ***sa ne inchinam in Duhul lui Dumnezeu*** si sa nu ne mai incredem in carnea trupului; ca sa cunoastem ce sa adoram dupa cuvantul: „*Noi ne inchinam la ceea ce stim (cunoastem)*”.

F-7. Marturia credincioasa a tuturor acestor (adevaruri) este in cer, fiindca „*noi graim ca inaintea lui Dumnezeu, in Hristos*”, fara sa gandim la altceva, decat ca „*este bine ca inima sa fie intarita prin har, si nu prin invataturi de multe feluri si nu prin invataturi straine*”.

F-8. Sa ne rugam inasa ca sa scapam de bunul renume cel dupa om, de acel renume (pentru cele numai pamantesti n.n.), care cu abilitate si iscusinta, prinde in curse (pe unii), ca ei sa nu dobandeasca de la puterea lui Dumnezeu chivernisirea (intru activitatile lor). Numai fugind de aceste curse, tu nu vei putea risca nici sa te lasi biruit de dispretuirea cea din partea oamenilor, nici sa te trufesti, cand te fericesc.

F-9. Fii ascultator, supunandu-te celui care te calauzeste spre tot adevarul (lui Dumnezeu). ***Sa realizezi in sufletul tau acea comuniune ca Hristos, ca aceea intre mire si mireasa***, ca de aceea scrie: "*Taina aceasta mare este, iar eu zic: cea intre Hristos*" cu neprihanitul tau suflet. Caci nimeni nu va fi scris in Biserica din ceruri a celor intai nascuti, daca sufletul nu-i este fara prihana. Si tot asa nimeni nu se-incununeaza, daca nu s-a luptat dupa lege.